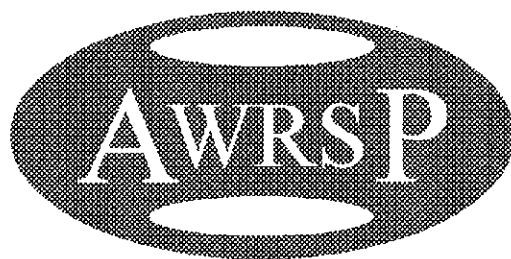

**AGENCJA WŁASNOŚCI ROLNEJ
SKARBU PAŃSTWA**

R A P O R T

**z działalności
Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa
w 1996 r.**

Warszawa, maj 1997 r.

Spis treści

str

Reasumpcja

Wstęp	1
1. Przejmowanie mienia do Zasobu WRSP	3
2. Zagospodarowanie mienia Zasobu WRSP	7
2.1. Sprzedaż	9
2.2. Inne formy trwałego rozdysonowania mienia Skarbu Państwa	14
2.3. Dzierżawa	16
2.4. Program osadnictwa rolniczego	24
3. Inne zagadnienia związane z zagospodarowaniem mienia Zasobu WRSP	26
4. Gospodarka mieszkaniowa	34
5. Zatrudnienie i aktywizacja zawodowa bezrobotnych	36
6. Gospodarka finansowa	41
6.1. Wpływy i wydatki	41
6.2. Restrukturyzacja zadłużenia przejętego po zlikwidowanych ppgr	43
6.3. Kredytowanie gospodarstw Skarbu Państwa oraz poręczenia i gwarancje udzielone przez Agencję	45
6.4. Wyniki finansowe gospodarstw rolnych Skarbu Państwa	47
7. Struktura i stan organizacyjny Agencji	50
7.1. Zagadnienia organizacyjne	50
7.2. Działalność szkoleniowa	50
7.3. Bezpieczeństwo i higiena pracy	53
7.4. Współpraca z zagranicą	54
7.5. Działania Agencji na rzecz pomocy rodzinom pracowników byłych ppgr	55
8. Kontrola wewnętrzna	56
9. Zadania Agencji, a społeczno-ekonomiczne warunki przekształceń rolnictwa państwowego	59
Załączniki	
1. Hodowla i postęp biologiczny w jednoosobowych spółkach Agencji	63
2. Wyniki produkcyjne gospodarstw rolnych Skarbu Państwa w 1996 r.	70
3. Wykaz gospodarstw Skarbu Państwa w administrowaniu	79
4. Wykaz jednoosobowych spółek z o.o. AWRSP	83
5. Aneks tabelaryczny	86

Wstęp

Raport jest sprawozdaniem z realizacji w 1996 r. zadań określonych w ustawie z 19 października 1991 r. *o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw*, a także wymienionych w *Kierunkach prywatyzacji majątku państwowego w 1996 r.* (załącznik Nr 12 do ustawy budżetowej na 1996 r.). W oparciu o zapisy tych ustaw Agencja kontynuowała proces restrukturyzacji mienia rolnego Skarbu Państwa, zmierzający do poprawy efektywności gospodarowania i lepszego wykorzystania mienia państwowego w rolnictwie, skuteczniejszego sprawowania nadzoru właścicielskiego, kształtowania struktur i upowszechniania mechanizmów rynku oraz wspomagania tworzenia efektywnych podmiotów gospodarczych, a także przeciwdziałania bezrobociu. Podejmowane przez Agencję działania dotyczyły przede wszystkim:

- zagospodarowania mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w formie sprzedaży, dzierżawy, administrowania, wniesienia do spółek, powiększania istniejących gospodarstw rodzinnych i tworzenia nowych gospodarstw;
- rozwiązywania problemów zadłużenia;
- zachowania miejsc pracy w procesie restrukturyzacji gospodarstw i tworzenia nowych miejsc pracy.

Agencja kontynuowała w 1996 r. przejmowanie do Zasobu WRSP nieruchomości rolnych i innych składników mienia ze zlikwidowanych ppgr oraz z PFZ i innych tytułów, przy czym proces przejmowania nieruchomości po byłych ppgr - aneksami do protokółów zdawczo-odbiorczych - praktycznie dotyczył niewydzielonych geodezyjnie lasów, gruntów leśnych i zadrzewionych, które nie mogły być przejęte w 1995 r.

Zawarte w raporcie dane statystyczne obrazują działalność statutową Agencji w 1996 r. na tle wyników osiągniętych w 1995 r. oraz od początku jej działalności. Przedstawiono także wyniki ekonomiczne uzyskane w 1996 r. przez Agencję oraz podległe jej gospodarstwa Skarbu Państwa i jednoosobowe spółki. W aneksie tabelarycznym dane prezentowane są w układzie oddziałów terenowych Agencji i województw, co daje możliwość dokonywania bardziej szczegółowych analiz porównawczych.

W związku ze zmianą od połowy 1996 r. terytorialnego zakresu działania Oddziału Terenowego Agencji w Warszawie i przekazaniem przez ten Oddział do kompetencji pozostałych oddziałów terenowych części nieruchomości i innego mienia Skarbu Państwa oraz związanej z nimi dokumentacji formalno-prawnej (np. umów zawartych na przekazanym majątku), w interpretacji danych za rok 1996 w układzie oddziałów terenowych należy uwzględniać to „przesunięcie”.

Dla celów porównawczych działalności jednostek organizacyjnych Agencji Zamiejscowy Zespół w Łodzi ds. Zagospodarowania Mienia jest w raporcie traktowany równorzędnie z oddziałami terenowymi.

W związku z dokonywaną na bieżąco weryfikacją danych ewidencyjnych, stany podane na koniec 1996 r. nie zawsze są „prostą” sumą stanu na koniec 1995 r. prezentowaną w „Raporcie z działalności AWRSP w 1995 r.” i wykonania w 1996 r.

1. Przejmowanie mienia do Zasobu WRSP

Proces przejmowania do Zasobu WRSP mienia Skarbu Państwa pochodzącego z byłych ppgr został praktycznie zakończony już w 1995 r. W roku 1996 Agencja przejęła z tego źródła jedynie 10,3 tys. ha i były to przeważnie lasy, grunty leśne i zadrzewione. Do końca grudnia 1996 r. Agencja przejęła ogółem z 1666¹ zlikwidowanych byłych ppgr nieruchomości o powierzchni 3 750 tys. ha (tab. A. 1). W ogólnej liczbie przejętych ppgr 72 jednostki postawione były w stan likwidacji z przyczyn ekonomicznych przed 1 stycznia 1992 r, a w 69 ppgr, na mocy znowelizowanej 29 grudnia 1993 r. ustawy „o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa...”, umorzono postępowanie upadłościowe.

Agencja przejęła także do Zasobu WRSP 570 tys. ha gruntów pochodzących z Państwowego Funduszu Ziemi, z tego 45 tys. ha w 1996 r. Proces przejmowania nieruchomości z tego źródła nie został jeszcze zakończony, co niektórzy z wojewodów uzasadniali w szczególności brakiem wystarczających środków finansowych na przygotowanie niezbędnej dokumentacji geodezyjnej.

W marcu 1997 r. na wniosek Agencji wojewodowie dokonali weryfikacji gruntów PFZ, zarówno co do ogólnej ich powierzchni, jak też powierzchni pozostającej do przekazania do Zasobu WRSP. Zgodnie z informacją wojewodów ogólna powierzchnia gruntów PFZ na koniec 1991 r. wynosiła 810 407 ha, to znaczy o 12 611 ha więcej, niż podawał GUS². Do końca grudnia 1996 r. wojewodowie przekazali innym podmiotom blisko 140 tys. ha, w tym blisko 90 tys. ha - gminom i Lasom Państwowym. W gestii wojewodów pozostawało nadal prawie 100 tys. ha gruntów PFZ.

¹ W związku z dokonaną w 1996 r. weryfikacją przejętych do Zasobu WRSP jednostek organizacyjnych byłych ppgr jedno przedsiębiorstwo (OPOZH w Gdańsku zs. w Kartuzach) zakwalifikowano jako „nieruchomości przejęte od państwowych osób prawnych”.

² Według GUS powierzchnia gruntów PFZ na 31.12.1991 wynosiła 797 796 ha (*Obrót gruntami PFZ i zmiany w zbiorowości indywidualnych gospodarstw rolnych w 1991 r.* Wyd. GUS: Informacje Statystyczne, Warszawa, maj 1992).

W części województw proces przekazywania gruntów PFZ do Zasobu WRSP praktycznie został zakończony (np. w gorzowskim, elbląskim, łomżyńskim, słupskim, wałbrzyskim). Również w wielu województwach osiągnięto wysoki stopień zaawansowania tego procesu; najwyższe wskaźniki przejęcia gruntów PFZ (ponad 80%) charakteryzują m.in. województwa: suwalskie, jeleniogórskie, szczecińskie, olsztyńskie, bydgoskie. Nadal jednak z części województw dotychczas nie przekazano Agencji znacznych powierzchni gruntów PFZ. Może to utrudnić dotrzymanie ustawowego terminu (do końca 1997 r.) przekazania do Zasobu WRSP wszystkich gruntów PFZ. Stosunkowo duże powierzchnie gruntów PFZ pozostają do przekazania w województwach: białkopodlaskim, częstochowskim, kaliskim, leszczyńskim, piotrkowskim, poznańskim, przemyskim, skierniewickim, warszawskim i zamojskim (tab. A. 3).

Generalnie skala i tempo przejmowania nieruchomości PFZ do Zasobu WRSP uzależnione są od możliwości przekazywania tych nieruchomości przez organy rządowej administracji ogólnej. W celu przyspieszenia i usprawnienia tego procesu Agencja podejmowała wielokierunkowe działania, występując m.in. do Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Szefa Urzędu Rady Ministrów o spowodowanie, w ramach sprawowanego nadzoru nad zobowiązanymi organami, intensyfikacji działań umożliwiających zakończenie procesu porządkowania i przekazywania do Zasobu WRSP nieruchomości PFZ do końca 1997 r. Głównymi przyczynami opóźnień są w szczególności:

- nieuporządkowany stan prawny nieruchomości;
- niezgodność stanu faktycznego na gruncie z danymi w rejestrach ewidencji gruntów oraz z ustaleniami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- brak środków finansowych na przygotowanie dokumentacji pomiarowo-geodezyjnej.

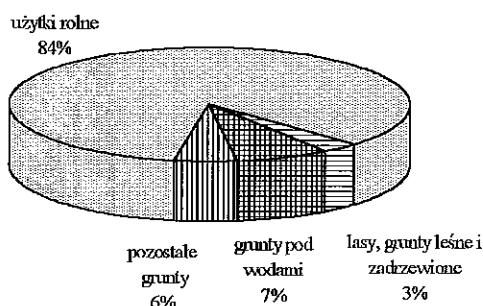
Prezes Agencji zobowiązał dyrektorów oddziałów terenowych AWRSP do ścisłego współdziałania z organami administracji rządowej i bezzwłocznego przejmowania do Zasobu WRSP przekazywanych nieruchomości PFZ. Istnieje jednak uza-

sadniona obawa, że przyspieszenie przez wojewodów procesu przekazywania gruntów PFZ do Zasobu WRSP dopiero w końcu 1997 r. może stanowić dla Agencji znaczne utrudnienie w terminowej realizacji tego zadania.

Poza mieniem pochodzącym ze zlikwidowanych ppgr oraz z PFZ Agencja przejmowała do Zasobu WRSP także grunty od państwowych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, państwowych osób prawnych oraz innych podmiotów. Tempo przekazywania tych nieruchomości również należy ocenić jako stosunkowo wolne. Łącznie od początku działalności Agencji przejęto do Zasobu WRSP z tych tytułów **186 tys. ha** gruntów, z tego 41 tys. ha w 1996 r. Ponadto w ramach realizacji ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników do Zasobu WRSP przekazano **13 tys. ha** gruntów, z których prawie 2,5 tys. ha przejęto w 1996 r. (tab. A. 2).

Łącznie, od początku działalności Agencji do 31 grudnia 1996 r. do Zasobu WRSP przekazane zostało z wszystkich tytułów **4 506 tys. ha** gruntów, z czego 3 804 tys. ha stanowiły użytki rolne (w tym 2 936 tys. ha gruntów ornych oraz 846 tys. ha trwałych użytków zielonych), 87 tys. ha - lasy, 59 tys. ha - grunty leśne i zadrzewione, 328 tys. ha - grunty pod wodami (w tym 261 tys. ha jezior i 44 tys. ha stawów), 114 tys. ha - inne grunty (tereny komunikacyjne, osiedlowe, użytki kopalne itp.) oraz 114 tys. ha - nieużytki. Od początku działalności Agencji największe powierzchnie gruntów przejęto w województwie olsztyńskim (402 tys. ha) i szczecińskim (382 tys. ha), a najmniejsze - w województwie bielskim (6 tys. ha) oraz ostrołęckim i łódzkim (po 7 tys. ha). W 1996 r. najwięcej gruntów przejęto w województwie białostockim i szczecińskim (po 11 tys. ha), a najmniej - w województwach: legnickim, leszczyńskim i zamojskim (po około 100-200 ha). Z protokołów przejęcia wynika, że 396 tys. ha gruntów przekazanych do Zasobu WRSP było odłogowane i ugorowane.

Struktura gruntów przejętych do Zasobu WRSP
stan na 31.12.1996 r.

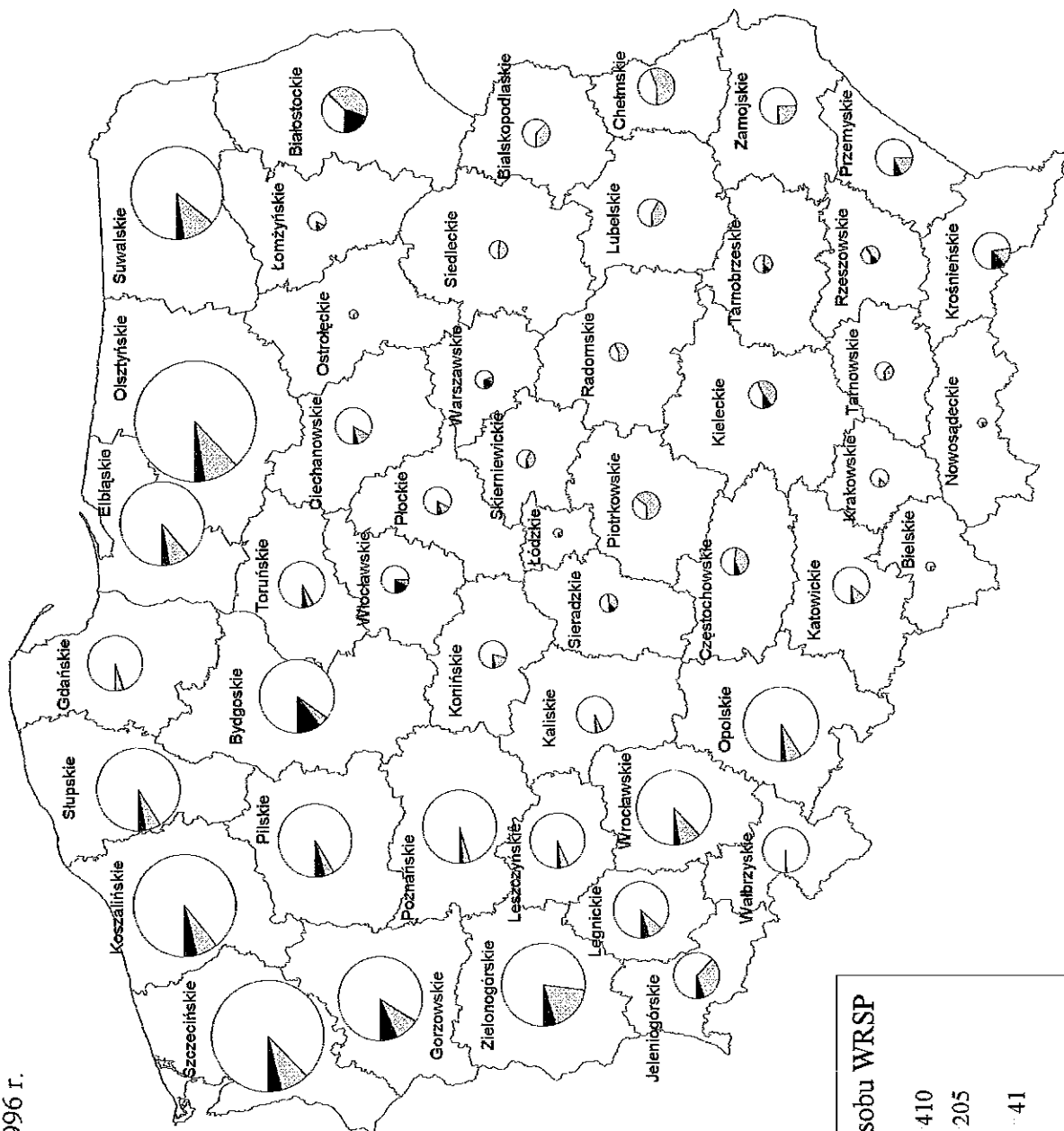
Poza gruntami do Zasobu WRSP przejęto także pochodzący z byłych ppgr i innych podmiotów majątek trwały o wartości księgowej netto **7 303,8 mln zł** i majątek obrotowy o wartości **1 295,5 mln zł**, jak też **2 011 mln zł** zobowiązań byłych ppgr, w tym zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek w kwocie 887 mln zł. W 1996 r. razem z przejmowanymi gruntami do Zasobu WRSP przejęty został majątek trwały o wartości księgowej netto 17,2 mln zł. (przede wszystkim mieszkania) i majątek obrotowy o wartości 25 tys. zł.

Wśród rzeczowych składników przejętego majątku Agencja przejęła także do Zasobu WRSP prawie **330 tys. mieszkań**, zamieszkałych głównie przez pracowników zlikwidowanych ppgr, w tym 684 mieszkania przejęto w 1996 r. (tab. A. 13). W liczbach bezwzględnych najwięcej mieszkań przejęły do Zasobu WRSP oddziały terenowe Agencji w Poznaniu (38,6 tys.), Wrocławiu (36,6 tys.) i Koszalinie (33,5 tys.), a najmniej - ZZ w Łodzi (6,7 tys.) oraz oddziały terenowe w Rzeszowie (9,5 tys.) i Lublinie (10,1 tys.).

Obok typowych dla produkcji rolnej budynków i budowli, do Zasobu WRSP zostały przejęte także obiekty przemysłu rolno-przetwórczego, handlowe i usługowe. Do 31 grudnia 1996 r. przejęto między innymi 857 gorzelni, winiarni i browarów, 269 masarni i rzeźni, 898 suszarni zbóż i zielonek, 716 mieszalni pasz, 31 młynów i kaszarni, 74 chłodnie, a także 415 sklepów, 158 hoteli, zajazdów, restauracji i barów oraz 648 obiektów o charakterze socjalnym, kulturalnym i sportowym (tab. A.18).

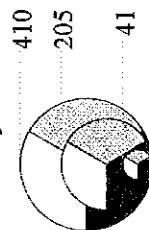
Specyficzną część przejętego majątku stanowią obiekty zabytkowe. Z ogólnej liczby ponad 3 tys. takich obiektów (dwory, pałace, zabudowania folwarczne, stanowiska archeologiczne i inne) przejętych do zasobu WRSP większość znajdowała się w złym lub bardzo złym stanie technicznym. Praktycznie tylko co czwarty obiekt nie wymaga działań zabezpieczających przed dalszą degradacją. Najbardziej zniszczone obiekty położone są w województwach: wrocławskim, koszalińskim, szczecińskim, bydgoskim, suwalskim i olsztyńskim.

Wg stanu na 31.12.1996 r.

Grunty przejęte do Zasobu WRSP

/w tys. ha/

z ppgr
z pfz
z innych tytułów

2. Zagospodarowanie mienia Zasobu WRSP

Jednym z najważniejszych, ustawowych zadań Agencji, wynikającym także z zapisów *Założeń polityki społeczno-gospodarczej dla wsi, rolnictwa i gospodarki żywnościowej do roku 2000* były działania w zakresie prywatyzacji mienia Skarbu Państwa, poprawy struktury agrarnej oraz tworzenia gospodarstw rolnych. Opracowywane programy restrukturyzacyjne mienia Zasobu WRSP miały na celu m.in. przygotowanie możliwie szerokiej i zróżnicowanej oferty sprzedaży i dzierżawy gruntów, które mogłyby zwiększyć potencjał produkcyjny gospodarstw już istniejących oraz ułatwić powstanie nowych jednostek gospodarczych. W opracowywanych programach restrukturyzacji zakładano, że jednostki te powinny charakteryzować się sprawnością organizacyjno-ekonomiczną, umożliwiającą prowadzenie efektywnej i opłacalnej produkcji.

Zgodnie z obowiązującymi procedurami programy restrukturyzacji zostały opracowane i wdrożone we wszystkich przejętych jednostkach byłych ppgr³. Niektóre z tych programów były aktualizowane w trakcie ich realizacji, jeśli było to uzasadnione zachodzącymi zmianami warunków zewnętrznych, m.in. pojawieniem się nowych możliwości zagospodarowania nieruchomości lub nowych ofert potencjalnych nabywców bądź dzierżawców. Na ogólną liczbę 1 739 sporządzonych programów restrukturyzacji 1 623 programy zostały zrealizowane do końca 1996 r., z tego w 991 przypadkach - bez potrzeby ich aktualizowania. Realizacja pozostałych programów restrukturyzacji (w 116 gospodarstwach SP) praktycznie dobiegała końca. Zakończenie rozdysponowania mienia tych gospodarstw opóźnia przede wszystkim przedłużająca się procedura zakładania ksiąg wieczystych lub dokumentacji geodezyjnej, a także brak satysfakcjonujących ofert, bądź też w ogóle brak aktualnie zainteresowania ze strony potencjalnych nabywców lub dzierżawców. Takie nieruchomości Agencja z reguły przekazała administratorom, do czasu znalezienia docelowej formy ich rozdysponowania.

³ Sąsiadujące „małe” nieruchomości mogły być objęte wspólnym programem restrukturyzacji, lub „duże” nieruchomości mogły zostać po przejęciu do Zasobu WRSP podzielone na kilka części, restrukturyzowanych odrębnie.

Od początku działalności do końca 1996 r. Agencja powołała 1 775 gospodarstw Skarbu Państwa w tymczasowym zarządzie, z tego 1 737 gospodarstw rolnych i 38 gospodarstw o charakterze nierolnym. W miarę postępującego rozdysponowania mienia likwidacji uległy 1 552 gospodarstwa w tymczasowym zarządzie, natomiast w 219 gospodarstwach, w związku ze znacznym rozdysponowaniem nieruchomości i innego mienia „wygaszono” tę formę zarządu, a pozostające nieruchomości przekazano administratorom. Do końca grudnia 1996 r. prawie wszystkie gospodarstwa SP w tymczasowym zarządzie zostały zlikwidowane; pozostały tylko cztery gospodarstwa o powierzchni 5 894 ha.

Agencja zagospodarowuje nieruchomości i inne mienie Skarbu Państwa w różnych formach przewidzianych ustawą. Trwałe rozdysponowanie tego mienia następuje w drodze sprzedaży, nieodpłatnego przekazania uprawnionym podmiotom, a także poprzez wniesienie aportem do spółek prawa handlowego. Pozostające w Zasobie WRSP nieru-

Zagospodarowanie gruntów Zasobu WRSP - tys. ha
(stan na 31 grudnia 1996 r.)

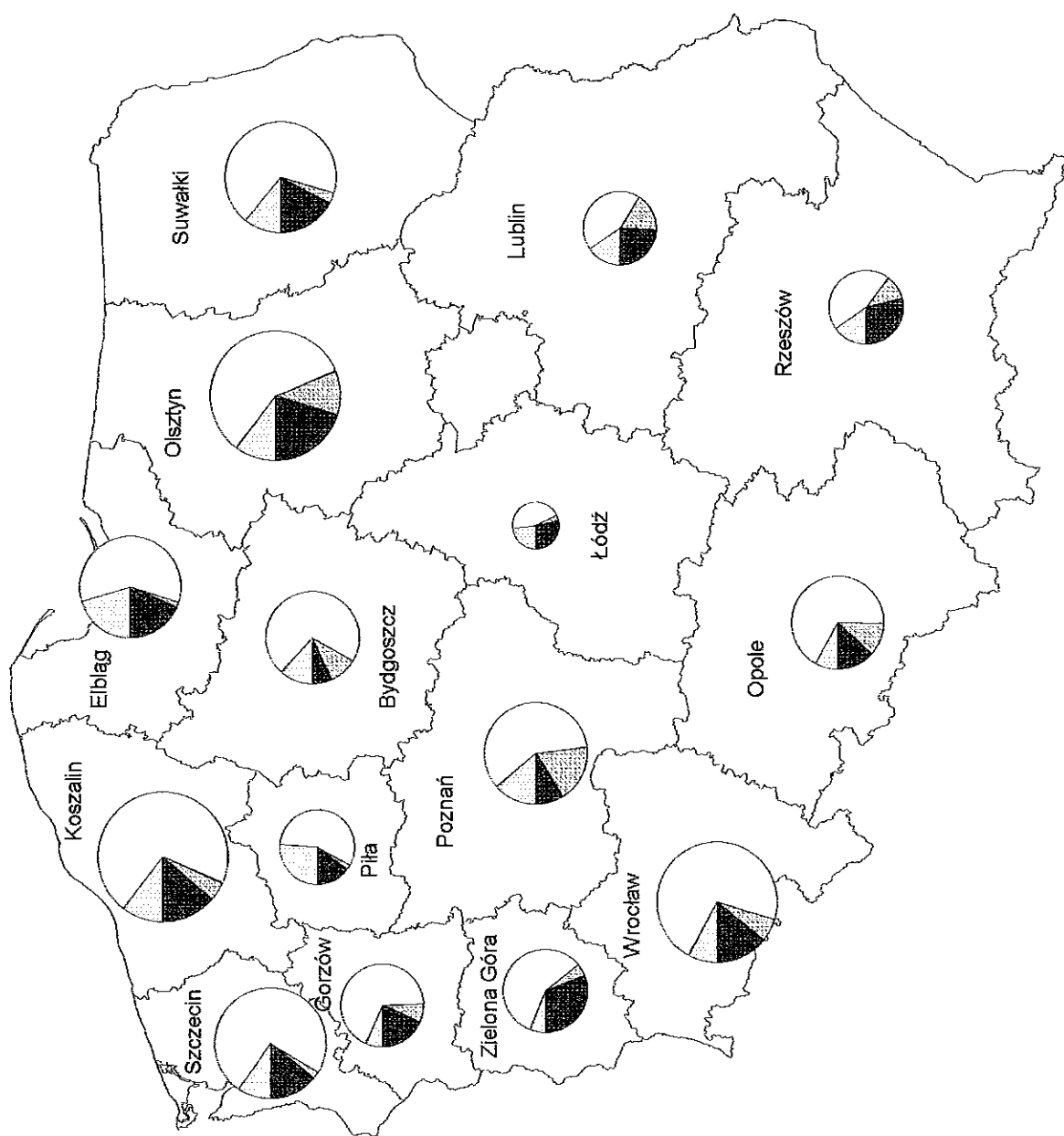
Grunty przejęte - ogółem	4 506
w tym:	
z ppgr	3 750
z PFZ	570
z innych tytułów	186
Grunty rozdysponowane - ogółem	3 787
Grunty do rozdysponowania - ogółem	719
w tym:	
w tymczasowym zarządzie	6
powierzone gminom	243
powierzone innym podmiotom „zewnątrznym”	39
rozdysponowywane przez OT i jedn. w administrowaniu	431

chomości rozdysponowano głównie poprzez przekazanie w dzierżawę, a także w zarząd, użytkowanie wieczyste oraz w administrowanie przez osoby fizyczne i prawne. Sprzedaż i dzierżawa nieruchomości odbywają się w drodze przetargów⁴, organizowanych przez oddziały terenowe Agencji lub inne podmioty (np. gminy) - na podstawie zawartych z Agencją umów. Według stanu na 31 grudnia 1996 r. umowy o rozdysponowanie mienia Zasobu WRSP oddziały

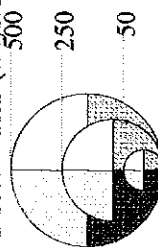
terenowe Agencji zawarły z 1 647 osobami prawnymi lub fizycznymi, w tym z 1 579 gminami. Rozdysponowaniem mienia w imieniu Agencji zajmują się także gospodarstwa Skarbu Państwa w administrowaniu, a w szczególności jednostki utworzone w tym celu przez oddziały terenowe Agencji, którym przekazano do rozdysponowania 291 tys. ha.

⁴ Z wyjątkiem tych transakcji, w których uczestniczą osoby fizyczne i prawne uprawnione do nabycia lub dzierżawy mienia Skarbu Państwa w trybie bezprzetargowym.

Wg stanu na 31.12.1996 r.

Zagospodarowanie gruntów przejętych
do Zasobu WRSP (w tys. ha)

- sprzedane, nieodpłatnie przekazane
- wdzierżawione
- w administrowaniu, zarządzie
- do rozdysponowania

Według stanu na 31 grudnia 1996 r. do rozdysponowania pozostawały nieruchomości Zasobu WRSP o powierzchni 719 tys. ha (tab. A. 14).

W okresie działania Agencji zorganizowano ogółem prawie **45 tys.** przetargów, z tego ponad 13 tys. przetargów przeprowadzono w 1996 r. We wszystkich tych przetargach Agencja postawiła do dyspozycji nabywców i dzierżawców **5,3 mln ha** gruntów⁵, z tego 721 tys. ha w 1996 r. (tab. A.5). Powierzchnia nieruchomości Skarbu Państwa oferowana w 1996 r. przez Agencję na przetargach była mniejsza niż w 1995 r. o 38%, ale też dalszemu zmniejszeniu uległa powierzchnia tych gruntów Zasobu WRSP, które mogły być zaoferowane do sprzedaży lub dzierżawy. Należy też dodać, że nieruchomości oferowane w przetargach w 1996 r. charakteryzowały się relatywnie gorszymi warunkami produkcyjnymi.

Z przejętych do Zasobu WRSP nieruchomości nie wszystkie mogły być przygotowane do wystawienia w przetargach. Dotyczy to w sumie 86 tys. ha gruntów (m.in. przejętych z PFZ i pozostających w bezumownym użytkowaniu, przeznaczonych do scalenia lub podziału, w trakcie postępowań scaleniowo-wymiennych itp.), w tym około 5 tys. ha nieruchomości ze zlokalizowanymi na nich ośrodkami gospodarczymi (głównie w województwach: olsztyńskim - 1 515 ha, wałbrzyskim - 900 ha, pilskim - 625 ha). Nieruchomości te będą przygotowywane do sprzedaży, dzierżawy lub nieodpłatnego przekazania w 1997 r.

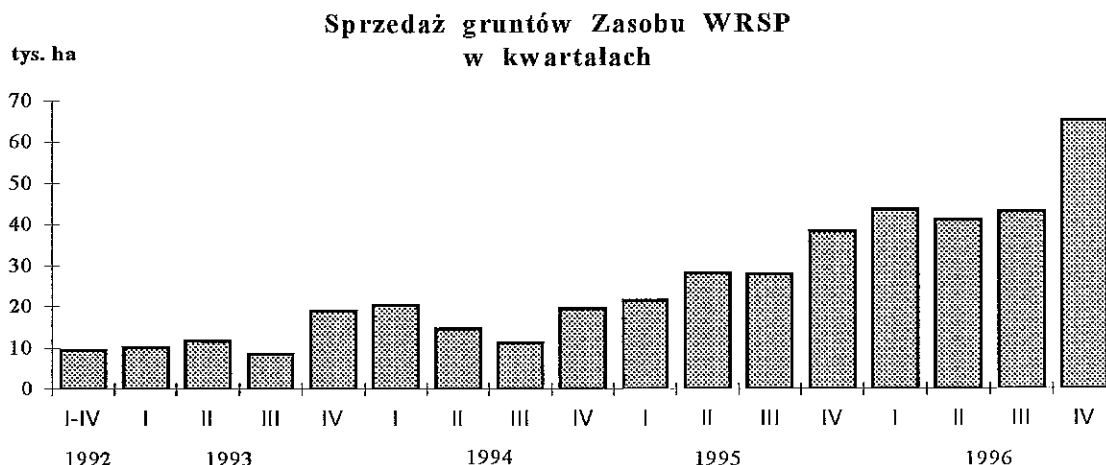
2.1. Sprzedaż

W dotychczasowej działalności statutowej Agencji, w trwałym rozdysponowaniu mienia Zasobu WRSP największe znaczenie miała sprzedaż. Do końca grudnia 1996 r. Agencja sprzedała 432 tys. ha gruntów, z tego na przetargach 327 tys. ha. W roku 1996 Agencja sprzedała 193 tys. ha, z tego 103 tys. ha na przetargach. W strukturze sprzedanych nieruchomości dominują grunty pochodzące z byłych ppgr; stanowiły one (pod

⁵ Część gruntów była wystawiana do przetargów więcej niż jeden raz

względem powierzchni) 83% gruntów sprzedanych ogółem, podczas gdy sprzedane grunty, pochodzące z PFZ stanowiły 14% ogólnej sprzedaży gruntów. Około 3% powierzchni sprzedanych gruntów pochodziło z innych źródeł (innych tytułów).

Do końca 1996 r. najwięcej gruntów sprzedano w oddziałach terenowych Agencji w Elblągu (58 tys. ha), Koszalinie (40 tys. ha), Pile i Olsztynie (po około 37 tys. ha), a także w Suwałkach (33 tys. ha) i we Wrocławiu (31 tys. ha). Najmniej gruntów sprzedały oddziały terenowe w Zielonej Górze (11 tys. ha) i Gorzowie (12 tys. ha). W 1996 r. najwięcej gruntów sprzedały oddziały terenowe Agencji w Suwałkach (22 tys. ha), Koszalinie (21 tys. ha), Pile (20 tys. ha) i Olsztynie (19 tys. ha).

W 1996 r. sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP uległa znacznemu przyspieszeniu.

**Sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP
w latach 1992-96**

Rok	Powierzchnia sprzedana - tys. ha	Dynamika sprzedaży rok poprz. = 100
1992	9.5	100
1993	49.0	516
1994	65.4	133
1995	115.4	176
1996	192.6	167

Poprawa koniunktury w rolnictwie sprzyjała wzrostowi zainteresowania kupnem ziemi, m.in. ze strony dotychczasowych dzierżawców, którzy korzystają najczęściej z przysługującego im prawa pierwokupu. W 1996 r. Agencja sprzedała w tym trybie 86 tys. ha (45% sprzedanych

gruntów), podczas gdy do końca 1995 r. sprzedaż nieruchomości z Zasobu WRSP ramach pierwokupu wynosiła 32 tys. ha (13% sprzedanych gruntów).

Do wzrostu zainteresowania kupnem ziemi przyczyniła się także korzystna dla rolnictwa polityka kredytowa państwa, wspomagająca rolników pragnących nabyć lub powiększyć dotychczasowe gospodarstwa (np. poprzez uruchomienie specjalnych linii kredytowych na zakup ziemi przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa).

W strukturze sprzedanych gruntów - pod względem liczby zawartych umów - dominują nieruchomości o względnie małych obszarach (tab. A. 7). Na ogólną liczbę prawie 54 tys. umów zawartych do końca grudnia 1996 r. na zakup gruntów (bez gruntów pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.), ponad połowę (28.5 tys. umów - 53%) stanowią umowy zawarte na zakup do 1 ha gruntów, a kolejne 18.8 tys. umów (35%) zawarto na zakup gruntów o obszarach od 1 do 10 ha. Grunty o powierzchni od 10 do 100 ha zakupiło 6 tys. (11%) podmiotów, a umów na sprzedaż nieruchomości o powierzchni przekraczającej 100 ha zawarto tylko 480 (1%). Ogólna powierzchnia gruntów sprzedanych w nieruchomościach do 100 ha wynosiła 224 tys. ha (55%), co w przeliczeniu na 1 umowę daje średnio 4,2 ha. Powierzchnia sprzedanych nieruchomości o obszarach przekraczających 100 ha wynosiła 187 tys. ha (średnio 389 ha na 1 umowę).

Analiza zmian cen ziemi sprzedawanej z Zasobu WRSP wskazuje, że w kolejnych latach cena ta systematycznie wzrasta. W transakcjach zawartych w 1996 r. przeciętna cena za 1 ha gruntów wynosiła 1 874 zł i była wyższa od przeciętnej ceny dla transakcji roku poprzedniego o ponad 25% (tab. A. 8). W 1996 r. najwyższe ceny uzyskiwano za działki do 1 ha (średnio 2 236 zł/ha), a także za nieruchomości o obszarach w granicach 10 - 100 ha (średnio 1 934 zł/ha). Szczególnie wysoki poziom cen uzyskiwano za działki położone w pobliżu lub na terenie aglomeracji miejskich. W 1996 r. najniższe (średnio) ceny - do 1 tys. zł/ha uzyskano w przetargach na sprzedaż nieruchomości położonych w województwie białkopodlaskim i chełmskim.

Agencja sprzedaje nieruchomości Zasobu WRSP zarówno osobom fizycznym, jak też osobom prawnym. Struktura udziału obu tych grup nabywców (tabela I i II) wskazuje, że osoby prawne stanowią mniej niż 3% ogółu nabywców oraz, że

Tabela I

Powierzchnia gruntów sprzedanych z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych
(w ha)

Wyszczególnienie	Do 31.12.1996			W tym w 1996		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	11 234	11 126	108	3 775	3 732	43
1,01 - 1,99	10 706	10 542	164	3 856	3 812	44
2,00 - 4,99	22 931	22 334	597	7 458	7 258	200
5,00 - 9,99	30 811	29 409	1 402	10 091	9 510	581
10,00 - 19,99	43 701	40 629	3 072	13 812	12 772	1 040
20,00 - 49,99	80 634	70 495	10 139	31 522	27 116	4 406
50,00 - 99,99	24 454	20 640	3 814	10 641	9 354	1 287
100,00 - 499,99	89 314	60 384	28 930	53 350	35 687	17 663
500,00 - 999,99	55 996	26 577	29 419	37 960	17 886	20 074
1000,00 i więcej	41 503	11 255	30 248	10 694	1 166	9 528
Razem	411 285	303 392	107 893	183 159	128 293	54 866
w tym do 99,99	224 472	205 176	19 296	81 154	73 553	7 601
100,00 i więcej	186 813	98 216	88 597	102 005	54 740	47 265
Pozostałe grunty*	20 658	X	X	9 478	X	X
Ogółem	431 943	X	X	192 637	X	X

* Grunty pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

Tabela II

Liczba umów zawartych na sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP*
wg grup obszarowych

Wyszczególnienie	Do 31.12.1996			W tym w 1996		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	28 524	28 309	215	10 754	10 666	88
1,01 - 1,99	7 427	7 316	111	2 708	2 678	30
2,00 - 4,99	7 079	6 893	186	2 336	2 275	61
5,00 - 9,99	4 331	4 138	193	1 431	1 351	80
10,00 - 19,99	3 101	2 893	208	977	906	71
20,00 - 49,99	2 569	2 270	299	983	858	125
50,00 - 99,99	356	302	54	150	131	19
100,00 - 499,99	376	260	116	202	139	63
500,00 - 999,99	81	40	41	53	25	28
1000,00 i więcej	23	8	15	7	1	6
Razem	53 867	52 429	1 438	19 601	19 030	571
w tym do 99,99	53 387	52 121	1 266	19 339	18 865	474
100,00 i więcej	480	308	172	262	165	97

* Bez umów zawartych na sprzedaż gruntów pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

nieruchomościami o mniejszych powierzchniach bardziej zainteresowane są osoby fizyczne, a nieruchomościami większymi - osoby prawne. Prawdopodobnie ta występowwała w całym okresie dotychczasowej działalności Agencji. Do końca 1996 r. przeciętna powierzchnia nieruchomości sprzedanych osobom prawnym wyniosła 75 ha na 1 umowę, a w grupie osób fizycznych - 6 ha na 1 umowę. W transakcjach dokonanych w 1996 r. powierzchnie te wyniosły odpowiednio: 96 ha i 7 ha na 1 umowę.

Niezależnie od sprzedaży gruntów lub nieruchomości rolnych wraz z ich ośrodkami gospodarczymi Agencja sprzedawała także inne mienie Skarbu Państwa, m.in. mieszkania, obiekty rolno-przemysłowe, usługowe i zabytki, a także jeziora i stawy. Do końca grudnia 1996 r. Agencja sprzedała m.in. 207 tys. mieszkań (63% mieszkań przejętych), 113 gorzelni, winiarni i browarów (13%), 100 suszarni zbóż i zielonek (11%), 78 mieszalni pasz (11%). Sprzedano także 47 obiektów hotelowo-restauracyjnych (30%), 207 sklepów (50%), jak również 216 (10%) zespołów dworskich i pałacowo-parkowych. Z przejętych do Zasobu WRSP 248 tys. ha jezior sprzedano 449 ha, a z przejętych 40 tys. ha stawów sprzedano 1700 ha (tab. A. 17).

W przypadku sprzedaży nieruchomości rolnych Skarbu Państwa, najczęściej stosowaną formą zabezpieczenia jest łącznie: hipoteka ustanowiona na nabywanej nieruchomości oraz weksel „in blanco” poręczony.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami⁶ cudzoziemcy⁷ i spółki polskie z mniejszościowym udziałem kapitału zagranicznego mogą nabyć lub wydzierżawić nieruchomości Zasobu WRSP, pod warunkiem uzyskania stosownego zezwolenia. Od początku działalności do końca 1996 r. **Agencja sprzedała cudzoziemcom 150 ha gruntów, tj. około 0,03% wszystkich sprzedanych z Zasobu WRSP gruntów.** W tym samym okresie

⁶ Ustawa z dnia 24 marca 1920 r. o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców oraz ustawa z dnia 14 czerwca 1991 r. o spółkach z udziałem zagranicznym.

⁷ W rozumieniu ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, **cudzoziemcem** jest osoba fizyczna nie posiadająca obywatelstwa polskiego, osoba prawna mająca siedzibę za granicą lub osoba prawna mająca siedzibę na terytorium RP, kontrolowana bezpośrednio lub pośrednio przez te podmioty. W przypadku spółki prawa handlowego za kontrolowaną uważa się spółkę, w której osoby wymienione wyżej posiadają bezpośrednio lub pośrednio co najmniej 50% kapitału zakładowego (jednolity tekst ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców - Dz.U. Nr 54 z 11 maja 1996 r. poz. 245).

spółki prawa handlowego z mniejszościowym udziałem kapitału zagranicznego zakupiły od Agencji 14 tys. ha, tj. 0,3% sprzedanych gruntów.

**Sprzedaż nieruchomości z Zasobu WRSP cudzoziemcom
według kraju pochodzenia kapitału**

Kraj pochodzenia kapitału	Liczba zawartych umów		Powierzchnia sprzedana (w ha)	
	do 31.12.1996 r.	w 1996 r.	do 31.12.1996 r.	w 1996 r.
Belgia	4	3	10	7
Dania	2	-	2	-
Holandia	3	-	8	-
Niemcy	3	3	77	77
Szwecja	2	1	1	1
USA	1	-	4	-
Włochy	1	-	48	-
Razem	16	7	150	85

Sprzedaż gruntów cudzoziemcom stanowi margines w ogólnej sprzedaży gruntów z Zasobu WRSP⁸. Najwięcej gruntów cudzoziemcy zakupili w województwie poznańskim i katowickim. Z punktu widzenia reprezentowanego kapitału dominują inwestorzy niemieccy (77 ha) i włoscy (48 ha). Na kolejnych miejscach znajdują się nabywcy z Belgii, Holandii, USA, Danii i Szwecji, którzy z Zasobu WRSP zakupili ogółem 25 ha gruntów.

2.2. Inne formy trwałego rozdysonowania mienia Skarbu Państwa

Na mocy ustawy z 19 października 1991 r. oraz innych ustaw, część gruntów Zasobu WRSP została **przekazana nieodpłatnie** innym podmiotom, w tym przede wszystkim gminom, Lasom Państwowym i osobom prawnym kościołów. Od początku działalności Agencji do końca grudnia 1996 r. oddziały terenowe przekazały nieodpłatnie różnym osobom fizycznym i prawnym **85 tys. ha** gruntów, z tego 34 tys. ha gruntów w 1996 r. (tab. A. 14). Największe powierzchnie przekazały oddziały terenowe Agencji w Poznaniu

⁸ Zweryfikowane dane (w stosunku do informacji podanej w „Raporcie... za 1995 r.”) pozwalają stwierdzić, że do końca 1995 r. Agencja sprzedała cudzoziemcom 65 ha i wydierzała im około 73 tys. ha gruntów, natomiast spółki polskie z mniejszościowym udziałem kapitału zagranicznego zakupiły od Agencji blisko 5 tys. ha i wydierzały około 66 tys. ha gruntów.

(13 tys. ha), Bydgoszczy (11 tys. ha), Koszalinie (11 tys. ha) i w Olsztynie (9 tys. ha), a najmniejsze powierzchnie przekazał Oddział Terenowy w Zielonej Górze oraz ZZ w Łodzi - łącznie około 1,8 tys. ha. Agencja przekazała także nieodpłatnie różnym podmiotom 705 ha jezior i 105 ha stawów, przejętych z byłych państwowych gospodarstw rybackich. Przekazano także w tym trybie 1 081 mieszkań, w tym 946 mieszkań - gminom.

W **aporcie** do spółek prawa handlowego Agencja wniosła 9 tys. ha gruntów, z tego do jednoosobowych spółek Agencji - 6 tys. ha i do spółek z udziałem Agencji (np. tworzących regionalne rynki hurtowe) - 3 tys. ha. Aportami do jednoosobowych spółek Agencji przekazane zostały również niektóre obiekty rolno-przemysłowe, usługowe, mieszkania, obiekty zabytkowe itp. - m.in. 160 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych, 156 obiektów socjalnych, kulturalnych i sportowych, 66 mieszalni pasz, 61 gorzelni, winiarni i browarów, 40 suszarni pasz i zielonek (tab. A. 18). Spółkom tym przekazano także 1 281 mieszkań.

Trwale rozdysponowanie nieruchomości z Zasobu WRSP
(w tys. ha)

Wyszczególnienie	do 31.12.1996 r.	w 1995 r.	w 1996 r.	<u>1996</u> <u>1995</u>
sprzedano	432	115	193	167,8
nieodpłatnie przekazano	85	30	34	113,3
z tego:				
gminom	7	2	3	150,0
Lasom Państwowym	39	15	18	120,0
os. prawnym kościołów	28	7	9	128,6
innym	11	6	4	66,7
wniesiono aportami do spółek	9	2	1	50,0
z tego: do spółek Agencji	6	2	0	x
Razem rozdysponowano trwale	526	147	228	155,1

Ogółem, w wyniku sprzedaży, nieodpłatnego przekazania i wniesienia gruntów do spółek, do końca 1996 r. trwale rozdysponowano **526 tys. ha** gruntów, czyli blisko 12% powierzchni przejętej do Zasobu WRSP (tab. A. 14). W 1996 r. rozdysponowano w tym trybie 228 tys. ha, to znaczy o 56% więcej niż w 1995 r. Według stanu na 31 grudnia 1996 r. w Zasobie WRSP pozostawało **3 980 tys. ha**.

2.3. Dzierżawa

W dotychczasowej działalności Agencji najszerzej stosowaną formą zagospodarowania mienia przejętego do Zasobu WRSP była **dzierżawa**. Od początku procesu rozdysponowania przez Agencję mienia Skarbu Państwa dzierżawa cieszyła się znacznie większym zainteresowaniem niż kupno, głównie z uwagi na możliwość relatywnie niższego zaangażowania własnych środków finansowych rolników. Praktyka pokazała, że forma dzierżawy stała się dla szerokiego kręgu rolników oraz innych podmiotów gospodarczych dogodnym i stosunkowo łatwo dostępnym sposobem użytkowania nieruchomości rolnych Skarbu Państwa.

Ogółem, od początku działalności do końca 1996 r. Agencja wydzierżawiła z Zasobu WRSP **3 433 tys. ha** gruntów, podpisując ponad **171 tys.** umów (tab. A. 9). W 1996 r. wydzierżawiono 411 tys. ha gruntów, z czego 346 tys. ha (84%) pochodziło ze zrestrukturyzowanych nieruchomości po byłych ppgr, a 44 tys. ha (11%) - z PFZ. W stosunku do roku 1995 wydzierżawiona powierzchnia jest ponad dwukrotnie mniejsza, ale też mniejsza była powierzchnia gruntów, które Agencja mogła rozdysponować.

W strukturze wydzierżawionych gruntów (bez gruntów pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.) dominują - pod względem liczby podpisanych umów - działki do 1 ha (48% umów) oraz nieruchomości o powierzchniach od 1 do 10 ha (40% umów). W grupie obszarowej od 10 do 100 ha zawarto 9% umów, a na nieruchomości przekraczające 100 ha - 3% umów (tab. A. 11). Pod względem wydzierżawionej powierzchni umowy dzierżawy nieruchomości większych niż 100 ha obejmują prawie 80% wszystkich wydzierżawionych gruntów. Przeciętny obszar przypadający na 1 umowę dla nieruchomości do 100 ha wynosił 4 ha, a dla nieruchomości większych niż 100 ha - 492 ha. Zbliżone relacje występowały w 1996 r. Nie obserwuje się również istotnych zmian struktury dzierżaw przez osoby fizyczne i prawne. Podobnie jak to miało miejsce w transakcjach sprzedaży, osoby fizyczne w większym stopniu zainteresowane są dzierżawą nieruchomości stosunkowo małych (83% umów zawarto na dzier-

Tabela III

Powierzchnia gruntów wydierżawionych z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych
(w ha)

Wyszczególnienie	Do 31.12.1996			W tym w 1996		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	41 821	41 723	98	6 829	6 802	27
1,01 - 1,99	46 530	46 324	206	7 042	7 028	14
2,00 - 4,99	70 546	69 801	745	12 154	11 979	175
5,00 - 9,99	78 185	76 681	1 504	13 521	13 088	433
10,00 - 19,99	98 352	94 894	3 458	18 425	17 342	1 083
20,00 - 49,99	173 012	160 211	12 800	35 462	32 086	3 375
50,00 - 99,99	147 580	128 212	19 368	26 409	21 941	4 468
100,00 - 499,99	845 317	572 428	272 889	127 176	89 038	38 138
500,00 - 999,99	873 370	376 005	497 365	78 661	36 471	42 190
1000,00 i więcej	825 979	149 738	676 241	55 974	8 970	47 004
Razem	3 200 691	1 716 017	1 484 674	381 652	244 745	136 907
w tym do 99,99	656 025	617 847	38 178	119 841	110 267	9 574
100,00 i więcej	2 544 666	1 098 170	1 446 496	261 811	134 478	127 333
Pozostałe grunty*	232 775	X	X	29 080	X	X
Ogółem	3 433 466	X	X	410 732	X	X

* Grunty pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

Tabela IV

Liczba umów zawartych na dzierżawę gruntów z Zasobu WRSP*
wg grup obszarowych

Wyszczególnienie	Do 31.12.1996			W tym w 1996		
	razem	z tego		razem	z tego	
		osoby fizyczne	osoby prawne		osoby fizyczne	osoby prawne
Grupa obszarowa w ha						
do 1,00	82 448	82 281	167	14 824	14 770	54
1,01 - 1,99	33 548	33 444	104	5 102	5 091	11
2,00 - 4,99	23 040	22 850	190	3 905	3 851	54
5,00 - 9,99	11 186	10 974	212	1 901	1 840	61
10,00 - 19,99	7 188	6 954	234	1 299	1 224	75
20,00 - 49,99	5 582	5 194	388	1 146	1 044	102
50,00 - 99,99	2 135	1 866	269	389	325	64
100,00 - 499,99	3 424	2 479	945	540	393	147
500,00 - 999,99	1 265	567	698	114	54	60
1000,00 i więcej	483	113	370	36	7	29
Razem	170 299	166 722	3 577	29 256	28 599	657
w tym do 99,99	165 127	163 563	1 564	28 566	28 145	421
100,00 i więcej	5 172	3 159	2 013	690	454	236

* Bez umów zawartych na dzierżawę gruntów pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

zawę gruntów do 5 ha). Do końca 1996 r. osoby fizyczne wydierżawiły 54% powierzchni wydierżawionej ogółem z Zasobu WRSP. Osoby prawne (w tym spółki pracownicze oraz jednoosobowe spółki AWRSP) częściej dzierżawią nieruchomości duże, a dominującym przedziałem obszarowym - pod względem liczby zawartych umów - jest dla tej grupy dzierżawców przedział 100-500 ha (tabela III i IV).

Poza gruntami i zorganizowanymi gospodarstwami Agencja wydierżawiła z Zasobu WRSP 199 tys. ha jezior i 19 tys. ha stawów przejętych z byłych państwowych gospodarstw rybackich (tab. A. 17). W dzierżawę przekazano także liczne obiekty rolno-przemysłowe, usługowe i obiekty zabytkowe, w tym m.in. 1 333 zespoły dworskie i pałacowo-parkowe, 616 gorzelni, winiarni i browarów, 601 suszarni zbóż i zielonek, 463 mieszalnie pasz, 159 masarni i rzeźni itp.

W przeciwieństwie do rosnących nominalnych cen sprzedaży gruntów, **czynsze** wyrażone w dt pszenicy za grunty wydierżawiane z Zasobu WRSP w kolejnych latach miały tendencję spadkową. O ile w 1994 r. średni czynsz za dzierżawę 1 ha gruntów (bez gruntów pod budynkami, również mieszkalnymi, wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.) sięgał 2,3 dt pszenicy, a w 1995 r. wynosił 2,0 dt/ha, to średni czynsz dla umów dzierżawy zawartych w 1996 r. wynosił 1,8 dt/ha (tab. A. 12). Ta spadkowa tendencja wynika z wielu okoliczności, w tym m.in. z tego, że oferowane przez dzierżawców na przetargach czynsze coraz częściej były adekwatne do możliwości produkcyjnych wydierżawionych nieruchomości, w większym stopniu uwzględniały wzrostową tendencję cen pszenicy, a także z tego, że część nieruchomości wydierżawianych w 1996 r. charakteryzowała się stosunkowo niską jakością gruntów lub gorszym ich rozłogiem. Poza tym, w wyniku pięcioletniej działalności Agencji popyt na ziemię został w znacznym stopniu zaspokojony, zwłaszcza w tych rejonach kraju, gdzie gruntów Zasobu WRSP było najwięcej.

Okres na jaki zawierane były umowy dzierżawy wynosił średnio 7 lat, z tym że na dzierżawę nieruchomości do 100 ha - 6 lat, a nieruchomości o powierzchniach powyżej 100 ha - 11 lat.

Równolegle z procesem wydzierżawiania nieruchomości z Zasobu WRSP ma miejsce proces „powrotów” nieruchomości z wcześniejszych dzierżaw. Wiąże się to przede wszystkim z wygasaniem terminów dzierżawy określonych w umowach, ale także ze zjawiskiem rozwiązywania umów o dzierżawę. Do końca grudnia 1996 r. z dzierżaw „powróciło” 505 tys. ha, z tego 185 tys. ha - na skutek wygaśnięcia umowy, 211 tys. ha - na skutek rozwiązania umowy i ponad 109 tys. ha - w związku z wyłączeniem części gruntów z umowy dzierżawy.

Rozdysponowanie gruntów Zasobu WRSP poprzez dzierżawę

Wyszczególnienie	do 31.12.1996	1995	1996
- Zaoferowano do dzierżawy (tys. ha)	4 699	993	531
- Wydzierżawiono (tys. ha)	3 433	916	411
- „Wycofano” z dzierżawy (tys. ha)	505	156	228
w tym w wyniku: wygaśnięcia	185	51	49
rozwiązania	211	76	103
w tym:			
z winy dzierżawcy	92	37	36
- W dzierżawie (tys. ha)	2 928	x	x
- Liczba zawartych umów	171 439	36 934	31 144
- Liczba umów rozwiązanych	33 616	11 178	12 371
w tym w wyniku: wygaśnięcia	23 041	8 871	7 503
rozwiązania	10 575	2 307	4 868
w tym:			
z winy dzierżawcy	301	106	147

Grunty „odebrane” dzierżawcom z ich winy (np. z powodu niewywiązywania się dzierżawców z warunków umowy) stanowią dotychczas 2,7% powierzchni wydzierżawionej ogółem, natomiast liczba umów rozwiązanych z winy dzierżawców stanowi zaledwie 0,18% liczby zawartych umów ogółem.

Według stanu na koniec grudnia 1996 r. w dzierżawie znajdowały się nieruchomości Zasobu WRSP o powierzchni **2 928 tys. ha**, to znaczy o 183 tys. ha większej, niż na koniec 1995 r. Prawie 20% tej powierzchni dzierżawia spółki pracowników zlikwidowanych ppgr. Według stanu na koniec grudnia 1996 r. 726 spółek pracowników dzierżawiło z Zasobu WRSP 572 tys. ha na podstawie 909 zawartych umów; w tej liczbie 168 umów podpisano ze spółkami pracowników z udziałem osób nie będących pracownikami byłych ppgr.

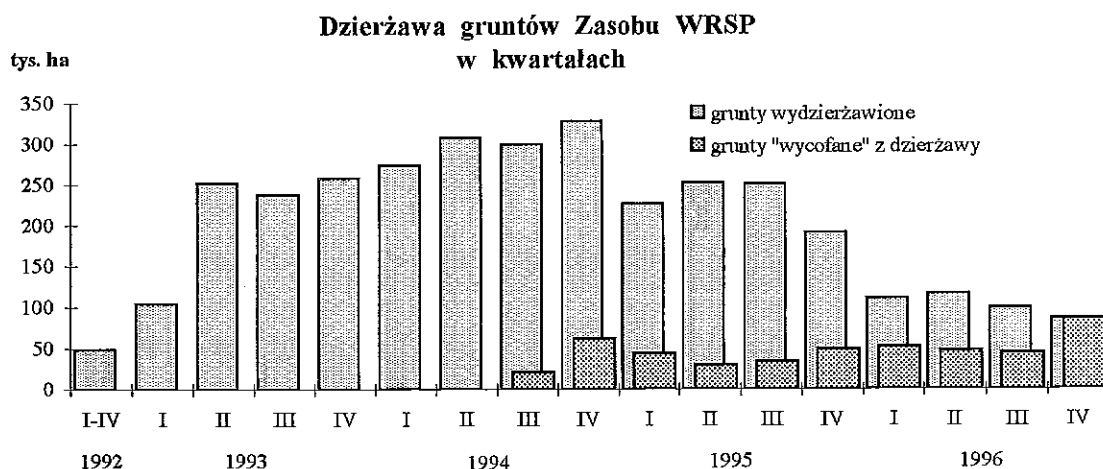
Niewielką grupę dzierżawców nieruchomości Zasobu WRSP stanowią spółki z większościowym udziałem kapitału zagranicznego. Do końca grudnia 1996 r. oddziały terenowe Agencji wydierżawiły takim spółkom 93 tys. ha gruntów na podstawie 201 zawartych umów.

**Dzierżawa nieruchomości z Zasobu WRSP cudzoziemcom
według kraju pochodzenia kapitału**

Kraj pochodzenia kapitału	Liczba zawartych umów		Powierzchnia wydierżawiona (wtys. ha)	
	do 31.12.1996 r.	w 1996 r.	do 31.12.1996 r.	w 1996 r.
Austria	1	-	644	-
Belgia	1	-	920	-
Brazylia	4	-	84	-
W. Brytania	14	9	8 106	5 672
Dania	26	3	16 246	869
Francja	11	5	1 798	1 436
Holandia	46	12	18 041	4 384
Niemcy	87	26	33 015	6 853
Norwegia	1	-	4 514	-
Szwajcaria	1	-	904	-
Szwecja	6	1	8 119	784
Włochy	3	2	763	2
Razem	201	58	93 154	20 000

Pod względem liczby umów dominują inwestorzy z kapitałem niemieckim, holenderskim, duńskim, brytyjskim i francuskim; podpisali oni łącznie 184 umowy (92%), a wydierżawili 77 tys. ha (83%) gruntów. W tym samym spółki z mniejszościowym udziałem kapitału zagranicznego wydierżawiły z Zasobu WRSP 84 tys. ha gruntów na podstawie 187 zawartych umów.

W procesie wydierżawiania przez Agencję gruntów Zasobu WRSP w latach 1992-96 można wyróżnić dwa okresy. Do końca 1994 r. następował systematyczny wzrost powierzchni wydierżawianej, przy stosunkowo małej skali „powrotów” gruntów z dzierżawy. W latach 1995 i 1996 przyrost wydierżawianej powierzchni zmniejszył się, a równocześnie nasiliło się zjawisko „powrotu” gruntów z wcześniejszych dzierżaw. Z uwagi na wyczerpywanie się nieruchomości Zasobu WRSP do rozdysponowania, a nadających się do wykorzystania na cele gospodarcze, w kolejnych latach gruntami wydierżawianymi będą przede wszystkim grunty, które „powróciły” od dzierżawców.

Specyficzną przyczyną „powrotów” gruntów do Zasobu WRSP są wyłączenia części nieruchomości z trwających dzierżaw. Do końca 1996 r. „powróciło” w ten sposób do dalszego rozdysponowania ponad 109 tys. ha gruntów; część tych gruntów została następnie przekazana innym użytkownikom. Wiąże się to ze wzrastającym wśród rolników popytem na ziemię i poszukiwaniem przez Agencję możliwości jego zaspokojenia.

Z dotychczasowych doświadczeń Agencji wynika, że w miarę upływu czasu zaczyna się pojawiać zainteresowanie nabywaniem i wydzierżawianiem gruntów, którego dotąd nie było, lub które występowało jedynie w ograniczonej skali. Mając ten istotny element na uwadze Agencja od początku kierowała się zasadą „otwartości Zasobu WRSP”. Ponieważ umowy dzierżawy są zawierane na okresy wieloletnie, w celu umożliwienia wcześniejszego zagospodarowania części gruntów przez sąsiadujących rolników, w umowach dotyczących dużych, zorganizowanych nieruchomości często zamieszczane były klauzule przewidujące możliwość wyłączenia części gruntów przed upływem terminu obowiązywania umowy.

Według stanu na 31 grudnia 1996 r. w 2 836 „czynnych” umowach dzierżawy o powierzchni 100 i więcej ha zawarte zostały klauzule umożliwiające wyłączenie z ogólnego obszaru 1 552 tys. ha około 168 tys. ha (11%). Gdyby przyjąć, że grunty wyłączone z dzierżaw będą sprzedane lub przekazane w dzierżawę gospodarstwom

rodzinnym, to w miarę ujawniającego się popytu około 40 tys. takich gospodarstw może powiększyć swój obszar średnio o 4 ha. Do 31 grudnia 1996 r. Agencja wyłączyła w ten sposób i przeznaczyła dla innych użytkowników ponad 26 tys. ha.

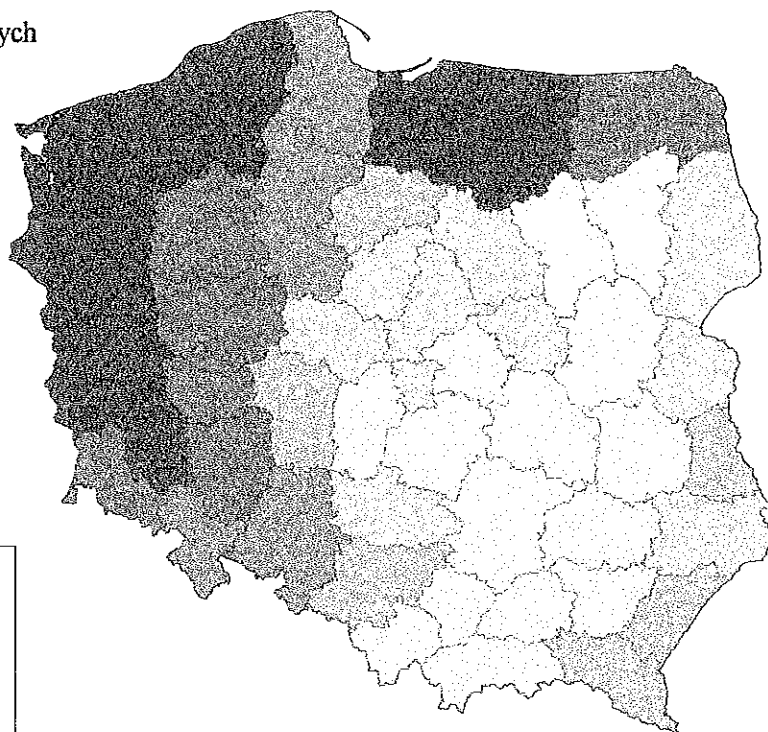
Niezależnie od możliwości wyłączeń gruntów na podstawie klauzul zawartych w umowach dzierżawy, Agencja „odzyskuje” dla innych użytkowników część nieruchomości w drodze negocjacji z dzierżawcami. Dotyczy to z reguły dzierżaw o dużych obszarach, gdy wyłączenie z dzierżawy części nieruchomości nie koliduje z programem produkcyjnym dzierżawcy. Wyłączenia gruntów z dzierżawy odbywają się w takich sytuacjach wyłącznie za zgodą dzierżawców.

Ogółem, korzystając z obu tych możliwości, do końca 1996 r. Agencja wyłączyła z 1 166 trwających dzierżaw i przeznaczyła dla innych użytkowników ponad 44 tys. ha gruntów.

Agencja z zasady dąży do trwałości zawieranych umów, a ich rozwiązywanie na wniosek Agencji następuje przeważnie w sytuacji niedotrzymywania przez dzierżawcę warunków wynikających z zawartej umowy. Należy zaznaczyć, że przed podjęciem decyzji o rozwiązaniu umowy rozpatrywane są okoliczności i przyczyny zaistniałego stanu rzeczy. W sytuacji naruszenia warunków umowy bez wyraźnej winy dzierżawcy, np. opóźnienia w płatności czynszu wynikającego z okoliczności losowych, Agencja na wniosek dzierżawcy przesuwą termin płatności czynszu.

Zwracanie nieruchomości z dzierżaw wiąże się z pewnym ryzykiem pogorszenia jakości składników majątku przekazanego w dzierżawę. Z tego powodu Agencja stosuje szereg zabezpieczeń o charakterze prawno-finansowym, umożliwiających wyegzekwowanie od dzierżawcy kompensaty ewentualnych szkód, jak również egzekwowanie terminowej spłaty rat za wykupiony majątek oraz czynszu. Sposób zabezpieczenia należności z tytułu czynszu dzierżawnego oraz wykupu majątku obrotowego i ruchomych środków trwałych przynależnych do przedmiotu dzierżawy, ustalany jest na przetargu. Komisja przetargowa, przy rozpatrywaniu ofert, dokonuje oceny sytuacji finansowej oferenta, na podstawie złożonych dokumentów, np. biznes planu, opinii banku czy urzędu skarbowego i w zależności od proponowanego czynszu dzierżawnego oraz

Udział ppgr
w użytkach rolnych
ogółem (w %)
rok 1990

Udział w %

- powyżej 40
- 30 do 40
- 20 do 30
- 10 do 20
- 5 do 10
- 0 do 5

Źródło: "Rolnictwo i gospodarka żywnościowa 1986-1990". GUS, Warszawa 1992 (tab. 7(81))

Udział własności państwowej
użytkowanej przez AWRSP
w użytkach rolnych
ogółem (w %)
rok 1996

Udział w %

- powyżej 40
- 30 do 40
- 20 do 30
- 10 do 20
- 5 do 10
- 0 do 5

Źródło: "Powszechny spis rolny 1996". GUS, Warszawa 1997 (tab. 3,6)

zasad wykupu majątku obrotowego i ruchomych środków trwałych, przyjmuje określony rodzaj zabezpieczenia tych płatności. Preferowane są takie formy, które w konkretnej sytuacji najlepiej gwarantują spłatę należności Agencji. Do takich zabezpieczeń należą w szczególności: gwarancje bankowe, poręczenie albo weksel własny „in blanco” poręczony przez wiarygodnego poręczyciela, przewłaszczenie, hipoteka, zastaw na prawach, cesja wierzytelności, blokada na rachunku bankowym. W przypadku złożenia przez dzierżawcę weksli poręczonych, przed podpisaniem umowy, sprawdzana jest także wiarygodność osób poręczających.

* * *

Jak już zaznaczono wcześniej, w strukturze obszarowej nieruchomości rolnych sprzedanych i wydzierżawionych, co do ilości zawartych umów dominują umowy na kupno i dzierżawę gruntów o powierzchni do 100 ha. W ogólnej liczbie 224 tys. umów sprzedaży i dzierżawy zawartych do końca 1996 r. aż 98% stanowią umowy dotyczące takich właśnie nieruchomości. Można z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że większość tych gruntów trafiła do już istniejących gospodarstw rolnych, dając 215 tys. rolników możliwość powiększenia swoich gospodarstw średnio o około 4 ha. Pozostała sprzedaż i dzierżawa gruntów, o powierzchniach nieruchomości przekraczających 100 ha, umożliwiła działalność 5,7 tys. gospodarstw osób fizycznych i prawnych (w tym gospodarstw spółek Agencji), o przeciętnej powierzchni około 480 ha, podczas gdy średni obszar zlikwidowanych ppgr przekraczał 2 200 ha. Szacuje się, że dzięki tym gospodarstwom utrzymane zostało zatrudnienie około 100 tys. osób.

Wyniki *powszechnego spisu rolnego 1996* wskazują, że powierzchnia gruntów sektora prywatnego wynosi 20,0 mln ha, co oznacza, że w porównaniu do roku poprzedniego sektor ten przejął z sektora publicznego 300 tys. ha. Od 1992 r. powierzchnia gruntów sektora publicznego zmniejszyła się z 14,0 mln ha do 11,3 mln ha, w tym powierzchnia gruntów należących do rolnictwa zmniejszyła się z 4,1 mln ha do 1,6 mln ha. W okresie 8 lat, jakie upłynęły od poprzedniego pełnego spisu rolnego (1988 r.) liczba

indywidualnych gospodarstw rolnych w kraju zmniejszyła się o 126 tysięcy, przede wszystkim w grupie gospodarstw o powierzchniach od 2 do 15 ha. W grupach gospodarstw o powierzchniach do 2 ha i powyżej 15 ha miał natomiast miejsce przyrost ich liczby (o 100 tysięcy). W tym samym okresie obszar indywidualnych gospodarstw rolnych zwiększył się ogółem o 861 tys. ha. Skutkiem tych zmian jest wzrost przeciętnej powierzchni gospodarstwa indywidualnego o 0.74 ha, z tego wzrost o 8,46 ha w gospodarstwach użytkujących 15 i więcej ha⁹.

2.4. Program osadnictwa rolniczego

W I kwartale 1996 r. uruchomiony został „*Program osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa*”. Agencja aktywnie uczestniczy w tym programie, przede wszystkim poprzez przygotowanie odpowiednich nieruchomości rolnych z Zasobu WRSP, na których możliwe jest zorganizowanie gospodarstw osadniczych.

Program osadnictwa rolniczego na gruntach rolnych Skarbu Państwa jest realizowany przede wszystkim w regionach Polski o przewadze podaży ziemi nad popytem. Przewiduje się, że w okresie 5 lat (1996-2000) na realizację tego programu zostanie przeznaczone około 210 tys. ha użytków rolnych, umożliwiając w ten sposób osiedlenie się i prowadzenie gospodarstw rolnych przez 2 - 3 tys. rodzin.

Program osadnictwa rolniczego składa się z dwóch etapów. W pierwszym etapie, tzw. „pilotażowym” oddziały terenowe Agencji wytypowały i sukcesywnie przygotowały do przetargów 78 nieruchomości położonych na terenie 9 województw (ciechanowskie - 3, elbląskie - 4, gdańskie - 3, gorzowskie - 4, olsztyńskie - 29, suwalskie - 15, szczecińskie - 3, zielonogórskie - 15, wałbrzyskie - 2 gospodarstwa). Nieruchomości te miały ogólną powierzchnię 13.9 tys. ha (7.9 tys. ha przeliczeniowych). Na wszystkich przetargach wpłynęło ogółem 69 ofert, z których 43 zostały przez Agencję przyjęte. Osadnicy wydierżawili ogółem 8 tys. ha gruntów.

⁹ Powszechny spis rolny 1996 - użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów. Wyd. GUS, Warszawa, 1997

W grudniu 1996 r. przygotowano i wystawiono na przetarg do dzierżawy w ramach „właściwego” programu osadnictwa (II etap) 3 nieruchomości o powierzchni 672 ha. Przyjęto oferty na 2 nieruchomości o powierzchni 518 ha.

Osadnicy reprezentują dość zróżnicowaną zbiorowość. Wśród 43 dzierżawców-osadników prawie połowa to rolnicy, właściciele innego gospodarstwa rolnego lub ogrodniczego, albo byli pracownicy ppgr. Czterech osadników to młodzi rolnicy wywodzący się z gospodarstwa rodziców. W 6 przypadkach dzierżawcą zostały osoby prowadzące wcześniej firmy handlowo-produkcyjne z branż pozarolniczych. Pod względem wykształcenia przeważają osadnicy z ukończoną szkołą średnią - rolniczą. Wyższe wykształcenie, nie tylko rolnicze, miało 6 osadników.

Przeprowadzony sondaż na temat spełnienia oczekiwań osadników wskazuje, że około 60% z nich ocenia swoją decyzję pozytywnie. Tym nie mniej 20% osadników ocenia, że nowoobjęte gospodarstwo nie odpowiada ich oczekiwaniom, a dalsze 20% osadników uważa, że na jakąkolwiek ocenę jeszcze za wcześnie. Zdaniem osadników potencjalne sfery zagrożenia dla powodzenia gospodarstw osadniczych to:

- trudności z otrzymaniem kredytu, krótki okres karencji w spłacie kredytu;
- brak gwarancji zbytu, niestabilne i niskie ceny zbytu;
- zbyt mały kapitał własny;
- niechęć sąsiedzka, utrudniająca realizację przedsięwzięcia.

Niezależnie od wspomnianego sondażu, jesienią 1996 r. Agencja przeprowadziła badanie ankietowe popytu na nieruchomości Zasobu WRSP, dotyczące m.in. zainteresowania zmianą miejsca zamieszkania i objęciem gospodarstwa osadniczego. Na około 2,5 tys. osób, które odpowiedziały na ankietę ponad 1 tys. osób wyraziło zainteresowanie osadnictwem - głównie w województwach Polski północnej i zachodniej. Wyniki ankiety oraz adresy osób zainteresowanych są wykorzystywane w celu nawiązania wstępnego kontaktu i udzielenia szerszej informacji o warunkach uczestnictwa w „Programie...”.

3. Inne zagadnienia związane z zagospodarowaniem mienia Zasobu WRSP

3.1. W gospodarstwach Skarbu Państwa prowadzących działalność hodowlaną¹⁰ którą Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej uznał za szczególnie ważną dla postępu biologicznego w całym rolnictwie oraz w tych gospodarstwach, które charakteryzowały się dużym i niepodzielnym majątkiem (gdzie podział mógłby prowadzić do spadku efektywności ekonomicznej), tworzone były **jednoosobowe spółki** Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Według stanu na 31 grudnia 1996 r. funkcjonowały 143 jednoosobowe spółki Agencji, w tym 103 spółki specjalizujące się w hodowli roślin (38) lub zwierząt (65) oraz 3 spółki związane z trenowaniem koni¹¹. Pozostałe (tzw. „komercyjne”) jednoosobowe spółki Agencji (37) prowadzą działalność rolniczą, w zakresie przetwórstwa rolnego, handlu i usług. Niezależnie od wniesionych aportem 6 tys. ha gruntów, znajdujących się głównie pod budynkami i budowlami, oraz innych składników mienia Skarbu Państwa spółki te dzierżawią od Agencji 283 tys. ha (10%) gruntów¹².

3.2. W procesie restrukturyzacji gospodarstw Skarbu Państwa część nieruchomości Zasobu WRSP (głównie w postaci zorganizowanego gospodarstwa rolnego, przetwórczego lub usługowego) została przekazana w **administrowanie**. Jest to forma kontraktu menadżerskiego, początkowo (ustawą z 19 października 1991 r.) zarezerwowana dla mienia, które w aktualnych warunkach nie mogło zostać racjonalnie zagospodarowane w drodze sprzedaży, bądź dzierżawy. Nowelizacja tej ustawy nadała administrowaniu taką samą rangę, jak pozostałym kierunkom rozdysponowania mienia Zasobu WRSP.

Gospodarstwa SP w administrowaniu również podlegały procesowi przekształceń, m.in. z uwagi na pojawiające się możliwości innego sposobu zagospodarowania (sprywatyzowania) nieruchomości i pozostałego majątku, w szczególności w drodze sprzedaży lub dzierżawy. Powodowało to dużą zmienność zarówno liczby tych gospo-

¹⁰ Zagadnienia wyników hodowli i produkcji w jednoosobowych spółkach Agencji są omawiane w zał. 1 do „Raportu ...”

¹¹ Są to: Tory Wyścigów Konnych (w Warszawie), Centrum Wyszczolenia Jeździeckiego - Hipodrom Wola (w Poznaniu) i Hipodrom Sopot (w Sopocie).

¹² Dzierżawiona przez jednoosobowe spółki Agencji powierzchnia jest wykazywana w ogólnej powierzchni dzierżaw z Zasobu WRSP.

darstw jak też ich powierzchni. Według stanu na 31 grudnia 1996 r. działalność produkcyjną prowadziło 199 gospodarstw SP w administrowaniu, w tym 132 gospodarstwa rolne i 29 gospodarstw rybackich (zał. 3). Wszystkie te gospodarstwa użytkowały nieruchomości Zasobu WRSP o powierzchni 268 tys. ha, w tym 40 tys. ha jezior i 13 tys. ha stawów. Niektóre gospodarstwa SP w administrowaniu otrzymały zadanie dozoru i rozdysponowania nieruchomości Zasobu WRSP przekazanych im w tym celu z innych gospodarstw (np. likwidowanych gospodarstw SP w tymczasowym zarządzie) lub nieruchomości „powracających” z dzierżaw, sąsiadujących gruntów PFZ itp. (ok. 4 tys. ha).

Niezależnie od gospodarstw SP w administrowaniu prowadzących działalność gospodarczą oddziały terenowe Agencji powołały także jednostki organizacyjne w administrowaniu (np. samodzielne zakłady gospodarki mieszkaniowej, zakłady zagospodarowania mienia „trudnego” itp.), których głównym zadaniem jest czasowe zabezpieczenie (dozór) mienia przeznaczonego do dalszego rozdysponowania oraz jego rozdysponowanie. Jednostki te (325) na ogół nie prowadzą działalności produkcyjnej. Według stanu na 31 grudnia 1996 r. w jednostkach tych znajdowały się do rozdysponowania nieruchomości Zasobu WRSP o powierzchni 291 tys. ha.

W administrowaniu poza gruntami znajdują się także obiekty rolno-przemysłowe, usługowe oraz zabytki. Na koniec grudnia 1996 r. w administrowaniu znajdowało się m.in. 347 zespołów dworskich i pałacowo-parkowych, 135 suszarni zbóż i zielonek, 84 mieszalnie pasz, 72 obiekty socjalne, kulturalne i sportowe, a także ponad 100 innych obiektów produkcyjnych i usługowych.

3.3. Inną formą zagospodarowania mienia Skarbu Państwa jest przekazanie go (pozostawienie) w **zarząd i wieczyste użytkowanie** innym podmiotom. W szczególności mienie to zostało przekazane w zarząd państwowym jednostkom organizacyjnym nie posiadającym osobowości prawnej (42 tys. ha) oraz Parkom Narodowym i Lasom Państwowym (11 tys. ha). W wieczyste użytkowanie oddziały terenowe Agencji przekazały ogółem 15 tys. ha gruntów. Do końca 1996 r. również i z tych kierunków rozdysponowania „powróciło” około 9 tys. ha gruntów. Według stanu na koniec 1996 r. w zarządzie i wie-

- uzyskiwanie lub aktualizację pozwoleń wodno-prawnych dla ferm hodowlanych;
- przeprowadzenie szkoleń dzierżawców, administratorów, tymczasowych zarządców i innych użytkowników nieruchomości Zasobu WRSP w zakresie problematyki ochrony środowiska;
- przekazywanie oczyszczalni ścieków i kotłowni osiedlowych spółdzielniom mieszkaniowym, gminom, itp.

W wyniku dotychczasowych działań doprowadzono do wyraźnego zmniejszenia ilości obiektów w Zasobie WRSP ujemnie oddziałujących na środowisko. Do 31 grudnia 1996 r. ich liczba uległa zmniejszeniu do 2 742, tj. o 30%. Obiekty ujemnie oddziałujące na środowisko występują przede wszystkim w osiedlach mieszkaniowych i w zakładach rolno-przemysłowych (tab. A. 19). Aktualnie ponad 700 osiedli mieszkaniowych, zakładów rolno-przemysłowych i przemysłowych ferm produkcji zwierzęcej wymaga budowy oczyszczalni ścieków, a 960 lokalnych kotłowni powinno być zmodernizowanych.

W 1996r. na finansowanie inwestycji i modernizację obiektów ujemnie oddziałujących na środowisko Agencja wydatkowała około **27 mln zł**, z czego 15 mln zł. pochodziło ze środków własnych oddziałów terenowych, a pozostała kwota - ze scentralizowanych środków finansowych Agencji.

W dniu 24 czerwca 1996 r. podpisano porozumienie pomiędzy Prezesem AWRSP, a Prezesem Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w sprawie finansowania kosztów zagospodarowania składników infrastruktury ujemnie oddziałującej na środowisko, przejętych z Zasobu WRSP nieodpłatnie przez gminy. Do składników takich zaliczono w szczególności oczyszczalnie ścieków, kotłownie, systemy kanalizacyjne, zbiorniki i przepompownie ścieków itp. Zgodnie z tym porozumieniem gminy mogą ubiegać się o przyznanie pożyczki ze środków NFOŚiGW w wysokości do 70% planowanych kosztów związanych z modernizacją lub dokończeniem budowy przejętych od Agencji składników infrastruktury.

czystym użytkowaniu pozostawały nieruchomości Zasobu WRSP o powierzchni 65 tys. ha (tab. A. 14).

3.4. Swoistym problemem dla Agencji są przejęte po zlikwidowanych ppgr **obiekty ujemnie oddziałujące na środowisko**. Na etapie przekazywania mienia do Zasobu WRSP na ogół nie opisywano stanu przekazywanych urządzeń ochrony środowiska. Faktyczny stan tych urządzeń ujawniany był dopiero w trakcie opracowywania programów restrukturyzacji przejętych nieruchomości, jak również w wyniku kontroli przeprowadzanych przez służby ochrony środowiska. Należy stwierdzić, że funkcjonowanie znacznej ilości tych obiektów nie spełnia norm ochrony środowiska.

Realizacja przez Agencję przepisów o ochronie i kształtowaniu środowiska wymagała ustalenia ilości i stanu przejętych obiektów, jak również rozpoznania rozmiaru ewentualnych zagrożeń. W wyniku wstępnej inwentaryzacji ustalono, że w Zasobie WRSP znajdowało się 3 887 obiektów (łącznie z obiektami wydzierżawionymi), których działalność naruszała obowiązujące normy ochrony środowiska. Stwierdzono, że głównymi czynnikami ujemnie oddziałującymi na środowisko są:

- niewłaściwa gospodarka gnojowicą;
- niesprawne oczyszczalnie ścieków lub ich brak;
- niesprawnie funkcjonujące kotłownie, itp.

Dotychczasowe działania Agencji, zmierzające do sukcesywnego eliminowania ujawnionych zagrożeń oraz zagospodarowania obiektów ujemnie oddziałujących na środowisko obejmowały, między innymi:

- nawiązanie współpracy ze służbami ochrony środowiska;
- wygaszanie produkcji lub zmianę sposobu wykorzystania obiektów ujemnie oddziałujących na środowisko;
- podejmowanie działań inwestycyjnych;
- zinwentaryzowanie oraz zabezpieczenie składowisk przeterminowanych środków ochrony roślin i opakowań po tych środkach;

ry, zaś oddziały terenowe Agencji mogą udzielać gminom subwencji na pokrycie części kosztów zagospodarowania takich składników. Subwencja Agencji nie może przekraczać 30% planowanych kosztów zagospodarowania przejętych składników.

3.5. Rozdysponując nieruchomości Zasobu WRSP Agencja uwzględnia także inne przepisy szczególne, w tym dotyczące **ochrony przyrody**. Należy jednak podkreślić, że możliwość uwzględniania tych przepisów zależy od posiadania informacji, że konkretne nieruchomości objęte są jedną z form ochrony przyrody (tab. A. 16).

W trakcie przekazywania mienia do Zasobu WRSP organy przekazujące w większości przypadków nie informowały Agencji o statusie nieruchomości z punktu widzenia ochrony przyrody, nawet w sytuacji, gdy utworzono na nich np. rezerwy przyrody. W celu zinwentaryzowania gruntów Zasobu WRSP położonych w granicach parków narodowych, rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych, zwrócono się do Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa o to, aby spowodował przekazanie przez podległe organy do spraw ochrony przyrody właściwym oddziałom terenowym Agencji wykazu takich nieruchomości i znajdujących się na nich obiektów podlegających ochronie. Informacje w tym zakresie są sukcesywnie przekazywane.

3.6. Wraz z innymi nieruchomościami Agencja przejęła do Zasobu WRSP **114 tys. ha nieużytków i 396 tys. ha odlogów i ugorów**. W wyniku procesów restrukturyzacji i prywatyzacji przejętego mienia większość odlogów i ugorów, a także nieużytków rozdysponowano i zagospodarowano w różnych formach - sprzedano, wydierżawiono, nieodpłatnie przekazano lub przywrócono do produkcji rolniczej. Do rozdysponowania pozostaje jeszcze 27 tys. ha nieużytków i 155 tys. ha odlogów i ugorów oraz 66 tys. ha innych gruntów (skażonych chemicznie, o nieuregulowanych stosunkach wodnych itp.), których rolnicze wykorzystanie jest niemożliwe ze względów przyrodniczych, lub nieopłacalne z przyczyn ekonomicznych. Grunty takie będą przeznaczane na cele nierolnicze - np. pod budownictwo, usługi, cele związane z rekreacją i ochroną przyrody itp. Jedną z ważniejszych form zagospodarowania takich gruntów jest przeznaczenie ich pod zalesienie. Z uwagi na rozdrobnienie i rozprosze-

nie znacznej części gruntów przewidzianych do zalesienia, przekazanie ich na rzecz Lasów Państwowych wymaga uprzedniego przeprowadzenia prac scaleniowych. Agencja, w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, inicjowała działania zmierzające do zintensyfikowania przez rządową administrację ogólną prac scaleniowych. Należy jednak podkreślić, że są to prace czasochłonne i w ostatnich latach, w skali całego kraju obejmuje się nimi około 20 tys. ha gruntów rocznie. Efekty tych prac mogą być zatem widoczne dopiero po kilku latach.

Przekazywanie nieruchomości na rzecz **Lasów Państwowych** odbywa się z uwzględnieniem przepisów ustawy o *lasach* oraz z uwzględnieniem „*Krajowego programu zwiększania lesistości*”. Realizując ten rządowy program Prezes Agencji podpisał porozumienie z Dyrektorem Generalnym Lasów Państwowych. W ramach tego porozumienia ustalono, że Lasy Państwowe do 2000 r. przejmą z Zasobu WRSP 100 tys. ha gruntów w celu zalesienia.

Do końca grudnia 1996 r. Agencja zaoferowała Lasom Państwowym do przejęcia około 120 tys. ha gruntów. Z zaoferowanej powierzchni zakwalifikowano do przekazania na rzecz Lasów Państwowych około 72 tys. ha, z czego faktycznie przekazano około 39 tys. ha. Proces przekazywania gruntów z Zasobu WRSP na rzecz Lasów Państwowych w celu zalesienia zależy w dużej mierze od możliwości finansowych Lasów Państwowych.

3.7. Obowiązkiem Agencji jest sprawowanie **nadzoru właścicielskiego** nad mieniem Skarbu Państwa pozostającym w Zasobie WRSP. Agencja wykonuje ten obowiązek poprzez komórki organizacyjne oddziałów terenowych, a w przypadkach, które wymagają wiedzy specjalistycznej - we współpracy z odpowiednimi służbami (np. służbami ochrony środowiska, konserwatorami zabytków itp.). Funkcje związane z nadzorem właścicielskim realizowane są w stosunku do wszystkich użytkowników mienia Zasobu WRSP - gospodarstw Skarbu Państwa, dzierżawców, jednoosobowych spółek Agencji, podmiotów, którym przekazano nieruchomości SP w zarząd itp.

Zakres stosowanych form i metod nadzoru właścicielskiego jest dosyć szeroki. W stosunku do jednostek gospodarczych Agencji nadzorowi podlega mienie Skarbu Państwa, zarówno co do stanu, jak też sposobu i zakresu postępowania z nim w procesie gospodarowania. Ważnym narzędziem kontroli wykorzystywanym przez wszystkie komórki organizacyjne Agencji jest ewidencja i sprawozdawczość wewnętrzna (rzeczowa i finansowa), a także sprawozdawczość statystyki publicznej. Niezależnie od analizy dokumentacji pracownicy oddziałów terenowych Agencji dokonują w jednostkach gospodarczych wizytacji kontrolnych i na ich podstawie formułują wnioski do realizacji.

W jednoosobowych spółkach Agencji funkcje nadzorczo-kontrolne spełniają rady nadzorcze oraz zgromadzenie wspólników. Określone w regulaminie pracy rad nadzorczych zakresy kompetencyjne (oparte o przepisy kodeksu handlowego) pozwalają na bieżącą i okresową kontrolę wszystkich dziedzin działania spółek.

Przedmiotem szczególnej uwagi Agencji są nieruchomości Skarbu Państwa w dzierżawie. W zawartych umowach dzierżawy zostały określone warunki dotyczące użytkowania mienia Skarbu Państwa; Agencja zastrzega sobie prawo do kontroli przestrzegania przez dzierżawców wywiązywania się z tych warunków. W ten sposób zawarte w umowach odpowiednie zapisy dają podstawę sprawowania nadzoru właścicielskiego nad mieniem wydzierżawionym z Zasobu WRSP. Pozwalają one podjąć nie tylko właściwe czynności kontrolne, ale także działania interwencyjne. Kontrolami obejmuje się zwłaszcza realizację tych umów, w przypadku których pojawiają się sygnały o niewłaściwym gospodarowaniu. Kontrole obejmują m.in. wywiązywanie się dzierżawców z obowiązków podatkowych, obowiązku ubezpieczenia mienia Skarbu Państwa, sposób wykorzystywania wydzierżawionej nieruchomości, zasobność gleb w składniki pokarmowe, stopień zanieczyszczenia gleb substancjami szkodliwymi itp. Stosownie do stwierdzonych uchybień Agencja podejmuje odpowiednie działania - od sformułowania zaleceń naprawczych (protokół zaleceń pokontrolnych), do rozwiązania umowy włącznie. W przypadku powtórnych kontroli ocenia się między innymi stopień wykonania poprzednich zaleceń pokontrolnych.

Służby finansowe Agencji prowadzą bieżącą kontrolę wywiązywania się dzierżawców (i nabywców) nieruchomości i innego mienia Skarbu Państwa ze zobowiązań finansowych wobec Agencji (spłaty czynszów i rat za wykupione mienie Zasobu WRSP).

W 1996 r. dokonano łącznie 2 637 kontroli w 2 256 jednostkach¹³, z czego 47 kontroli przeprowadzono w 38 gospodarstwach SP w tymczasowym zarządzie oraz 159 kontroli w 135 gospodarstwach SP w administrowaniu. Pracownicy oddziałów terenowych Agencji przeprowadzili 2 431 kontroli u 2 083 dzierżawców, a rady nadzorcze 135 jednoosobowych spółek Agencji odbyły 634 posiedzenia. W ogólnej liczbie przeprowadzonych kontroli 213 miało charakter sprawdzający wykonanie zaleceń pokontrolnych. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości łącznie w 1 206 jednostkach gospodarczych, w tym u 1 121 dzierżawców mienia Zasobu WRSP. W 979 przypadkach zwrócono uwagę na potrzebę większej dbałości w gospodarowaniu majątkiem Zasobu WRSP (w tym u 878 dzierżawców), a w 333 przypadkach - na konieczność uregulowania obowiązków podatkowych i ubezpieczenia mienia. Skutkiem przeprowadzonych kontroli w 1996 r. w jednostkach nadzorowanych przez Agencję było m.in. odwołanie lub zwolnienie 10 osób z zajmowanych stanowisk, a wobec stwierdzonych uchybień w wykonywaniu warunków umowy dzierżawy 188 umów zakwalifikowano jako zagrożone rozwiązaniem.

W 1996 r. przedmiotem nadzoru i kontroli były w szczególności sprawy dotyczące gospodarki mieszkaniowej, gospodarki wodnej i ochrony środowiska, gospodarki w lasach oraz sprawy pracownicze. Zwracano także uwagę na zagadnienia związane z wykorzystywaniem (i zabezpieczeniem) obiektów zabytkowych, produkcyjno-usługowych i handlowych. W gminach, które w imieniu Agencji rozdysponują nieruchomości Zasobu WRSP kontrolowano również zgodność organizacji przetargów z obowiązującymi procedurami.

¹³ Nie obejmuje kontroli prowadzonych przez Zespół Kontroli Wewnętrznej AWRSP, które omówione są w punkcie 8 „Raportu...”.

oddziały terenowe Agencji w Rzeszowie (81%), Koszalinie (77%), Szczecinie (77%), Lublinie (74%), Zielonej Górze (73%) i Suwałkach (72%), natomiast najwięcej mieszkań sprzedały oddziały w Koszalinie (25 867) i we Wrocławiu (22 565).

Z liczby blisko 121 tys. mieszkań, jakie na koniec grudnia 1996 r. pozostały w Zasobie WRSP - 24% zamieszkiwali pracownicy gospodarstw, 31% emeryci i renciści, 41% inni najemcy, a pozostałe 4% to mieszkania nie zasiedlone.

Nabywcy i lokatorzy 80 tys. mieszkań zorganizowali przy udziale pracowników Agencji 533 spółdzielnie mieszkańców, z tego najwięcej na terenie województwa szczecińskiego (64 spółdzielnie, 11 tys. mieszkańców) i poznańskiego (41 spółdzielni, 19 tys. mieszkańców). Na administrowanie 118 tys. mieszkań Zasobu WRSP podpisane zostało 1 048 umów, z których m.in. 367 (55 tys. mieszkań) podpisano ze spółdzielniami mieszkańców, 436 (18 tys. mieszkań) podpisano z dzierżawcami nieruchomości rolnych oraz 42 umowy (12 tys. mieszkań) zawarto z zarządami jednoosobowych spółek Agencji.

Pomimo sprzedania 63% przejętych do Zasobu WRSP mieszkań gospodarka zasobami mieszkaniowymi jest dla Agencji nadal źródłem wielu problemów nie tylko natury organizacyjnej (administrowanie rozproszonym terytorialnie majątkiem), ale także finansowej. Zapoczątkowane w 1993 r. i kontynuowane w następnych latach prace, mające na celu uporządkowanie stanu formalno-prawnego mieszkań, zwiększenia ich sprzedaży oraz poprawę organizacji zarządzania zasobami mieszkaniowymi, choć przyniosły efekty w tych dziedzinach, nie spowodowały zadowalającego rozwiązania szeregu innych problemów; jednym z nich są wysokie (rosnące) koszty obsługi zasobów mieszkaniowych. W 1996 r. wydatki statutowe, jakie poniosły oddziały terenowe Agencji w tym zakresie wyniosły 64,8 mln zł, podczas gdy w 1995 r. - 33,7 mln zł, a w 1994 r. - 18,5 mln zł. Główne tytuły tej grupy wydatków wiążą się z koniecznością pokrycia części kosztów związanych z utrzymaniem mieszkań zamieszkałych przez emerytów i rencistów, finansowaniem skutków obowiązywania cen urzędowych za energię ciepłą oraz z faktem, że część lokatorów uchyla się od płacenia czynszu lub ponoszenia opłat za świadczone usługi (kanalizacja, wywóz śmieci itp.).

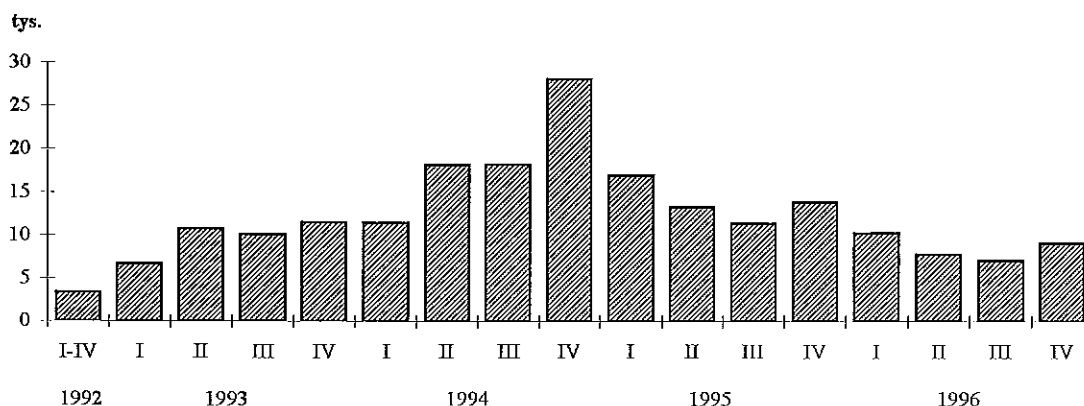
4. Gospodarka mieszkaniowa

W procesie restrukturyzacji mienia przejętego do Zasobu WRSP wyodrębniony został majątek służący celom socjalnym, w tym także mieszkania. Dzięki rozwiązaniom ustawowym podmioty gospodarcze powstałe w oparciu o mienie Zasobu WRSP uwolnione zostały od obciążeń finansowych związanych z obsługą sfery socjalnej, a lokatorzy mieszkań mogą je wykupić na dogodnych, preferencyjnych warunkach.

Razem z innym mieniem zlikwidowanych ppgr Agencja przejęła **330 tys.** mieszkań z czego około 700 mieszkań w 1996 r. Z przejętych mieszkań do końca grudnia 1996 r. sprzedano **207 tys.**, czyli 63% mieszkań przejętych do Zasobu WRSP. Niezależnie od tego przekazano nieodpłatnie innym podmiotom około 1 tys. mieszkań (gminom, byłym właścicielom itp.) oraz wniesiono około 1,3 tys. mieszkań jako aport do spółek (tab. A.13).

W 1996 r. sprzedano **34 tys.** mieszkań (w 1995 r. - 55 tys. mieszkań), co świadczy o utrzymującym się zainteresowaniu najemców nabyciem mieszkań na własność, jakkolwiek - w porównaniu do lat wcześniejszych, a szczególnie do 1994 r, w którym sprzedano 76 tys. mieszkań - zainteresowanie to jest aktualnie mniejsze. W stosunku do ilości przejętych mieszkań najwyższe wskaźniki sprzedaży (na koniec 1996 r.) osiągnęły

**Sprzedaż mieszkań Zasobu WRSP
w kwartałach**

5. Zatrudnienie i aktywizacja zawodowa bezrobotnych

W roku 1996 postępował proces zagospodarowania nieruchomości i innego mienia Zasobu WRSP, co miało wpływ na zmiany stanu **zatrudnienia** w gospodarstwach utworzonych na tych nieruchomościach. Z informacji zawartych w sprawozdaniach GUS (Z-01) wynika, że na koniec grudnia 1996 r. w gospodarstwach rolnych SP zarządzanych przez tymczasowych zarządców pracowały 1 144 osoby, w gospodarstwach administrowanych - 16 564 osoby, a w jednoosobowych spółkach Agencji - 21 210 osób. Łącznie we wszystkich tych jednostkach pracowało 38 918 osób (tab. A. 20).

Na podstawie badania ankietowego przeprowadzonego w gospodarstwach dzierżawców nieruchomości z Zasobu WRSP o powierzchni 100 i więcej ha dzierżawionych gruntów, bądź dzierżawiących wyodrębnione obiekty rolno-przemysłowe lub usługowe oszacowano, że na koniec 1996 r. zatrudniali oni 87 523 osoby. Uwzględniając dane i szacunki z obu tych źródeł łączne zatrudnienie w gospodarstwach podległych Agencji i u dzierżawców nieruchomości Zasobu WRSP wynosiło w końcu 1996 r. około 126 tys. osób, czyli o 3 tys. osób więcej niż w roku poprzednim.

W porównaniu do stanu na koniec grudnia 1995 r. liczba zatrudnionych w gospodarstwach SP w tymczasowym zarządzie zmniejszyła się prawie dziesięciokrotnie. Utrzymują się zbliżone (w stosunku do ubiegłego roku) poziomy zatrudnienia w gospodarstwach SP w administrowaniu i jednoosobowych spółkach Agencji, natomiast notuje się pewien wzrost liczby zatrudnionych u dzierżawców nieruchomości Zasobu WRSP, który w dużym stopniu można wiązać z przyrostem powierzchni gruntów pozostających w dzierżawie (dla nieruchomości o obszarach powyżej 100 ha - o 90 tys. ha) oraz wydzierżawieniem z Zasobu WRSP kolejnych obiektów rolno-przemysłowych i usługowych. Według stanu na 31 grudnia 1996 r, w przeliczeniu na 100 ha UR, w gospodarstwach SP w administrowaniu pracowało 5,5 osoby, w jednoosobowych spółkach Agencji - 8,6 osoby i u dzierżawców - 4,1 osoby.

Badania GUS ekonomicznej aktywności ludności (BAEL)¹⁴ wykazują spadek liczby **bezrobotnych**, których poprzednie miejsce pracy znajdowało się w sektorze publicznym rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa. Liczba ta zmniejszyła się z najwyższego poziomu 99 tys. osób notowanego w lutym 1994 r. do 62 tys. osób w lutym 1996 r. i 42 tys. osób - w listopadzie 1996 r. Krajowy Urząd Pracy, biorąc pod uwagę bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, określił ich liczbę w sektorze publicznym rolnictwa, leśnictwa i łowiectwa na koniec grudnia 1996 r. na 54 574 osoby.

Z punktu widzenia możliwości przewyżczania bezrobocia wywołanego likwidacją ppgr problemem jest nie tyle odsetek bezrobotnych w sektorze publicznym rolnictwa, który biorąc pod uwagę powyższe dane wynosi około 2,5% ogólnego bezrobocia w kraju i około 6% bezrobocia na wsi, lecz duża koncentracja tego bezrobocia w województwach i gminach o ogólnie wysokim bezrobociu strukturalnym (np. koszalińskie, słupskie, suwalskie). Problemem jest także izolacja przestrzenna i społeczna większości osiedli po-pegeerowskich.

Jednym z instrumentów oddziaływania Agencji na zachowanie istniejących miejsc pracy w procesie restrukturyzacji nieruchomości Zasobu WRSP jest zawieranie umów dzierżawy z klauzulą przewidującą obowiązek zatrudnienia przez dzierżawcę na dotychczasowych warunkach określonej liczby pracowników (na ogół przez okres 2 lat).

Agencja stosuje także liczne udogodnienia i preferencje dla tych podmiotów i osób, które wykorzystując grunty i obiekty Zasobu WRSP tworzą nowe miejsca pracy. Wymienić tu można objęcie preferencjami w procedurach przetargowych spółek pracowników, stosowanie kryterium wielkości zatrudnienia przy wyborze oferty przetargowej, rozkładanie na korzystne raty (do 15 lat) należności z tytułu sprzedaży nieruchomości, jeśli nabywca tworzy na nabytym mieniu nowe miejsca pracy. Istnieje także możliwość zwolnienia dzierżawcy z opłat czynszowych na okres do 5 lat w przypadku realizacji inwestycji tworzących nowe miejsca pracy.

¹⁴ Definicja bezrobotnego przyjęta w badaniu BAEL obejmuje osoby w wieku 15 lat i więcej nie wykonujące żadnej pracy zarobkowej i aktywnie poszukujące pracy.

W 1996 r. Agencja kontynuowała współpracę z instytucjami i organizacjami zajmującymi się zwalczaniem bezrobocia oraz udzielała szerokiego wsparcia inicjatywom regionalnym i lokalnym w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy. W szczególności należy wymienić działania podejmowane w ramach współpracy z Ministerstwem Pracy i Polityki Socjalnej oraz Krajowym Urzędem Pracy jak również z Wojewódzkimi i Rejonowymi Urzędami Pracy, oparte na zawartym 6 stycznia 1995 r. *Porozumieniu w sprawie współdziałania w zakresie łagodzenia bezrobocia wśród byłych pracowników ppgr*. W ramach tego porozumienia Agencja wytypowała obiekty Zasobu WRSP nadające się do wykorzystania w celu uruchomienia działalności gospodarczej, a nie wykorzystywane przez okres co najmniej jednego roku. Podejmujący działalność gospodarczą w tych obiektach mogą ubiegać się o pożyczki z Funduszu Pracy z ewentualnym poręczeniem przez Agencję do 50% kwoty pożyczki. Na koniec 1996 r. poręczenia czynne pożyczek z Funduszu Pracy wynosiły 476,5 tys. zł.

Liczba udzielonych pożyczek nie wykazuje tendencji wzrostowej. Wśród przyczyn stosunkowo małego zainteresowania pożyczkami z Funduszu Pracy należy wskazać m.in. na zbyt wysokie ich oprocentowanie oraz obowiązujące wymogi zabezpieczeń materialnych, niejednokrotnie przekraczające możliwości potencjalnych pożyczkobiorców.

W ramach współpracy z urzędami pracy, oddziały terenowe Agencji uczestniczą w opracowaniu programów specjalnych przeciwdziałania bezrobociu (w związku z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 15 listopada 1995 r.). Działania Agencja zmierzają do tego, aby jak najwięcej programów specjalnych powstało w gminach, w których znajdują się gospodarstwa utworzone na nieruchomościach Zasobu WRSP oraz osiedla po-pegeerowskie. W 1996 r. program specjalny dla województwa olsztyńskiego został opracowany przy ścisłej współpracy z Oddziałem Terenowym AWRSP w Olsztynie.

W 1996 r. Agencja uczestniczyła w programach przewycięzania bezrobocia na wsi, koordynowanych przez instytucje rządowe. Przykładem może być udział w *programie pilotażowym ograniczania bezrobocia na wsi* koordynowanym przez Mi-

Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz udział przedstawicieli oddziałów terenowych Agencji w komisjach ds. *programu osłonowo-aktywizującego dla byłych pracowników pgr*, koordynowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej, uruchomionego w dziewięciu województwach. Program ten polega na aktywizacji zawodowej aktualnych i potencjalnych klientów pomocy społecznej, m.in. poprzez użyczenie działek ziemi pod uprawę, zakup narzędzi i inwentarza oraz inicjowanie innego rodzaju działalności gospodarczej. W ramach realizacji tego programu przeznaczono 900 tys. zł na działania podejmowane w woj. koszalińskim, słupskim i pilskim oraz 1 200 tys. zł. na działania w sześciu dalszych województwach: elbląskim, gorzowskim, krośnieńskim, olsztyńskim, suwalskim i wałbrzyskim.

W listopadzie 1995 r. Komisja Unii Europejskiej przyznała w ramach pomocy bezzwrotnej kwotę 4 mln ECU na Fundusz Aktywizacji Bezrobotnych zarządzany przez Agencję. Fundusz przeznaczony jest na tworzenie nowych miejsc pracy przy wykorzystaniu nieruchomości i innego mienia Zasobu WRSP. Z Funduszu przyznawane są dotacje na sfinansowanie zakupu, leasingu lub dzierżawy nieruchomości oraz ruchomych środków trwałych i majątku obrotowego, związanych z działalnością gospodarczą prowadzoną na tych nieruchomościach. Wysokość dotacji mieszczącej się w granicach 1 000 - 2 800 ECU na 1 beneficjenta zależy od formy użytkowania mienia Zasobu WRSP. Ponadto pracodawca może otrzymać 1 000 ECU na utworzenie 1 miejsca pracy i utrzymanie zatrudnienia przez okres przynajmniej 18 miesięcy.

Pierwsza transza środków finansowych FAB (na kwotę 1,5 mln ECU) została rozdysponowana do 4 oddziałów terenowych Agencji już w grudniu 1995 r, ale zasadniczy etap realizacji programów finansowanych z tego Funduszu rozpoczął się w roku 1996 i obejmował pięć województw: koszalińskie, słupskie, elbląskie, suwalskie i krośnieńskie. Do końca grudnia 1996 r. zaopiniowano pozytywnie 203 wnioski o dotacje na kwotę 1 180 tys. ECU. Ponad połowa tych wniosków (138) została już rozliczona między Agencją a beneficjentami (na kwotę blisko 747 tys. ECU). W wyniku projektów gospodarczych sfinansowanych z tych środków pracodawcy utworzyli 725 nowych miejsc pracy dla bezrobotnych - byłych pracowników ppgr.

Szczególnie wysokie zapotrzebowanie na środki FAB zgłaszają dzierżawcy nieruchomości Zasobu WRSP rozwijający produkcję rolną i przetwórstwo rolno-spożywcze. Pozostali pracodawcy tworzą nowe miejsca pracy na mieniu Zasobu WRSP na ogół w dziedzinach pozarolniczych.

Od września 1996 r. program FAB został rozszerzony na województwa: olsztyńskie, pilskie, gdańskie, szczecińskie, gorzowskie i zielonogórskie.

Poza wymienionymi działaniami Agencja uczestniczy w specjalnym programie dla gmin rejonu Nidzicy i Działdowa oraz podobnym programie dla gmin rejonu Białogardu. Jedną z form tego uczestnictwa charakteryzującą te programy jest zakładanie funduszy poręczeniowych dla pracodawców tworzących miejsca pracy dla bezrobotnych byłych pracowników ppgr.

Wielokierunkowe działania kierowane przez Biuro Prezesa Agencji uzupełniają inicjatywy „własne” oddziałów terenowych. Z inicjatywy Oddziału Terenowego AWRSP w Szczecinie wiele obiektów wykorzystano na cele działalności gospodarczej w małej skali, w tym do tworzenia małych i średnich przedsiębiorstw nierolniczych jak np. zakład ceramiczny, wytwórnia mas plastycznych połączona z produkcją łodzi turystycznych, wytwórnia narzędzi transportu wewnętrznego na bazie dawnych warsztatów, zakład naprawczy sprzętu rolniczego i inne. W zorganizowanych w ten sposób przedsiębiorstwach znalazło zatrudnienie ok. 200 osób. Oddział Terenowy w Elblągu zorganizował szkolenia dla 200 osób na temat podejmowania działalności gospodarczej, z czego duża część osób przeszkolonych podjęła taką działalność, bądź znalazła zatrudnienie - głównie w handlu i usługach. Oddział Terenowy w Elblągu wspiera ponadto organizacyjnie i finansowo kilka projektów dających zatrudnienie bezrobotnym, takich jak np.: tworzenie punktów skupu ziół wyposażonych w suszarnie, użyczenie stolarni dla byłych pracowników ppgr itp.

Praktycznie we wszystkich oddziałach organizowane są szkolenia dla bezrobotnych w zakresie przedsiębiorczości i zdobywania nowych kwalifikacji.

6. Gospodarka finansowa

6.1. Wpływy i wydatki

Zgodnie z art. 20 ustawy z 19 października 1991 r. podstawowym źródłem dochodów Agencji są wpływy z tytułu sprzedaży oraz czynsz za dzierżawę, najem i użytkowanie mienia wchodzącego w skład Zasobu WRSP. W 1996 r. wpływy Agencji z działalności statutowej wyniosły **939,3 mln zł** i były o 30% wyższe od wpływów roku poprzedniego (tab. A. 21). Z uzyskanych wpływów 624,9 mln zł (66%) pochodziło ze sprzedaży mienia Zasobu WRSP w tym 253,9 mln zł (27%) ze sprzedaży gruntów, 52,6 mln zł (6%) ze sprzedaży mieszkań, 84,2 mln zł (9%) ze sprzedaży innych nieruchomości, 82,4 mln zł (9%) ze sprzedaży ruchomych środków trwałych oraz 150,2 mln zł (16%) ze sprzedaży majątku obrotowego.

Wpływy z tytułu czynszu za dzierżawę i najem w 1996 r. wyniosły 250,3 mln zł i w stosunku do roku poprzedniego wzrosły o 84%. Ich udział we wpływach ogółem w porównaniu do roku poprzedniego wzrósł z 18% do 27%. Wpływy z tytułu przekazania mienia w zarząd i użytkowanie wieczyste wyniosły 0,9 mln zł, a z pozostałych tytułów - 13,2 mln zł.

Dzierżawcy i nabywcy nieruchomości i innego mienia Zasobu WRSP w 1996 r. uregulowali w terminie 83% czynszów i rat wymagalnych w okresie sprawozdawczym. Biorąc pod uwagę trudne warunki pogodowe w roku gospodarczym 1995/96 jest to wskaźnik bardzo dobry. Szczególnie wysoki wskaźnik uregulowanych zobowiązań wobec Agencji (88,3%) dotyczy spłaty rat za wykupione mienie (w 1995 r. - 85,4%), zmniejszył się jednak do 72,5% wskaźnik regulowania zobowiązań przez dzierżawców z tytułu czynszów (w 1995 r. - 74,2%).

Dyrektorzy oddziałów terenowych Agencji, w zakresie swoich uprawnień prolongowali spłatę rat za wykupiony majątek na kwotę 23,8 mln zł. (około 4% kwoty wymaganej do spłaty) oraz umorzyli spłatę rat na kwotę 1 tys. zł. Dzierżawcom mienia Zasobu

WRSP prolongowano spłatę czynszu na kwotę 24,8 mln zł (około 7% kwoty należnej do

**Windykacja należności z tytułu czynszu dzierżawnego
i rat za wykupione mienie Zasobu WRSP w 1996 r.**

Należności wobec Agencji	z tyt. czynszu		z tyt. rat	
	mln zł	%	mln zł	%
wymagalne w okresie sprawozd.	335,5	100,0	643,0	100,0
uregulowane	243,2	72,5	567,5	88,3
prolongowane	24,8	7,4	23,8	3,7
umorzone	13,9	4,2	0,0	0,0
nieuregulowane	53,5	15,9	51,7	8,0

zapłaty) i umorzyli czynsz w wysokości 13,9 mln zł (około 4% kwoty wymaganej do spłaty). Umorzenia i prolongaty należności z tytułu czynszów i rat za wykupione mienie Zasobu WRSP stosowane

były przez Agencję w związku z obiektywnymi trudnościami finansowymi części dzierżawców i nabywców, spowodowanymi gorszymi w 1996 r. wynikami w produkcji, jak też okolicznościami losowymi (tab. A. 22).

Z uzyskanych wpływów Agencja regulowała zobowiązania związane z realizacją celów statutowych, a także finansowała inne wydatki, w tym związane z kosztami swego funkcjonowania (tab. A. 23). W 1996 r. wydatki na realizację celów statutowych wyniosły 797,6 mln zł i były o 32% wyższe od ich poziomu z roku poprzedniego. Ponad połowa tych wydatków (62%) została przeznaczona na obsługę zobowiązań przejętych wraz z mieniem zlikwidowanych ppgr. W porównaniu do 1995 r. ta grupa wydatków zwiększyła się o 29%. Ponadto 10,9 mln zł przeznaczono na pokrycie kosztów prac geodezyjnych, czynności notarialnych i prawnych oraz 12,4 mln zł - na wycenę majątku i inne prace związane z przygotowaniem i wdrażaniem programów restrukturyzacji mienia byłych ppgr. W skład pozostałych wydatków statutowych wchodziły m.in. wydatki związane z obsługą zasobów mieszkaniowych (64,8 mln zł), a także z remontami mienia i ochroną zabytków (13,0 mln zł). Około 71 mln zł wydatkowano na zasilanie finansowe gospodarstw SP.

Koszty funkcjonowania struktur organizacyjnych Agencji (czyli 15 oddziałów terenowych i Biura Prezesa wraz z Zamiejscowym Zespołem w Łodzi ds. Zagospodarowania Mienia oraz Zamiejscowym Zespołem ds. Osadnictwa w Szczecinie) w 1996 r. wyniosły 64,8 mln zł. Z kwoty tej 32,0 mln zł przeznaczono na wynagrodzenia pracowników Agencji, co stanowiło 3,4% wpływów z działalności statutowej Agencji.

Agencja realizowała w 1996 r. zadania związane z przejmowaniem nieruchomości rolnych na rzecz Skarbu Państwa od rolników, którzy nabyli uprawnienia do renty lub emerytury¹⁵. Do końca 1996 r. Agencja przejęła 13,2 tys. ha takich nieruchomości, z tego około 2,5 tys. ha w 1996 r. (tab. A. 2).

Z przejmowaniem nieruchomości rolnych z tego tytułu wiązała się zaplanowana w ustawie budżetowej na 1996 r. dotacja celowa w wysokości 2 990 tys. zł. Biuro Prezesa Agencji przekazało oddziałom terenowym środki finansowe w wysokości 880 tys. zł na realizację wypłat za 2 460 ha nieruchomości przejętych w tym trybie.

6.2. Restrukturyzacja zadłużenia przejętego po zlikwidowanych ppgr

Od chwili powołania do 31 grudnia 1996 r., przejmując mienie 1666 zlikwidowanych ppgr, Agencja przejęła protokolarnie niespłacone zobowiązania tych przedsiębiorstw w kwocie **2 011 mln zł**, z czego **887 mln zł** stanowiły zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek. Stan przejętych zobowiązań na 31 grudnia 1996 r. - uwzględniając zarówno dokonane spłaty jak i przyrost zobowiązań z tytułu naliczonego oprocentowania - wynosił **1 190 mln zł**, z czego kredyty i pożyczki wynosiły **701 mln zł**.

Do końca 1996 r. Agencja, łącznie z gospodarstwami, spłaciła 1 978 mln zł zobowiązań z wpływów pochodzących z rozdysponowania mienia Zasobu WRSP oraz z bieżącej działalności gospodarstw SP. Kwota zobowiązań przejętych po zlikwidowanych ppgr, uregulowanych w 1996 r. (469 mln zł) obejmuje spłatę:

– kredytów i pożyczek	-	227 470 tys. zł;
– zobowiązań wobec pracowników	-	3 052 tys. zł;
– zobowiązań wobec ZUS	-	64 309 tys. zł;
– zobowiązań wobec budżetów	-	50 531 tys. zł;
– pozostałych zobowiązań	-	123 224 tys. zł.

¹⁵ Na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity: Dz.U. nr 71/1993, poz. 342, z późniejszymi zmianami).

Ze stanu zobowiązań przejętych po zlikwidowanych ppgr na dzień 31 grudnia 1996 r. (1 190 418 tys. zł.), zobowiązania w kwocie 1 062 482 tys. zł. objęte zostały restrukturyzacją, z tego:

- w ramach bankowych postępowań ugodowych określono warunki spłaty dla kwoty 863 397 tys. zł;
- w układach ratalnej spłaty - na podstawie decyzji ZUS - 119 468 tys. zł;
- w układach ratalnej spłaty - na podstawie decyzji gmin - 3 168 tys. zł;
- w pozostałych układach ratalnej spłaty (m.in. PFRON, ARR) - 17 581 tys. zł;
- w porozumieniach w sprawie rozliczenia przez potrącenie - 38 566 tys. zł;
- w ugodach cywilno - prawnych w sprawie gotówkowej spłaty - 20 302 tys. zł.

W ramach wdrożonych form i instrumentów restrukturyzacji zadłużenia do końca 1996 r. zawarto 323 ugody bankowe w trybie bankowych postępowań ugodowych. Ogółem Agencja złożyła 530 wniosków; banki przyjęły wnioski w stosunku do zobowiązań 392 jednostek. Wszystkie postępowania ugodowe wszczęte do 31 grudnia 1996 r. objęły łącznie 1 294 mln zł zobowiązań. Bankowe postępowania ugodowe, które zakończyły się zawarciem ugody bankowej objęły łącznie 1 078 mln zł. zobowiązań.

Do końca grudnia 1996 r. uprawomocniło się 309 bankowych postępowań ugodowych. Przeciętne umorzenie w zawartych ugodach wyniosło prawie 60%, przy realizacji tych ugód średnio w okresie 4 lat. Na przełomie 1996/97 r. wszczętych było 57 postępowań ugodowych, które obejmowały łącznie 194 mln zł. zobowiązań. Do końca grudnia 1996 r. zakończona została realizacja 19 postępowań ugodowych na łączną kwotę 22,5 mln zł. Uwzględniając dokonane dotychczas spłaty (ugód bankowych, które są w trakcie realizacji oraz spłaty całkowicie zakończonych postępowań), w ramach bpu pozostaje do spłaty ogółem 863 397 tys. zł. zobowiązań, z tego:

- wobec banków prowadzących -	- 606 526 tys. zł;
- wobec pozostałych banków	- 24 683 tys. zł;
- pozostałe zobowiązania	- 232 188 tys. zł.

W związku z nie zakończeniem formalnej procedury przez bank prowadzący dane te nie uwzględniają spłaty w 1996 r. zobowiązań, wynikającej z ugody bankowej wobec byłego Kombinatoru Rolno-Przemysłowego „Igloopol”. Uwzględniając rozliczone zobowiązania byłego KRP „Igloopol”, w ramach bpu do uregulowania pozostają zobowiązania w kwocie 630 mln zł; będą one spłacane (średnio) w okresie 4 lat.

Na podstawie zawartych z ZUS porozumień Agencja spłaca zaległe składki z tytułu ubezpieczeń społecznych, w trybie określonym w 770 układach ratalnej spłaty zobowiązań.

W 1996 r. nie występowały zakłócenia w terminowej realizacji przyjętych przez Agencję zobowiązań wynikających zarówno z zawartych ugód bankowych, ugód cywilno - prawnych, jak też decyzji w sprawie rozterminowania spłat. Ponieważ programy oddłużania przy wykorzystaniu wszystkich form restrukturyzacji przejętych zobowiązań do końca 1996 r. objęły w zasadzie całe zadłużenie przejęte ze zlikwidowanych ppgr, problem restrukturyzacji zobowiązań w zakresie ustalenia warunków spłaty przejętego przez Agencję zadłużenia praktycznie został rozwiązany. Na koniec 1996 r. do spłacenia pozostały zobowiązania w kwocie 127 935 tys. zł, w stosunku do których nie zostały uzgodnione warunki spłaty z wszystkimi wierzycielami, bądź też wobec których Agencja oczekiwała na wydanie stosownych decyzji w sprawie określenia tych warunków (dotyczy to w szczególności Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - PFRON).

6.3. Kredytowanie gospodarstw Skarbu Państwa oraz poręczenia i gwarancje udzielone przez Agencję

W okresie swego funkcjonowania gospodarstwa Skarbu Państwa zaciągnęły **kredyty na działalność gospodarczą** w wysokości 256,5 mln zł, z tego w BGŻ - 160,1 mln zł. oraz 96,4 mln zł - w innych bankach. Według stanu na 31 grudnia 1996 r. zadłużenie gospodarstw Skarbu Państwa z tytułu kredytów bankowych (zaciągniętych przez gospodarstwa po przejściu do Zasobu WRSP) wynosiło 40,7 mln zł, z tego w BGŻ - 22,1 mln zł oraz 18,6 mln zł - w innych bankach

(tab. A. 24). W ogólnej wysokości zadłużenia zawarte są kredyty długoterminowe (inwestycyjne, z dopłatą Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa do ich oprocentowania) w kwocie około 2,4 mln zł, zaciągnięte przez gospodarstwa w administrowaniu. Suma dokonanych spłat kredytów od początku działania Agencji wyniosła 215,9 mln zł, z tego 192,3 mln zł (89%) spłaciły gospodarstwa SP, 4,6 mln zł (2%) - oddziały terenowe w czasie funkcjonowania gospodarstw SP oraz 19 mln zł (9%) - oddziały terenowe po rozdysponowaniu gospodarstw SP.

W 1996 r. gospodarstwa SP zaciągnęły kredyty na kwotę 55,9 mln zł i dokonały spłat kredytów zaciągniętych zarówno w 1996 r. jak i w latach poprzednich - w wysokości 36,5 mln zł. Zadłużenie przeterminowane nie występuje.

Od początku działalności do 31 grudnia 1996 r. Agencja udzieliła **poręczeń** na kwotę 41,8 mln zł, z czego poręczenia czynne wynoszą około 5,3 mln zł. W kwocie tej poręczenia dla podmiotów zewnętrznych wynoszą 3,8 mln zł, w tym 1,1 mln zł stanowią poręczenia kredytów zaciągniętych przez dzierżawców w ramach porozumień Agencji z bankami o preferencyjnym kredytowaniu¹⁶. W ogólnej kwocie poręczeń czynnych znajdują się także poręczenia pożyczek udzielonych z Funduszu Pracy przez Rejonowe Urzędy Pracy (0,5 mln zł.) w ramach porozumienia zawartego przez Prezesa AWRSP z Ministrem Pracy i Polityki Socjalnej oraz Prezesem Krajowego Urzędu Pracy, które dotyczyło współdziałania w zakresie łagodzenia bezrobocia wśród pracowników byłych państwowych przedsiębiorstw gospodarki rolnej.

¹⁶ W 1996 r. Agencja udzieliła poręczeń dla podmiotów zewnętrznych na kwotę 1,9 mln zł.

6.4. Wyniki finansowe gospodarstw rolnych Skarbu Państwa

Analiza wyników finansowych jednostek gospodarczych Agencji wskazuje, że jakkolwiek ich działalność w sumie przyniosła stratę¹⁷, to podmioty gospodarcze, które powstały jako efekt realizowanych programów restrukturyzacji, czyli jednoosobowe spółki Agencji oraz gospodarstwa w administrowaniu zamknęły rok 1996 zyskiem w wysokości 80 mln zł. (tab. A. 26).

Spośród 138 jednoosobowych spółek Agencji sporządzających bilans za 1996 r.¹⁸ tylko 12 spółek (9%) zanotowało stratę (średnio 341 tys. zł), a 126 spółek osiągnęło zysk (średnio 420 tys. zł).

Sporządzające bilans gospodarstwa w administrowaniu osiągnęły zysk w wysokości 31 mln zł, przy czym 159 tych gospodarstw (79%) wypracowało zysk - średnio 270 tys. zł. na gospodarstwo, a pozostałe gospodarstwa (21%) zamknęły rok gospodarczy stratą - średnio 279 tys. zł. na gospodarstwo.

Z danych bilansowych wynika, że na 27 gospodarstw rolnych Skarbu Państwa w tymczasowym zarządzie, które sporządziły bilans na 31 grudnia 1996 r., żadne nie osiągnęło zysku. Strata łączna w tej grupie gospodarstw wyniosła 9 mln zł, to znaczy średnio 333 tys. zł na 1 gospodarstwo.

Porównanie wyników finansowych gospodarstw w tymczasowym zarządzie i w administrowaniu wskazuje na wyraźną przewagę tych drugich. W 1996 r. średnie koszty ogółem na jednostkę przychodów ogółem w gospodarstwach administrowanych wyniosły 0,95, a w gospodarstwach w tymczasowym zarządzie - 1,16. Należy jednak zauważyć, że gospodarstwa w tymczasowym zarządzie charakteryzowały się bardzo wysokim udziałem amortyzacji w kosztach rodzajowych ogółem; wynosił on ponad 13%, podczas gdy taki sam wskaźnik dla gospodarstw administrowanych kształtował się na poziomie poniżej 8%. Również odsetki od kredytów i pożyczek na

¹⁷ Dotyczy to zwłaszcza samodzielnych zakładów gospodarki mieszkaniowej, jednostek powołanych w celu zagospodarowania mienia, gospodarstw zlikwidowanych w ciągu 1996 r. oraz gospodarstw w tymczasowym zarządzie. Wszystkie te jednostki poniosły w 1996 r. stratę w wysokości 158 mln zł.

¹⁸ Za okres pełnego roku obrachunkowego sprawozdanie finansowe sporządziło 121 spółek, za okres powyżej 12 miesięcy - 16 spółek, a za okres poniżej 12 miesięcy - 1 spółka.

jednostkę przychodów ogółem w gospodarstwach w tymczasowym zarządzie były ponad 13-krotnie wyższe, niż w gospodarstwach administrowanych.

Problem braku ekonomicznej efektywności gospodarstw w tymczasowym zarządzie był już podnoszony w raportach sporządzanych przez Agencję w latach ubiegłych. Tymczasowy zarząd, z założenia będący formą przejściową gospodarstwa Skarbu Państwa, wiązał się zadaniami, których koszty były wysokie. Etap realizacji procesu restrukturyzacji oraz prywatyzacji nieruchomości i innego majątku przejętego po byłych ppgr nie ograniczał się do sfery działań formalno-prawnych, ale prowadził do systematycznego zbywania składników majątkowych tych gospodarstw, w tym także środków produkcji. Sprzedaż i wydzierżawianie nieruchomości Skarbu Państwa, a także ich rozdysponowywanie w innych formach wiązały się także z przekazywaniem nowym użytkownikom inwentarza żywego, maszyn i narzędzi, środków obrotowych (np. nawozów mineralnych) itp. Z restrukturyzowanego gospodarstwa odchodzili także pracownicy. Ze względu na występującą w niektórych rejonach kraju barierę popytu szybkie rozdysponowanie restrukturyzowanych nieruchomości nie zawsze jednak było możliwe, w związku z czym okres tymczasowego zarządu wydłużał się. W tym czasie gospodarstwo, przechodząc kolejne etapy restrukturyzacji, z reguły kontynuowało działalność gospodarczą przy ograniczonych środkach, nawet jeśli nie przynosiła ona zysku. Jej prowadzenie służyło jednak zarówno zabezpieczeniu mienia, przeciwdziałaniu wzrostowi bezrobocia, jak też często ograniczało straty, jakie byłyby konsekwencją całkowitego zaniechania produkcji. Z tych powodów Agencja, w ocenie tymczasowego zarządu nie mogła kierować się wyłącznie względami efektywności ekonomicznej funkcjonowania tych gospodarstw. Nie zmienia to jednak faktu, że Agencja dążyła do zdecydowania o ograniczeniu czasu pozostawiania gospodarstw w tymczasowym zarządzie i przyspieszania zagospodarowania mienia SP w formach przewidzianych ustawą z 19 października 1991 r. Z uwagi na to, że z końcem 1996 r. nie zlikwidowano jedynie 4 gospodarstw w tymczasowym zarządzie, problemy natury ekonomiczno-finansowej tej formuły zarządu należy uznać za zakończone.

Efektywność ekonomiczna gospodarstw Skarbu Państwa nabiera coraz większego znaczenia, w miarę stabilizowania się w tej formie organizacyjnej części jednostek gospodarczych w administrowaniu. Agencja stosuje dostępne jej narzędzia ekonomiczne i organizacyjne, których celem jest sukcesywne usprawnianie zarządzania majątkiem Skarbu Państwa przez administratorów.

Egzekwowanie od gospodarstw rolnych Skarbu Państwa odpowiedniej rentowności stanowi jedną z ważniejszych dziedzin sprawowania nadzoru właścicielskiego. Oddziały terenowe Agencji kontrolują i dyscyplinują gospodarstwa Skarbu Państwa w dziedzinie gospodarki finansowej przede wszystkim poprzez system parametrów ekonomiczno-finansowych. Prezes AWRSP wydał m.in. wytyczne z dnia 20 października 1995 r. w sprawie oceny i klasyfikacji gospodarstw skarbowych, zawierające metodę oceny gospodarstw Skarbu Państwa; od oceny tej uzależniono sposoby zasilania tych jednostek. Opracowanie metodyki oceny gospodarstw (ich podziału na cztery grupy, w zależności od kondycji finansowej) było wynikiem kilkumiesięcznej współpracy bilateralnej z niemiecką firmą konsultingową DG Agroprogress. Jednym z celów tej współpracy było usprawnienie narzędzi ekonomiczno-finansowych dla sprawowania nadzoru właścicielskiego w tej dziedzinie. Wprowadzono też obowiązek - w stosunku do gospodarstw administrowanych - sporządzania planów gospodarczo-finansowych, zatwierdzanych przez dyrektorów oddziałów terenowych. W planach tych określone są podstawowe parametry ekonomiczno-finansowe - m.in. takie jak wynik finansowy i zasady jego rozliczenia z AWRSP. Dyscyplinowaniu oddziałów i wymuszaniu racjonalnej polityki zasilania jednostek gospodarczych Zasobu WRSP służy także określanie w planie finansowym limitów kwotowych tego zasilania. Wielkość ponoszonych na ten cel wydatków jest monitorowana i analizowana przez Biuro Prezesa Agencji w oparciu o kwartalne sprawozdania sporządzane przez oddziały terenowe AWRSP¹⁹.

¹⁹ W ocenie efektywności gospodarstw Skarbu Państwa przy udziale „parametrów ekonomicznych” nie bierze się w zasadzie pod uwagę wyników finansowych za I półrocza, gdyż wyniki te z pierwszej połowy roku nie dają w pełni miarodajnego obrazu sytuacji ekonomicznej gospodarstw. Pierwsze półrocze w rolnictwie jest generalnie okresem zwiększonych wydatków, podczas gdy większość przychodów (głównie z produkcji roślinnej) realizowana jest w drugim półroczu.

7. Struktura i stan organizacyjny Agencji

7.1. Zagadnienia organizacyjne

W związku z realizacją przez Agencję zadań związanych z „Programem osadnictwa rolniczego...” Prezes Agencji, zarządzeniem nr 6/96 z 1 marca 1996 r. *w sprawie regulaminu organizacyjnego AWRSP* powołał Zamiejscowy Zespół ds. Osadnictwa z siedzibą w Szczecinie. Zadaniem tego Zespołu jest przygotowanie planów tworzenia gospodarstw rolnych oraz koordynacja ich realizacji.

Zarządzeniem nr 7/96 z dnia 15 maja 1996 r. *w sprawie zmiany zakresu działania oddziałów terenowych Agencji* Prezes AWRSP zobowiązał Oddział Terenowy w Warszawie do przekazania właściwym terytorialnie oddziałom terenowym mienia, wierzytelności i zobowiązań tych zlikwidowanych, byłych ppgr, na majątku których nie zostały lub nie będą organizowane gospodarstwa hodowlane Agencji.

W 1996 r. przeciętna liczba zatrudnionych (w przeliczeniu na pełne etaty) w Biurze Prezesa AWRSP wynosiła 125 osób (łącznie z Zamiejscowym Zespołem ds. Osadnictwa w Szczecinie), natomiast w Zamiejscowym Zespole w Łodzi ds. Zagospodarowania Mienia - 32 osoby. W oddziałach terenowych Agencji zatrudnionych było 839 osób. Ogółem w AWRSP przeciętne zatrudnienie w 1996 r. wynosiło 996 osób.

7.2. Działalność szkoleniowa

W 1996 r. Agencja organizowała szkolenia dla pracowników Biura Prezesa i oddziałów terenowych, a także dla innych grup zawodowych i społecznych związanych z Agencją wspólnymi zadaniami lub użytkujących nieruchomości i inne mienie Zasobu WRSP. Zależnie od zainteresowań poszczególnych grup osób szkolenia obejmowały szeroki zakres zagadnień ekonomiczno-finansowych, prawnych, informatycznych.

Tematyka szkoleń dla pracowników Biura Prezesa i oddziałów terenowych Agencji dotyczyła głównie: nowelizacji prawa pracy, wyceny nieruchomości, zadań i sposobów prowadzenia oraz dokumentowania czynności kontrolnych w jednostkach nadzorowanych przez Agencję, bezpieczeństwa pracy, ochrony środowiska, zasad ewidencji i sprawozdawczości statystycznej, wykorzystania narzędzi informatycznych, zagadnień finansowych (w tym zwłaszcza restrukturyzacji zadłużenia, kredytowania gospodarstw Skarbu Państwa, poręczeń i gwarancji, konstruowania planu finansowego, zasad zarządzania nadwyżką finansową itp.) oraz działań na rzecz utrzymania miejsc pracy i aktywizacji bezrobotnych. W 24 szkoleniach, przeważnie 2-3 dniowych (kurs wyceny nieruchomości trwał dwa tygodnie) uczestniczyło 649 osób.

Wobec upływu okresu obowiązywania rozporządzenia Ministra Finansów z 29 czerwca 1995 w *sprawie ograniczenia egzekucji z rachunków bankowych AWRSP* zorganizowane zostały kursy dla komorników na temat podstaw prawnych funkcjonowania Agencji, zasad gospodarki finansowej, zakresu i zasad odpowiedzialności Agencji za przejęte zobowiązania i związane z tym ograniczenia egzekucyjne. Problematykę tę omawiano na pięciu jednodniowych seminariach, w których uczestniczyło 363 komorników.

Na zorganizowanych przez Agencję szkoleniach dla kadry i działaczy związków zawodowych (NSZZ „Solidarność” - Krajowej Sekcji Rolnictwa i ZZPR w RP) omawiane były zagadnienia związane z realizacją zadań statutowych Agencji (głównie w zakresie rozdysponowania i użytkowania nieruchomości i innego mienia Zasobu WRSP), prawa i obowiązki pracodawców i pracowników w świetle nowelizacji Kodeksu Pracy, a także formy przeciwdziałania bezrobociu i możliwości tworzenia nowych miejsc pracy. W 1996 r. odbyło się 10 szkoleń, w których uczestniczyło 348 osób.

W zorganizowanych szkoleniach dla rolników, zrzeszonych w NSZZ „Solidarność RP” oraz w ZZ „Samoobrona” głównym tematem były warunki i możliwości

nabycia lub dzierżawy mienia Zasobu WRSP. Odbędzie się 36 szkoleń, w których uczestniczyły 1 292 osoby.

Agencja zorganizowała także szkolenie dla administratorów i tymczasowych zarządców gospodarstw rybackich na temat bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska, jak również - dla administratorów i tymczasowych zarządców gospodarstw prowadzących Ośrodki Hodowli Zwierzęcy - na temat prawa łowieckiego oraz planów hodowlanych i zadań tych ośrodków.

Podczas szkoleń zorganizowanych dla prezesów i głównych księgowych jednoosobowych spółek Agencji omawiano tematykę prawnych i finansowo-księgowych aspektów funkcjonowania spółek, zasad wyceny i zbywania udziałów, podziału zysku oraz znowelizowanego prawa pracy.

Niezależnie od zorganizowanych przez Agencję szkoleń grupowych 98 pracowników Biura Prezesa uczestniczyło w szkoleniach indywidualnych. Tematyka tych szkoleń dotyczyła zagadnień informatycznych, finansowych i prawnych.

W 1996 r. Biuro Prezesa Agencji zorganizowało ogółem 78 szkoleń, w których uczestniczyły 2 603 osoby, w tym w 36 szkoleniach uczestniczyły 1 292 rolników. Oddziały terenowe Agencji zorganizowały ponadto w 1996 r. 154 szkolenia dla 5 653 uczestników - dzierżawców mienia Zasobu WRSP, administratorów gospodarstw SP, głównych księgowych gospodarstw SP, prezesów spółek Agencji oraz hodowców roślin i zwierząt, służb BHP w gospodarstwach SP, przedstawicieli wszystkich związków zawodowych związanych z rolnictwem, członków i kandydatów do izb rolniczych, przedstawicieli gmin i sejmików samorządowych, rolników oraz bezrobotnych byłych pracowników ppgr.

Zamiejskowy Zespół ds. Osadnictwa w Szczecinie zorganizował 16 spotkań z 780 osobami, zarówno zainteresowanymi objęciem gospodarstwa osadniczego jak też

współpracującymi z Agencją przy realizacji „Programu osadnictwa rolniczego na gruntach Skarbu Państwa”.

Agencja była jednym z trzech organizatorów konferencji pn. *Polskie rolnictwo, przemysł rolno-spożywczy, handel zagraniczny a inwestorzy krajowi i zagraniczni* podczas Targów POLAGRA'96. Na konferencji Agencja zaprezentowała ofertę nieruchomości Zasobu WRSP do sprzedaży lub dzierżawy, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów zabytkowych oraz przedstawiła dorobek jednoosobowych spółek Agencji w zakresie hodowli roślin i zwierząt. Ponadto Agencja zorganizowała dwa krajowe seminaria związane z prowadzonym rankingiem najlepszych przedsiębiorstw rolniczych utworzonych na mieniu Zasobu WRSP (tzw. „Lista 200” i „Lista 300” - publikowane w tygodniku Nowe Życie Gospodarcze).

7.3. Bezpieczeństwo i higiena pracy

W 1996 roku kontynuowane były działania w zakresie poprawy warunków pracy i ochrony środowiska w gospodarstwach SP. Określenie szczegółowych kierunków tych działań było przedmiotem spotkania Prezesa Agencji z Głównym Inspektorem Pracy. Do najważniejszych działań zaliczono: wprowadzenie w życie postanowień znowelizowanego Kodeksu Pracy, doskonalenie metod zapobiegania wypadkom przy pracy, poprawa stanu higieniczno-sanitarnego w miejscach pracy, ograniczenie stosowania najbardziej toksycznych środków ochrony roślin.

Dla realizacji wymienionych celów:

- w jednostkach organizacyjnych Agencji powołano komisje i przeszkolono specjalistów do spraw BHP, a także przeszkolono administratorów i dzierżawców gospodarstw rybackich;
- podjęto działania na rzecz wyeliminowania z użycia najbardziej toksycznych środków ochrony roślin;
- zinwentaryzowano zgromadzone zapasy przeterminowanych pestycydów, ich składowiska i zbędne opakowania;

- zorganizowano wspólnie ze Związkiem Zawodowym Pracowników Rolnictwa sanatoryjne leczenie rehabilitacyjne dla 145 pracowników, którzy ulegli wypadkom przy pracy.

W podjętych w 1996 r. działaniach położono nacisk na usprawnienie nadzoru wewnętrznego nad warunkami pracy, lepsze przygotowanie (przeszkolenie) kadry inżynieryjno - technicznej i specjalistycznej oraz osiągnięto postęp w zakresie poprawy warunków pracy w znacznej części gospodarstw Skarbu Państwa.

7.4. Współpraca z zagranicą

W 1996 r. AWRSP kontynuowała współpracę z zagranicą, koncentrując się głównie na następujących kierunkach działalności;

- obsłudze informacyjnej inwestorów zagranicznych zainteresowanych ofertą dzierżawy lub zakupu nieruchomości z Zasobu WRSP;
- realizacji projektów finansowanych ze środków pomocy zagranicznej (program PHARE);
- współpracy z Komitentem Integracji Europejskiej;
- współpracy bilateralnej z wybranymi krajami Unii Europejskiej;
- innych kontaktach z instytucjami zagranicznymi.

W ramach działalności informacyjnej przeznaczonej dla inwestorów zagranicznych Agencja przedstawiała obowiązujące uregulowania prawne w zakresie sprzedaży i dzierżawy nieruchomości rolnych w Polsce (głównie w języku angielskim i niemieckim), a także prezentowała aktualną ofertę nieruchomości Zasobu WRSP przeznaczonych do sprzedaży lub dzierżawy. Usprawnieniem działalności informacyjnej było wdrożenie w 1996 r. systemu komputerowego banku danych o tych nieruchomościach.

Uwzględniając najczęściej powtarzające się zapytania inwestorów zagranicznych Agencja opracowała *przewodnik inwestowania w polskim rolnictwie* w angielskim

skiej wersji językowej. Przewodnik spotkał się z ogromnym zainteresowaniem zagranicznych przedstawicielstw handlowych w Polsce i polskich biur radców handlowych za granicą.

W ramach programu PHARE w 1996 r. wyposażono Agencję w sprzęt komputerowy i audiowizualny na łączną kwotę ponad 1 mln ECU. Kontynuowano także realizację następujących projektów PHARE:

- komputerowy system informacji dla kadry zarządzającej AWRSP;
- system finansowej informacji zarządczej;
- restrukturyzacja finansowa - restrukturyzacja długu;
- racjonalizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej z uwzględnieniem osadnictwa wiejskiego;
- koncepcja wykorzystania obiektów Zasobu WRSP do celów turystycznych;
- analiza efektywności zagospodarowania obiektów utworzonych na mieniu Zasobu WRSP.

Jednocześnie zakończono prace przygotowawcze dla realizacji dwóch projektów PHARE, których rozpoczęcie przewidziane jest na rok 1997:

- szkolenie dla kadry kierowniczej i personelu technicznego przedsiębiorstw hodowlanych;
- zagospodarowanie gruntów „marginalnych” znajdujących się w Zasobie WRSP.

W 1996 r. Agencja współdziałała z Komitetem Integracji Europejskiej w realizacji zadań związanych z procesem integracji z Unią Europejską. Stanowi to kontynuację prac realizowanych wcześniej przy współudziale Biura Pełnomocnika Rządu ds. Integracji Europejskiej oraz Pomocy Zagranicznej przy URM.

7.5. Działania Agencji na rzecz pomocy rodzinom pracowników byłych ppgr

W związku z trudną sytuacją materialną rodzin pracowników byłych ppgr Prezes Agencji podjął decyzję o zorganizowaniu letniego wypoczynku dla dzieci z

tych rodzin (aktualnie bezrobotnych) oraz z wielodzietnych rodzin pracowników gospodarstw rolnych Skarbu Państwa, znajdujących się w wyjątkowo trudnej sytuacji materialnej.

Oddziały terenowe AWRSP w ramach przyznanego limitu zostały zobowiązane do zorganizowania kolonii letnich dla dzieci z terenów swojego działania. W wyniku tej akcji z letniego wypoczynku skorzystało **1 045** dzieci, a jej ogólny koszt wyniósł około 350 mln zł. Oprócz tego Agencja sfinansowała letni wypoczynek dla **552** dzieci z wiejskich środowisk po-pegeerowskich, zorganizowany przez związki zawodowe i inne organizacje społeczne. Koszt wypoczynku dla tych dzieci wyniósł ponad 334 tys. zł. Łączne koszty poniesione w 1996 r. przez Agencję na zorganizowanie wypoczynku **1 597** dzieci wyniósł **684** tys. zł.

Niezależnie od tego Agencja wydatkowała środki finansowe na dożywianie dzieci w szkołach wiejskich. Na rok szkolny 1996/97 na ten cel, w skali całego kraju, przewidziano kwotę **223** tys. zł.

8. Kontrola wewnętrzna

System i sposób funkcjonowania kontroli wewnętrznej określa Statut Agencji oraz stosowne zarządzenia Prezesa AWRSP. Zgodnie z przyjętymi zasadami kontrole przeprowadzane są według planu kontroli oraz na polecenie Prezesa Agencji. Planowanie działalności kontrolnej odbywa się w okresach półrocznych.

W 1996 r. Zespół Kontroli Wewnętrznej przeprowadził w oddziałach terenowych Agencji kontrole obejmujące łącznie 18 zaplanowanych zagadnień, związanych głównie z:

- sprawowaniem przez jednostki organizacyjne Agencji nadzoru właścicielskiego nad wydzierżawionym mieniem Skarbu Państwa;
- współdziałaniem Agencji z gminami i Rejonowymi Dyrekcjami Lasów Państwowych w zakresie zagospodarowania mienia Zasobu WRSP;

- celowością utrzymywania tymczasowych zarządów oraz prawidłowością przeprowadzania ich likwidacji;
- procedurą zlecania i przyjmowania operatów wyceny sprzedawanych części składowych nieruchomości oraz ruchomych środków trwałych z Zasobu WRSP;
- gospodarką finansową Agencji;
- organizacją przetargów na sprzedaż i dzierżawę mienia Zasobu WRSP;
- realizacją przez oddziały terenowe Agencji wniosków pokontrolnych NIK oraz zaleceń Biura Prezesa AWRSP.

W tematyce kontrolnej realizowanej przez Zespół Kontroli Wewnętrznej duża uwaga została zwrócona na zagadnienia finansowe. W przeprowadzonych w 1996 r. kontrolach badano problematykę związaną m.in. z przestrzeganiem przez oddziały terenowe Agencji obowiązujących zasad gospodarki finansowej, a także wykorzystaniem przez nie dotacji z Funduszu Aktywizacji Bezrobotnych.

Drugą sferą szczególnego zainteresowania Zespołu Kontroli Wewnętrznej były w 1996 r. zagadnienia związane z organizowaniem i przeprowadzaniem przetargów na sprzedaż i dzierżawę nieruchomości Zasobu WRSP. Zespół systematycznie badał przestrzeganie w praktyce przez oddziały terenowe Agencji wybranych zapisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z 6 kwietnia 1994 r. *w sprawie określenia szczegółowego trybu sprzedaży nieruchomości i ich części składowych, warunków rozkładania ceny sprzedaży na raty, stawki szacunkowej gruntów oraz trybu przeprowadzania przetargów na dzierżawę* - m.in. w kwestiach dotyczących przeprowadzania dodatkowych przetargów, odrzucania ofert, przypadków niezatwierdzenia przez organizatora przetargu wniosku komisji w sprawie wyboru ofert, itd.

Z przeprowadzonych badań tych zagadnień wynika, że w 1996 r. oddziały terenowe Agencji, jako organizatorzy przetargów, odstąpili od jego przeprowadzenia - w 99 przypadkach na sprzedaż nieruchomości oraz w 46 przypadkach - na dzierżawę. W 69 przypadkach przeprowadzono dodatkowy przetarg ofert na dzierżawę między wszystkimi oferentami, ponieważ żadna z ofert nie odpowiadała warunkom ich przy-

jęcia. Z kolei w 57 przypadkach komisja odrzuciła wszystkie oferty (na podstawie § 8 ust. 10 w/w rozporządzenia). Organizator przetargu w 20 przypadkach nie zatwierdził wniosku komisji przetargowej w sprawie wyboru oferty, a w 25 przypadkach odstąpił od zawarcia umowy ze względu na to, że przetarg został przeprowadzony z naruszeniem prawa. W 201 przypadkach osoby, które wygrały przetarg uchyliły się od zawarcia umowy, z tego - w 108 przypadkach na sprzedaż i w 93 przypadkach na dzierżawę nieruchomości.

Oprócz wymienionych tematów Zespół Kontroli Wewnętrznej badał także inne zagadnienia, zlecane doraźnie przez kierownictwo Agencji.

W 1996 r. kontrole przeprowadzono we wszystkich oddziałach terenowych Agencji. Każdy zakres tematyczny badany był w kilku wybranych oddziałach terenowych. W poszczególnych oddziałach terenowych zrealizowano łącznie od 3 do 8 tematów kontroli. W ramach prowadzonych kontroli przedmiotem zainteresowania kontrolujących (w wybranym zakresie) było prawie 200 gospodarstw w dzierżawie lub w administrowaniu.

W rezultacie przeprowadzonych kontroli do dyrektorów oddziałów terenowych skierowano 25 wystąpień pokontrolnych zawierających łącznie ponad 120 szczegółowych zaleceń. Ważniejsze wnioski z kontroli były omawiane bezpośrednio w trakcie kontroli z kadrą kierowniczą i pracownikami oddziałów terenowych, jak też omawiano je podczas okresowych narad i szkoleń organizowanych przez Biuro Prezesa Agencji.

W 1996 r. Zespół Kontroli Wewnętrznej Agencji rozpatrzył także 205 spraw i skarg adresowanych bezpośrednio do Biura Prezesa Agencji lub skierowanych do niego przez inne osoby lub instytucje (posłów, senatorów, Ministerstwo Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej, itp.).

9. Zadania Agencji, a społeczno-ekonomiczne warunki przekształceń rolnictwa państwowego

Rok 1996 zamyka 5 - letni okres działalności AWRSP, w którym przejęła ona i w większości zagospodarowała mienie po byłym państwowym sektorze rolnym. Na ukończeniu jest też proces przejmowania nieruchomości Skarbu Państwa z Państwowego Funduszu Ziemi i z innych źródeł - także w znacznym stopniu już rozdysponowanych. Zakończył się również etap tymczasowego zarządu nad gospodarstwami po zlikwidowanych byłych ppgr, a tym samym okres przejściowy zmian systemowych w rolnictwie państwowym. W minionym pięcioleciu - zgodnie z celem przekształceń - dokonano restrukturyzacji i prywatyzacji (głównie poprzez dzierżawy) większości dawnego państwowego sektora rolnego.

Niezależnie od konieczności kontynuowania procesu przemian strukturalnych w rolnictwie przed Agencją stają nowe zadania, związane z gospodarowaniem majątkiem Skarbu Państwa w administrowaniu oraz wykonywaniem nadzoru właścicielskiego nad mieniem Zasobu WRSP użytkowanym przez inne podmioty.

Restrukturyzacja i rozdysponowanie majątku byłych ppgr przyniosły szereg nowych zjawisk, tak w sferze gospodarczej, jak i społecznej. Należy do nich zaliczyć upowszechnienie formy dzierżawy nieruchomości rolnych SP rolnikom i podmiotom prawnym, prowadzącym prywatne gospodarstwa rolnicze. Aktywizacja produkcyjna dużej grupy przedsiębiorców rolnych zmienia status i miejsce rolnictwa indywidualnego w polskim systemie gospodarczym. Kształtuje się także - w dużym stopniu pod wpływem tych zmian - nowoczesny rynek produktów rolnych i środków do produkcji rolniczej. W procesie zbliżającej się integracji z gospodarkami krajów Europy Zachodniej daje to polskiemu rolnictwu wielką szansę przyspieszonego rozwoju. Przemiany te niosą jednak ze sobą również określone problemy, czekające na rozwiązanie m.in. przez projektowane zmiany legislacyjne w ustawie *o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa* ...

Do głównych zadań stojących przed Agencją w 1997 r. będzie należało:

1. Kontynuowanie procesu restrukturyzacji Zasobu WRSP w sposób dostosowany do aktualnego stanu zagospodarowania gruntów i wynikający z obecnego etapu przekształceń strukturalnych, a także planowanych zmian legislacyjnych poprzez:
 - restrukturyzację nieruchomości wydzierżawionych w związku z przygotowaniem ich do sprzedaży w ramach prawa pierwokupu;
 - wyłączenie gruntów z aktualnie obowiązujących umów dzierżawy w celu udostępnienia ich na powiększenie istniejących gospodarstw rodzinnych;
 - uruchomienie procedury przekształceń gospodarstw skarbowych w administrowaniu;
 - restrukturyzację nieruchomości zwracanych z dzierżaw;
 - intensyfikację prac scaleniowo - wymiennych;
 - wyodrębnienie z mienia Zasobu WRSP nieruchomości przeznaczonych na cele alternatywne (inne niż rolnicze) - zarówno o charakterze gospodarczym, jak i związanych z rozbudową infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.
2. Przygotowanie nowych procedur przetargowych po uchwaleniu nowelizacji ustawy przewidującej wprowadzenie przetargów ograniczonych dla rolników powiększających gospodarstwa rodzinne, pracowników zlikwidowanych ppgr zamierzających utworzyć gospodarstwo rodzinne, repatriantów lub rolników, którzy sprzedali nieruchomość na cele publiczne.
3. Wypracowanie w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej oraz Ministerstwem Skarbu Państwa strategii i procedury dalszych przekształceń organizacyjnych oraz własnościowych spółek hodowlanych.
4. Realizacja dotychczas zawartych ugód bankowych oraz układów ratalnych, a także restrukturyzacja długu nie objętego ugodami bankowymi oraz monitorowanie wtórnego obrotu zadłużeniami, w szczególności poprzez bardziej aktywne sterowanie potrąceniami we wzajemnych płatnościach z Agencją.

5. Przygotowanie procedur do realizacji postanowień ustawy „o świadectwach *rekompensacyjnych*”, w części dotyczącej kompensowania zobowiązań wobec ZUS przy użyciu tych świadectw, które będą przedstawione Agencji jako zapłata za mienie Zasobu WRSP.
6. Współudział w programie budowy rynków hurtowych produktów rolnych i żywnościowych.
7. Uczestnictwo w przedsięwzięciach służących aktywizacji zawodowej byłych pracowników ppgr, organizowanych przez instytucje i organizacje zajmujące się tą problematyką.
8. Zakończenie w 1997 r. rozdysponowania kwoty 4 mln ECU przeznaczonej przez Unię Europejską na utworzenie miejsc pracy dla byłych pracowników ppgr.
9. Utworzenie informatycznej bazy danych o nieruchomościach wchodzących w skład Zasobu WRSP, zawierającej dane geodezyjne o gruntach oraz naniesieniach (budynkach, budowlach, infrastrukturze technicznej itp.). Baza ta służyć będzie nie tylko usprawnieniu prac związanych ze sprzedażą i dzierżawą, ale także pozwoli na zintensyfikowanie prac scaleniowych i wymiennych gruntów, utworzenie rezerwy nieruchomości na cele związane z „reprivatyzacją”, oraz na racjonalną gospodarkę gruntami czasowo wyłączonymi z produkcji rolnej itp.
10. Konsekwentne dążenie do całkowitego wyodrębnienia sektora mieszkaniowego i socjalnego z gospodarstw Agencji oraz oddzielenia kosztów i wyników tej działalności od działalności gospodarczej. Realizowana będzie nadal sprzedaż mieszkań, a także kontynuowane będzie nieodpłatne przekazywanie infrastruktury mieszkaniowej spółdzielniom założonym przez nabywców mieszkań oraz nieodpłatne przekazywanie zainteresowanym gminom osiedli mieszkalnych, wraz z przynależną do nich infrastrukturą.

11. Rozdysponowanie lub zagospodarowanie w innej formie nierozdysponowanych jeszcze gruntów marginalnych Zasobu WRSP, które nie nadają się do produkcji rolniczej. Brak uzasadnienia ekonomicznego prowadzenia produkcji rolniczej na tych gruntach wskazuje na celowość alternatywnego ich zagospodarowania. Dlatego, w miarę możliwości, kontynuowane będzie przekazywanie takich gruntów pod zalesienia, infrastrukturę, tereny rekreacyjne, a także wykorzystywanie jako elementy ekologiczne zagospodarowania terenu, strefy ochronne, etc.
12. Kontynuowanie realizacji programu osadnictwa rolniczego, na który do 2000 roku ma być przeznaczone około 210 tys. ha. Realizacja tego programu będzie jednak uzależniona od rzeczywistego zainteresowania rolników oraz od dostępnych na ten cel środków finansowych dla potencjalnych osadników.
13. Kontynuowanie działań związanych z rozwojem pozarolniczych funkcji na obszarze wsi. Przedsięwzięcia te poprawiają infrastrukturę rolnictwa i jego bezpośredniego otoczenia oraz tworzą warunki sprzyjające racjonalnemu wykorzystaniu potencjału produkcyjnego Zasobu WRSP.

Opracowano

w Zespole Ewidencji i Analiz

Zatwierdził

Prezes

Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa

Adam Tański

Warszawa, maj 1997 r.

Załącznik 1

Hodowla i postęp biologiczny w jednoosobowych spółkach Agencji

Agencja realizuje program rozwoju hodowli zwierząt i roślin oraz nasiennictwa, przede wszystkim w utworzonych w tym celu spółkach „hodowlanych”. Do końca 1996 r. utworzono 106 takich spółek (38 spółek hodowli roślin i 68 spółek hodowli zwierząt), z czego 2 spółki hodowli zwierząt utworzono w 1996 r.

Restrukturyzacja byłych ppgr, zajmujących się hodowlą roślin i zwierząt oraz organizacja spółek hodowlanych już na majątku gospodarstw Skarbu Państwa odbywała się ściśle pod kątem zachowania niezbędnego potencjału hodowlanego i reprodukcyjnego w hodowli roślin i nasiennictwie oraz tak, aby w gospodarstwach hodowli zwierząt zachowany został najcenniejszy materiał zarodowy. Dokonano również uszczegółowienia zadań postawionych przed spółkami i określono środki przekazane do ich dyspozycji. W ten sposób zarówno areal gruntów wniesionych aportem i dzierzawionych przez spółki jak i zasób przekazanych im środków trwałych i obrotowych dostosowany został do wyznaczonych zadań hodowlanych.

Spośród 38 **spółek hodowli roślin** 24 spółki zajmują się hodowlą roślin rolniczych, a 14 hodowlą roślin ogrodniczych. Hodowla twórcza roślin rolniczych prowadzona była w 23 spółkach, hodowla roślin warzywnych w 12 spółkach, a hodowla roślin ozdobnych w 7 spółkach. Spółki te, w 1996 r. zarejestrowały 28 nowych odmian roślin rolniczych, 15 nowych odmian warzyw, 28 nowych odmian roślin ozdobnych. Jednocześnie 28 odmian roślin zostało skreślone z Rejestru Odmian. Trzeba zauważyć, że osiągnane przez poszczególne spółki wyniki hodowlane są dość zróżnicowane. W ostatnich trzech latach w 5 spółkach hodowli roślin nie zarejestrowano ani jednej nowej odmiany, a w 8 spółkach zarejestrowano tylko po jednej odmianie. Ponad 60% wszystkich odmian roślin rolniczych zarejestrowanych w ciągu trzech ostatnich lat należy do 6 spółek hodowli roślin rolniczych, a 75% zarejestrowanych

odmian roślin warzywnych jest własnością 4 spółek realizujących ten kierunek hodowli.

Największy udział w liczbie zarejestrowanych odmian roślin rolniczych mają rośliny zbożowe i strączkowe, ale też hodowlą tych roślin zajmuje się największa liczba spółek. W zbożach zaznaczył się duży postęp w hodowli pszenicy ozimej i jarej, mały natomiast w hodowli żyta i jęczmienia. Pozytywnie należy też ocenić znaczną liczbę zarejestrowanych odmian ziemniaków (8) i buraków cukrowych (7). W grupie warzyw największy postęp nastąpił w hodowli grochu i pomidorów gruntowych, brak natomiast nowych rejestracji odmian marchwi.

W 1996 r. w **badaniach rejestrowych** znajdowało się ogółem 448 rodów, w tym 230 rodów roślin rolniczych, 123 rody roślin warzywnych i 95 rodów roślin ozdobnych. W porównaniu do 1995 r. liczba rodów w badaniach rejestrowych zwiększyła się o 77 (o 21%).

Realizowana przez spółki Agencji **hodowla zachowawcza** obejmowała ogółem 136 taksonów, w tym 60 taksonów roślin rolniczych, 38 taksonów roślin warzywnych i 38 taksonów roślin ozdobnych.

W 1996 r. własnością spółek Agencji było 1 005 odmian, w tym 352 odmiany roślin rolniczych, 284 odmiany roślin warzywnych i 369 odmian roślin ozdobnych. Odmiany roślin rolniczych będące własnością spółek Agencji stanowią 59% odmian wpisanych do Rejestru Odmian (w tym ponad 76% odmian krajowych), a odmiany roślin warzywnych stanowią 41% odmian wpisanych do Rejestru Odmian (w tym 80% odmian krajowych). Liczne odmiany roślin będące własnością spółek Agencji zarejestrowane są za granicą; ogółem jest 171 tych rejestracji, w tym 169 rejestracji odmian roślin rolniczych.

Spółki hodowli roślin prowadziły także w 1996 r. **produkcję nasienną** na powierzchni blisko 46 tys. ha. W porównaniu do roku poprzedniego w 1996 r. powierzchnia upraw nasiennych zwiększyła się o 7 tys. ha tj. o 18%. Główną pozycję w produkcji materiału siewnego roślin rolniczych stanowią plantacje nasienne zbóż, których powierzchnia w 1996 r. wzrosła o 10 tys. ha (w 1995 r. wynosiła 22 tys. ha).

Zwiększył się też udział upraw nasiennych roślin rolniczych w ramach kontraktacji, natomiast zmalał udział roślin ogrodnich.

W spółkach hodowli roślin wzrosła w 1996 r. wartość sprzedaży materiału siewnego o 34% w stosunku do roku poprzedniego, w tym materiału siewnego roślin rolniczych - o 43%. Ogólna wartość materiału siewnego sprzedanego przez te spółki w 1996 r. wyniosła 125 mln zł.

Generalnie w spółkach hodowli i nasiennictwa roślin wpływy ze sprzedaży materiału siewnego oraz z opłat hodowlanych i licencyjnych znacznie przekroczyły koszty (w spółkach rolniczych - o 46%, a w spółkach ogrodnich - o 68%), tym nie mniej w 14 spółkach rolniczych i 8 spółkach ogrodnich w 1996 r. były one niższe od kosztów.

Spośród 68 **spółek hodowli zwierząt** 65 spółek realizuje programy ściśle rozumianej hodowli różnych gatunków zwierząt, a 3 spółki mają charakter usługowo-treningowy koni (TWK w Warszawie, Hipodrom - Sopot w Sopocie i Hipodrom - Wola w Poznaniu). Hodowla zwierząt realizowana jest także w 11 jednostkach gospodarczych Agencji w administrowaniu.

W większości spółek i jednostek w administrowaniu prowadzona jest równolegle hodowla i chów kilku gatunków zwierząt²⁰. W 1996 r. w 87 jednostkach utrzymywane było bydło mleczne, w 10 jednostkach - bydło mięsne, w 53 jednostkach - trzoda chlewna, w 25 jednostkach - owce, w 43 jednostkach - konie hodowlane, w 3 jednostkach - drób i w 3 jednostkach - zwierzęta futerkowe.

Na koniec 1996 r. spółki i inne jednostki prowadzące hodowlę zwierząt posiadały: 27 998 krów, 11 760 macior, 11 125 owiec, 2 155 kłaczy. W stosunku do stanu z 1995 r. zanotowano spadek pogłowia stada podstawowego od 6,4% - w przypadku krów do 28,3% w przypadku owiec. Zmniejszenie pogłowia związane było z prowa-

²⁰ Hodowla i chów zwierząt prowadzony jest także przez spółki zaliczone do grupy „spółek roślinnych”; z 38 spółek hodowli roślin tylko 8 nie prowadzi produkcji zwierzęcej.

dzoną jeszcze restrukturyzacją jednostek hodowlanych, jak również utrzymującą się dekoniunkturą na produkty owczarskie i mięso wieprzowe.

W hodowli bydła mlecznego najważniejszym celem jest dążenie do poprawy wydajności mlecznej oraz zawartości białka i tłuszczu w mleku. Z uwagi na te cechy podstawową rasą bydła hodowaną w spółkach Agencji jest bydło rasy czarno-białej z dolewem krwi holsztyńsko-fryzyjskiej, które stanowi blisko 90% ogólnego stanu pogłowia bydła w tych spółkach. Wszystkie krowy ras mlecznych utrzymywane w spółkach hodowli zwierząt objęte są kontrolą użytkowości mlecznej. Średnia wydajność tych krów w 1996 r. wyniosła 5 250 kg mleka od krowy, przy zawartości tłuszczu - 4,15% i zawartości białka - 3,29%.

O wysokiej wartości genetycznej stada krów będących własnością gospodarstw hodowlanych Agencji, obok wydajności mleka, świadczy ilość buhajów, których nasienie CSHZ dopuściło do wykorzystania przez SHiUZ. W 1996 r. aż 67% buhajów wykorzystywanych przez SHiUZ wyhodowano w oborach Agencji. Na ogólną liczbę (w kraju) 1 700 krów - matek buhajów ras mlecznych 52% tych matek jest własnością Agencji. Jednocześnie na ogólną liczbę 740 buhajów wstawionych w 1996 r. do wychowalni buhajów - 351, czyli 47,4% pochodzi z obór Agencji, a z 320 buhajów sprzedanych (w Polsce) do SHiUZ i punktów kopulacyjnych 173 (54%) pochodziły z wychowalni Agencji.

W 1996 r. z obór Agencji sprzedano 1 095 jałówek cielných, co jest wynikiem stosunkowo słabym. Jest to jednak m.in. rezultatem intensywnie prowadzonego programu zwalczania białaczki u bydła i dużego brakowania krów w stadach własnych, a także ostrzejszych kontroli przez służby weterynaryjne. Dzięki przeprowadzonej selekcji na koniec 1996 r. już 12,5 tys. krów stało w oborach, które posiadały oficjalne świadectwo, że są wolne od białaczki. Proces zwalczania białaczki będzie kontynuowany w 1997 r.

Hodowla trzody chlewnej prowadzona była w 30 jednoosobowych spółkach Agencji. W 1996 r. nastąpił spadek pogłowia macior hodowlanych o prawie 800 sztuk, co w znacznej mierze wynika z braku popytu na materiał hodowlany. W roku 1996 spadła też liczba sprzedanych knurków - do 2 020 szt, a także spadła liczba sprzedanych loszek - do 9 587 szt. Relatywnie małe zainteresowanie rolników kwalifikowanym materiałem hodowlanym jest dość wyraźnie związane ze zbyt powolnym przechodzeniem zakładów mięsnych na skup trzody według zawartości mięsa w tuszy.

Chlewnie gospodarstw hodowlanych Agencji, choć dysponują stosunkowo dużym potencjałem genetycznym, prowadzą dalsze intensywne prace hodowlane, m.in. przy wykorzystaniu knurów importowanych. W 1996 r. spółki Agencji importowały z Francji i Danii ogółem 12 knurów ras wbp, pbz i hampshire. W chlewniach Agencji rozpoczęta została na szerszą skalę produkcja loszek krzyżówkowych (linie mateczne) oraz knurków krzyżówkowych (linie ojcowskie). Produkcja ta będzie sukcesywnie powiększana w celu doprowadzenia do sprzedaży zestawów hybrydowych (knurek + loszki) charakteryzujących się wyższym tempem wzrostu, dużym udziałem mięsa w tuszy oraz lepszą zdrowotnością, co w efekcie spowoduje wzrost ekonomicznej opłacalności tuczu trzody chlewnej.

Hodowla owiec prowadzona była w 25 jednoosobowych spółkach Agencji. Niska cena na wełnę i jagnięta powoduje, że większość stad owiec nie przynosi zysku. W 1996 r. pogłowie matek w owczarniach Agencji wynosiło średnio 12 tys.szt. i było niższe o ponad 4 tys. szt. niż w 1995 r. Ze względu na brak popytu ze stad spółek hodowlanych Agencji sprzedano tylko 880 tryków hodowlanych.

W stadninach koni Agencji prowadzi się hodowlę koni ras czystych - pełnej krwi angielskiej (11 stadnin) i czystej krwi arabskiej (4), ras regionalnych koni wielkopolskich, małopolskich i śląskich (21), a także koni zimnokrwistych (1) oraz ras zachowawczych - huculów (1) i koników polskich (3). Według stanu na 31 grudnia 1996 r. w skład stada zarodowego wchodziło: 528 klaczy pełnej krwi angielskiej, 227 klaczy czystej krwi arabskiej, 363 klacze rasy małopolskiej, 792 klacze rasy

wielkopolskiej, 30 klaczy rasy śląskiej, 87 klaczy koni zimnokrwistych, 73 klacze koników polskich oraz 55 klaczy huculów. Struktura stada klaczy hodowlanych w spółkach Agencji dostosowana jest do potrzeb odchowu wymaganej liczby ogierów, użytkowanych do reprodukcji koni znajdujących się u rolników, w celu utrzymania globalnego pogłowia koni w pożądanej kondycji, zgodnie z kierunkami użytkowania w poszczególnych rejonach kraju. Jedynie koniki polskie i huculy traktowane są jako hodowla zachowawcza.

Konie ras czystych hodowane są praktycznie wyłącznie do celów rekreacyjno-sportowych. Sprawdzają się one na torach wyścigowych i choć próby dzielności w zasadzie nie przesądzają o kwalifikacji do hodowli, są jednak ważnym etapem selekcji. Wyselekcjonowane konie znajdują nabywców krajowych i zagranicznych. W 1996 r. stadniny Agencji przekazały do treningu na torach wyścigowych 261 roczniaków pełnej krwi, a także 200 koni czystej krwi. W oparciu o uzyskiwane wyniki sportowe do grupy ogierów czołowych zakwalifikowano 4 ogiery czystej krwi. W latach 1995 i 1996 nie zakwalifikowano żadnego ogiera pełnej krwi.

Mimo systematycznie rozwijającego się rynku krajowego i rosnącego zapotrzebowania hodowców prywatnych, utrzymuje się znaczna przewaga eksportu nad sprzedażą w kraju. W 1996 r. stadniny koni arabskich sprzedały 59 koni w kraju i 83 konie za granicę. Ceny koni sprzedanych za granicę były średnio o 74% wyższe od cen uzyskiwanych w transakcjach krajowych.

W 1996 r. jednostki Agencji prowadzące hodowlę roślin i zwierząt otrzymały ze środków budżetowych **dotację** na wspieranie postępu biologicznego w kwocie 43,6 mln zł, z tego na hodowlę roślin - 31,2 mln zł i na hodowlę zwierząt 12,4 mln zł.

W dziedzinie hodowli roślin dotacja związana była przede wszystkim z postępem biologicznym w hodowli roślin rolniczych (24,0 mln zł), a w pozostałej kwocie (7,2 mln zł) przypadła jednostkom hodowli roślin ogrodniczych. Dotacja pokryła 71% kosztów hodowli roślin w spółkach Agencji.

W dziedzinie hodowli zwierząt dotacja została przeznaczona na:

hodowlę bydła	- 1,95 mln zł,
hodowlę trzody chlewnej	- 1,4 mln zł,
hodowlę owiec	- 0,8 mln zł,
hodowlę koni	- 8,25 mln zł.

Stosunkowo wysoka kwota dotacji przeznaczonej na hodowlę koni wynika z dopłat dla stad ogierów na krycie klaczy w terenie oraz dopłat do zakładów treningowych. W pozostałych gatunkach zwierząt dopłaty do rozrodu są kierowane do SHiUZ, a nie bezpośrednio do jednostek hodowlanych.

Dotacje związane z hodowlą zwierząt otrzymane przez spółki Agencji i gospodarstwa SP stanowiły 9,25% ogólnej kwoty dotacji wykorzystanych w 1996 r. na wspieranie postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej w Polsce.

Załącznik 2

Wyniki produkcyjne gospodarstw rolnych Skarbu Państwa w 1996 r.

Informacja o poziomie produkcji rolnej w gospodarstwach rolnych Skarbu Państwa wymaga zastrzeżenia, że w przypadku porównań międzyokresowych uwzględnić należy wpływ, jaki na uzyskiwane dane miała równoległość procesów przejmowania i rozdysponowania nieruchomości rolnych Skarbu Państwa. Zamieszczane w publikacjach GUS oraz raportach Agencji dane o wynikach produkcyjnych i ekonomicznych gospodarstw Skarbu Państwa odnoszą się w poszczególnych latach do różnych zbiorowości jednostek gospodarczych. Wynika to zarówno z tego, że w okresach sprawozdawczych jedne jednostki były przejmowane do Zasobu WRSP i powiększały badaną populację statystyczną, a inne, w wyniku procesów restrukturyzacyjnych (sprzedaż, dzierżawa itp.) populację tę opuszczały, jak również z tego, że proces restrukturyzacji bardzo często radykalnie zmieniał parametry produkcyjno-ekonomiczne tych jednostek (np. spadek погоłwia zwierząt w wyniku wydzierżawienia części gruntów z budynkami inwentarskimi). Należy też zauważyć, a dotyczy to również danych za 1996 r., że duża zmienność struktury formalnej i produkcyjnej samych gospodarstw Skarbu Państwa (w tymczasowym zarządzie i administrowaniu), będąca wynikiem trwających nadal procesów rprzekształceń form organizacji nieruchomości Zasobu WRSP powoduje, że ograniczona jest porównywalność wyników nie tylko w ramach gospodarstw danej grupy, lecz także - niejednokrotnie - adekwatność wyników do nakładów. Można to zauważyć na przykład w sytuacjach, gdy gospodarstwo Skarbu Państwa w trakcie roku gospodarczego zostaje zlikwidowane (sprzedane lub wydzierżawione). Dostępna statystyka nie obejmuje wtedy całego procesu produkcyjnego²¹ Tym nie mniej, prezentowane informacje o poziomie i strukturze produkcji rolnej, dotyczące ogółu gospodarstw Skarbu Państwa w poszczególnych grupach i jednoosobowych spółek Agencji pozwalają na przybliżoną ocenę efektów wdrożenia programów restrukturyzacji w byłych ppgr.

²¹ Z uwagi na bardzo dużą skalę zmian zachodzących w ciągu roku w jednostkach gospodarczych Agencji do względnie stabilnych można aktualnie zaliczyć jedynie jednoosobowe spółki Agencji. Brak bezpośredniej porównywalności gospodarstw w tymczasowym zarządzie i administrowaniu można także zauważyć w tabelach Z1 - Z3, w załączniku 2. Informacje statystyczne zamieszczone w tych tabelach zostały zebrane z gospodarstw SP i spółek Agencji prowadzących dany kierunek gospodarowania.

Z danych powszechnego spisu rolnego przeprowadzonego przez GUS w czerwcu 1996 r. wynika, że z 1 800 tys. ha odłogów i ugorów jakie odnotowano w całym rolnictwie (w tym 400 tys. ha w sektorze publicznym), około 363 tys. ha znajdowało się na gruntach Zasobu WRSP. Decyzje o odłogowaniu gruntów wynikały na ogół z przesłanek ekonomicznych. W gospodarstwach prowadzących działalność gospodarczą odłogowano przede wszystkim grunty o marginalnej przydatności rolniczej, czyli grunty charakteryzujące się niską efektywnością nakładów. Na podstawie szacunków dokonanych przez oddziały terenowe Agencji na koniec 1996 r. w Zasobie WRSP znajdowało się około 248 tys. ha gruntów marginalnych.²² W gospodarstwach w tymczasowym zarządzie ograniczano uprawiany areal gruntów m.in. z uwagi na intensywny proces wygaszania tej formy organizacyjnej gospodarowania. W gospodarstwach tych z reguły rozdysponowano już podstawowe składniki majątku ruchomego (maszyny, inwentarz itp.).

Struktura zasiewów na uprawianych gruntach ornych gospodarstw Skarbu Państwa w 1996 r. nie różniła się istotnie od struktury zasiewów w 1995 r, choć należy zauważyć pewien wzrost udziału zbóż (o 6.6 p.p.) i dość znaczny spadek (o 8.0 p.p.) udziału rzepaku i rzepiku. Na relatywnie wysoki udział zbóż w strukturze zasiewów miała wpływ m.in. dość wysoka ich cena, a także względnie niska pracochłonność tej uprawy. Z uwagi na obie te cechy produkcja zbóż była szczególnie preferowana w gospodarstwach SP w tymczasowym zarządzie. W porównaniu do całego rolnictwa, w tym do sektora prywatnego, zasadnicze różnice w strukturze zasiewów wystąpiły w uprawie rzepaku i rzepiku oraz ziemniaków. Gospodarstwa SP i jednoosobowe spółki Agencji uprawiały czterokrotnie więcej rzepaku i rzepiku, natomiast w znikomym stopniu prowadzona była uprawa ziemniaków.

Mimo spadku poziomu nawożenia (o 2%, przy wzroście nawożenia w całym rolnictwie o 5%²³) plony zbóż w gospodarstwach podległych Agencji były przeciętnie

²² Do gruntów marginalnych zaliczono w szczególności nieużytki oraz inne grunty nie nadające się do produkcji rolniczej ze względu na ich niską jakość (zaliczone do klasy VIz, VI, a niekiedy V, wytworzone przeważnie z piasków luźnych, słabo gliniastych lub żwirowych, grunty zakamienione, zakrzaczone o nieuregulowanych stosunkach wodnych, skażone przez przemysł itp.)

²³ Na podstawie: *Zużycie nawozów sztucznych i wapniowych w roku gospodarczym 1995/1996*. Informacje i opracowania statystyczne GUS, Warszawa 1996.

o 6-7 dt wyższe niż średnio w rolnictwie i wyższe niż w sektorze prywatnym. Jednakże w porównaniu do wyników roku ubiegłego, zarówno w całym rolnictwie jak i w gospodarstwach oraz spółkach Agencji plony zbóż w 1996 r. były niższe. Największy spadek plonów zbóż miał miejsce w jednoosobowych spółkach Agencji - o 40%.

W 1996 r. w gospodarstwach SP, w porównaniu do wyników ubiegłego roku, znacznie wzrosły plony buraków cukrowych (o 15,6%) i ziemniaków (o 55,1%), natomiast plony rzepaku i rzepiku były niższe od ubiegłorocznych (o 15%). W porównaniu do średnich plonów w całym rolnictwie gospodarstwa Agencji miały wyniki wyraźnie lepsze w uprawie zbóż, rzepaku i rzepiku oraz ziemniaków i nieznacznie gorsze - w uprawie buraków cukrowych.

W 1996 r, podobnie jak w latach poprzednich, wyższe plony osiągnęły gospodarstwa Skarbu Państwa zarządzane przez administratorów, niż gospodarstwa pozostające w tymczasowym zarządzie. Różnica jest na tyle znaczna, że mimo sformułowanych wyżej zastrzeżeń o ograniczonej porównywalności danych można uznać, że proces restrukturyzacji zlikwidowanych ppgr przyniósł dobre rezultaty. Świadczy o tym także fakt, że gospodarstwa SP w administrowaniu uzyskują plony wyższe niż osiągnięte w całym rolnictwie, w tym w sektorze prywatnym.

W 1996 r. relatywnie słabe wyniki produkcyjne osiągnęły jednoosobowe spółki Agencji. W porównaniu do 1995 r. spółki Agencji zanotowały spadek plonów w zbożach, rzepaku i rzepiku oraz w burakach cukrowych, jedynie z uprawy ziemniaków uzyskały plony znacznie wyższe, ale też poziom plonów ziemniaków w spółkach Agencji w 1995 r. był wyjątkowo niski (125 dt). W porównaniu do plonów uzyskanych przez gospodarstwa SP, a szczególnie gospodarstwa w administrowaniu, wyniki spółek Agencji w 1996 r. (z wyjątkiem plonów rzepaku i rzepiku) są zdecydowanie gorsze.

Na tle gospodarstw sektora prywatnego ogół gospodarstw rolnych Skarbu Państwa charakteryzował się niższą obsadą zwierząt gospodarskich. Stosunkowo wysoka obsada inwentarza żywego występuje w spółkach Agencji, ale też 2/3 liczby tych spółek zajmuje się hodowlą zwierząt, a 90% wszystkich spółek Agencji prowadzi produkcję zwierzęcą.

W dwóch głównych gatunkach zwierząt - bydłe i trzodzie chlewnej - wysoką obsadę na 100 ha posiadają też gospodarstwa SP w administrowaniu; w bydłe wprowadziła niższą, ale w trzodzie - wyższą niż w spółkach i wyższą także niż w roku 1995. W 1996 r. jednoosobowe spółki Agencji zmniejszyły obsadę trzody chlewnej o 4%. W jednoosobowych spółkach Agencji, przy wzroście obsady bydła na 100 ha UR o 5 sztuk wystąpił spadek liczby krów - o 0,7 sztuki. Zmniejszenie obsady krów wystąpiło także w gospodarstwach SP w administrowaniu. W gospodarstwach SP w tymczasowym zarządzie, w związku z ich likwidacją obsada inwentarza żywego w 1996 r. była bardzo niska.

Agencja jest żywotnie zainteresowana śledzeniem procesów produkcyjnych, a zwłaszcza ekonomicznych, jakie zachodzą w gospodarstwach Skarbu Państwa, jako rezultatu przekształceń własnościowych lub zmian form zarządzania. O ile jednak informacje z gospodarstw nadzorowanych przez Agencję mogą być uzyskane w ramach sprawowanego nadzoru właścicielskiego, to źródłem danych o sytuacji gospodarstw wydzierżawionych lub sprzedanych mogą być prawie wyłącznie badania reprezentacyjne, prowadzone przez niezależne ośrodki naukowe. Takim ośrodkiem jest m.in. Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z Warszawy, który od wielu lat badał gospodarstwa państwowego sektora rolnego, a obecnie gromadzi i analizuje dane o podmiotach powstałych na bazie majątku tamtych gospodarstw.

W 1996 r., w badanej przez IERiGŻ populacji gospodarstw dzierżawionych (64), administrowanych (21), sprzedanych (9) oraz w jednoosobowych spółkach Agencji (31) zaobserwowano szereg zjawisk i tendencji, które mogą świadczyć o pozytywnych następstwach prowadzonego przez Agencję procesu restrukturyzacji byłych ppgr. W wyniku przeprowadzonych badań²⁴ w nowopowstałych gospodarstwach stwierdzono m.in.:

- kontynuację procesów dostosowawczych do wymagań gospodarki rynkowej. Tempo zmian dostosowawczych jest już jednak wolniejsze niż było w początkowym

²⁴ W. Guzewicz, M. Zdzieborska, A. Żarska: „Wyniki produkcyjno-ekonomiczne wielkoobszarowych gospodarstw powstałych z majątku byłych PGR (lata 1991-1996 i zamierzenia do roku 1998)”. IERiGŻ, Warszawa, kwiecień 1997 r.

okresie prywatyzacji, zwłaszcza w zakresie organizacji i zarządzania, systemu motywacyjnego oraz struktury czynników produkcji;

- znaczący wzrost nakładów na inwestycje we wszystkich formach własności, szczególnie wysoki zwłaszcza u dzierżawców i właścicieli gospodarstw. Wzrost nakładów dotyczy głównie części ruchomej majątku, natomiast w budownictwie nie obserwuje się ożywienia. Co więcej, nie wszystkie budynki gospodarcze są w pełni wykorzystywane, w związku z czym może wystąpić potrzeba likwidacji części z nich;
- niewielkie zmniejszenie zatrudnienia stałej siły roboczej z 6,3 do 6,1 osoby na 100 ha użytków rolnych. Z pozytywnych zjawisk należy wskazać na wzrost wydajności pracy mierzonej wartością dodaną. W przeliczeniu na 1 zatrudnionego wartość ta wzrosła z 19,2 tys. zł w 1995 r. do 25,2 tys. zł w 1996 r, tj. o 31,3 %.
- pogorszenie się sytuacji ekonomiczno-finansowej we wszystkich grupach badanych gospodarstw. Jakkolwiek gospodarstwa te po raz trzeci osiągnęły wynik finansowy dodatni, to obserwuje się spadek wskaźnika rentowności z 6,9 % - w 1995 r. do 5,8 % - w 1996 r. oraz wskaźnika płynności bieżącej - odpowiednio - z 2,43 do 1,94. Głównym powodem tego pogorszenia sytuacji były wyjątkowo trudne warunki atmosferyczne, które spowodowały znaczne straty w produkcji roślinnej i dodatkowo zwiększyły jej koszty. (Bardzo istotne pogorszenie wyników ekonomicznych obserwuje się również u rolników indywidualnych);
- kontynuację intensywnych poszukiwań możliwości wzrostu opłacalności produkcji, m.in. poprzez obniżkę kosztów własnych. W badanych gospodarstwach wiązało się to z wprowadzeniem nowych technologii produkcji, postępu biologicznego i organizacyjnego, nowych systemów chowu i żywienia zwierząt;
- powiększanie rozmiarów produkcji i przetwórstwa, jako jednej z metod powiększania dochodu gospodarstwa. Nastąpił też wzrost udziału bardziej opłacalnych kierunków produkcji rolniczej, tj. pszenicy, buraków cukrowych, produkcji nasiennej;
- obniżenie plonów głównych upraw. W dalszym ciągu jednak badane gospodarstwa wypadają korzystnie w porównaniu z lepszymi gospodarstwami indywidualnymi (tj. prowadzącymi rachunkowość rolną);

- pogorszenie nastawienia producentów do rozwijania produkcji zwierzęcej; po trzech latach wzrostu, w 1997 r. może nastąpić w badanych gospodarstwach lekkie jej załamanie, jako reakcja producentów na pogorszenie koniunktury w tym dziale produkcji. Pojawiają się też sygnały o całkowitej likwidacji produkcji zwierzęcej.

Mimo obserwowanego generalnie pogorszenia w 1996 r. sytuacji ekonomiczno-finansowej stosunkowo dużych gospodarstw rolnych ich użytkownicy widzą potrzebę dalszych zmian własnościowych. Proces tych zmian rozpoczął się w 1995 r. obejmując początkowo gospodarstwa administrowane i dzierżawione. Pod koniec 1996 r. na celowość zmian własnościowych wskazywano także w jednoosobowych spółkach Agencji. Istotą zmian powinny być formy o wyższym stopniu prywatyzacji, które stwarzają gospodarującym poczucie stabilności, a ich gospodarstwom większe perspektywy rozwoju na przyszłość.

W ciągu ostatnich dwóch lat prawie 37% badanych gospodarstw administrowanych zmieniło formę własności, głównie w kierunku dzierżawy. Równocześnie 17% dzierżawców nabyło część lub całość dzierżawionych gospodarstw.

Potrzebę dalszych zmian własnościowych wyraziło 15 administratorów tj. ponad 70% badanej w 1997 r. populacji. Czterech z nich chciałoby gospodarstwa administrowane przekształcić w jednoosobowe spółki, a pozostali wydzierżawić - w większości jako spółki pracownicze.

W przypadku jednoosobowych spółek Agencji potrzebę zmiany formy organizacyjno-prawnej w kierunku spółki „wielosobowej” dostrzega około 75% prezesów zarządów. W większości spółek kierownictwo i załogi opowiadają się za takimi formami prawnymi, jak: „państwowo-pracowniczą z inwestorem zewnętrznym” i „pracowniczą z inwestorem zewnętrznym”.

Utrzymuje się także wysokie zainteresowanie dzierżawców zakupem dzierżawionych gospodarstw; chęć zakupu wyraziło ponad 95% z nich. Prawie 95% dzierżawców chce wykupić ziemię łącznie z budynkami, przy czym zdecydowana większość z nich zamierza nabyć gospodarstwo poprzez zakup ratalny w oparciu o kapitał własny.

Tabela Z.1

Struktura zasiewów podstawowych upraw
(stan na 30.06, powierzchnia zasiewów = 100)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	1995			1996				
		zboża	rzepak i rzepik	buraki cukrowe	ziemniaki	zboża	rzepak i rzepik	buraki cukrowe	ziemniaki
1.	Warszawa	57.2	13.7	2.2	0.6	65.9	5.6	1.4	0.6
2.	Bydgoszcz	53.2	12.9	3.8	0.8	64.6	4.8	3.4	-
3.	Elbląg	56.5	18.5	0.9	-	81.4	5.7	1.4	-
4.	Gorzów	67.6	16.0	1.5	0.3	79.6	8.2	-	-
5.	Koszalin	67.3	6.8	-	0.1	70.5	6.1	0.3	0.1
6.	Lublin	63.6	16.2	3.3	0.2	63.4	13.9	5.9	0.2
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Olsztyn	64.1	21.8	0.2	0.0	72.9	12.5	0.4	-
9.	Opole	53.0	26.2	3.1	0.3	56.2	16.7	6.5	1.5
10.	Piła	76.1	15.5	0.3	-	80.8	4.8	0.2	-
11.	Poznań	52.4	16.7	4.1	0.1	61.4	2.4	4.6	0.2
12.	Rzeszów	44.0	13.4	1.8	0.1	59.7	20.8	3.3	0.1
13.	Suwałki	74.6	13.5	0.4	-	79.7	4.3	0.4	-
14.	Szczecin	64.7	16.6	4.1	1.4	72.6	3.4	0.8	2.3
15.	Wrocław	60.4	25.3	2.6	0.1	56.8	28.2	2.7	-
16.	Zielona Góra *	-	-	-	-	74.3	1.6	0.5	2.1
RAZEM AWRSP		58.7	18.0	2.3	0.3	65.3	10.0	3.0	0.4
w tym: GRSP w tym. zarządzie		60.9	17.5	1.7	0.2	76.9	7.3	-	0.1
GRSP w administrowaniu		56.8	18.5	2.9	0.3	64.3	10.3	3.3	0.4
Jednoosobowe spółki Agencji		49.4	18.7	4.4	1.2	54.7	9.1	5.0	1.5
Ogółem rolnictwo		66.1	4.7	3.0	11.8	70.4	2.3	3.7	10.9
w tym: sektor prywatny		66.6	4.1	3.0	12.4	70.8	2.0	3.7	11.3

* OT w Zielonej Górze został powołany z dniem 1 lipca 1995 r. Dane dotyczące gospodarstw Skarbu Państwa OT w Zielonej Górze ujęte są w OT w Gorzowie.

Liczba jednostek objętych sprawozdaniem w 1996 r.

- 189 gsp w tymczasowym zarządzie o pow. 251.3 tys. ha

- 181 gsp w administrowaniu o pow. 302.7 tys. ha

- 135 jednoosobowych spółek Agencji o pow. 291.8 tys. ha

Źródło: Informacje z oddziałów terenowych Agencji oraz "Powszechny spis rolny 1996 - użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów", GUS

Plony podstawowych ziemiopłodów
(w dt/ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Zboża			Rzepak i rzepik			Buraki cukrowe			Ziemiaki		
		1995	1996	% 1996 1995	1995	1996	% 1996 1995	1995	1996	% 1996 1995	1995	1996	% 1996 1995
1.	Warszawa	38.4	23.8	62.0	21.1	17.1	81.0	341	392	115.0	119	94	79.0
2.	Bydgoszcz	42.7	38.8	90.9	25.4	16.0	63.0	263	335	127.4	128	89	69.5
3.	Elbląg	28.3	59.8	211.3	15.6	21.1	135.3	300	300	100.0	-	-	-
4.	Gorzów	26.8	29.5	110.1	16.7	11.7	70.1	250	-	-	167	-	-
5.	Koszalin	24.1	24.8	102.9	17.0	12.0	70.6	-	300	-	200	220	110.0
6.	Lublin	35.0	40.0	114.3	22.0	18.9	85.9	424	451	106.4	249	280	112.4
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Olsztyn	33.7	39.9	118.4	19.7	19.7	100.0	430	479	111.4	107	285	266.4
9.	Opole	50.2	47.2	94.0	25.1	19.3	76.9	405	383	94.6	172	244	141.9
10.	Piła	32.2	31.6	98.1	17.6	17.8	101.1	-	439.0	-	-	-	-
11.	Poznań	43.8	36.4	83.1	26.2	17.6	67.2	343	378	110.2	115	213	185.2
12.	Rzeszów	33.0	31.7	96.1	18.8	17.7	94.1	339	396	116.8	250	-	-
13.	Suwałki	29.9	28.2	94.3	11.0	11.5	104.5	387	-	-	-	-	-
14.	Szczecin	37.9	32.5	85.8	22.5	10.9	48.4	435	320	73.6	245	300	122.4
15.	Wrocław	35.6	36.4	102.2	22.4	21.4	95.5	208	291	139.9	206	183	88.8
16.	Zielona Góra *	-	24.1	x	-	14.3	x	-	456	x	-	298	x
RAZEM AWRSP		36.3	36.2	99.7	22.0	18.7	85.0	334	386	115.6	158	245	155.1
w tym: GRSP w tym. zarządzie		30.9	19.4	62.8	18.3	8.3	45.4	312	-	-	127	220	173.2
GRSP w administrowaniu		40.0	37.7	94.3	24.4	19.0	77.9	343	386	112.5	181	245	135.4
Jednoosobowe spółki Agencji		52.4	31.5	60.1	26.4	18.0	68.2	359	296	82.5	125	197	157.6
Ogółem rolnictwo		30.2	29.0	96.0	22.7	15.5	68.3	346	394	113.9	164	203	123.8
w tym: sektor prywatny		29.8	28.6	96.0	22.4	14.9	66.5	344	392	114.0	163	203	124.5

* OT w Zielonej Górze został powołany z dniem 1 lipca 1995 r. Dane dotyczące gospodarstw Skarbu Państwa OT w Zielonej Górze ujęte są w OT w Gorzowie.

Liczba jednostek objętych sprawozdaniem w 1996 r.

- 70 gsp w tymczasowym zarządzie o pow. 209.4 tys. ha

- 156 gsp w administrowaniu o pow. 255.6 tys. ha

- 135 jednoosobowych spółek Agencji o pow. 292.1 tys. ha

Źródło: Informacje z oddziałów terenowych Agencji oraz "Wyniki produkcji roślinnej w 1996 - powierzchnia, plony i zbiory roślin uprawnych", GUS

Zwierzęta gospodarskie w gospodarstwach SP
(w szt./100 ha użytków rolnych)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Bydło		w tym krowy		Trzoda chlewna			
		ogółem		1995		ogółem		w tym lochy	
		1995	1996	1995	1996	1995	1996	1995	1996
1.	Warszawa	34.9	27.5	13.1	10.4	59.1	12.7	6.2	1.5
2.	Bydgoszcz	36.7	33.3	13.5	12.1	214.8	212.0	20.8	20.3
3.	Elbląg	21.5	17.3	8.2	7.0	18.4	29.0	2.0	1.7
4.	Gorzów	6.2	4.6	2.4	0.5	33.3	3.7	4.8	0.4
5.	Koszalin	15.4	14.6	6.1	4.8	163.0	186.6	16.0	17.8
6.	Lublin	16.8	17.2	3.7	3.8	88.4	95.6	8.0	8.0
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Olsztyn	11.4	20.3	4.4	7.2	57.5	100.6	6.2	9.5
9.	Opole	36.1	39.1	12.6	13.5	61.3	76.6	5.3	7.3
10.	Piła	17.6	16.6	6.9	5.9	125.9	122.3	10.8	8.1
11.	Poznań	48.7	53.8	18.2	18.6	113.4	117.8	10.3	10.9
12.	Rzeszów	17.5	32.0	5.2	9.2	75.8	73.9	7.6	6.7
13.	Suwałki	5.1	6.4	1.9	2.4	71.2	110.8	7.2	10.7
14.	Szczecin	25.9	37.2	9.7	13.6	55.5	71.0	5.1	8.4
15.	Wrocław	15.0	33.9	5.6	11.7	40.9	136.8	3.7	12.2
16.	Zielona Góra *	-	4.2	-	1.7	-	27.5	-	3.8
RAZEM AWRSP		20.7	23.3	7.6	7.9	73.1	90.5	7.4	8.6
w tym: GRSP w tym. zarządzie		13.0	2.9	5.0	1.4	48.1	19.8	4.7	1.9
GRSP w administrowaniu		34.2	34.3	12.3	11.5	116.7	128.7	11.9	12.3
Jednoosobowe spółki Agencji		52.8	57.8	19.5	18.8	104.1	99.6	9.8	9.9
Ogółem rolnictwo		39.2	38.6	19.2	18.7	109.6	97.2	10.1	9.1
w tym: sektor prywatny		42.0	40.9	20.8	20.0	116.8	102.4	10.7	9.6

* OT w Zielonej Górze został powołany z dniem 1 lipca 1995 r. Dane dotyczące gospodarstw Skarbu Państwa OT w Zielonej Górze ujęte są w OT w Gorzowie.

Liczba jednostek objętych sprawozdaniem w 1996 r.

- 78 gsp w tymczasowym zarządzie o pow. 134.8 tys. ha
- 151 gsp w administrowaniu o pow. 259.1 tys. ha
- 115 jednoosobowych spółek Agencji o pow. 274.3 tys. ha

Źródło: wg sprawozdań GUS (R-09) sporządzonych na 30 czerwca

Wykaz gospodarstw Skarbu Państwa w administrowaniu

stan na 31 grudnia 1996 r.

		Data ustanowienia		Data ustanowienia
Województwo warszawskie			Województwo elbląskie	
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Elblągu	
Leszno	R	02.01.1995	Malbork	P 01.03.1996
Nowy Modlin	R	01.01.1996	Sztum	Y 01.09.1993
Parzniew	R	01.01.1996	Oddział Terenowy w Warszawie	
Piaseczno	R	01.10.1996	Braniewo	N 01.06.1994
Strzykuły	R	01.01.1995	Kadyny	N 02.01.1995
Warszawa-Bródno	R	01.01.1993	Kwidzyna	N 01.06.1994
Warszawa DH	P	01.05.1996		
Województwo białkopodlaskie			Województwo gdańskie	
Oddział Terenowy w Lublinie			Oddział Terenowy w Elblągu	
Kostomłoty	R	20.01.1994	Piotrowo	Y 24.02.1995
Siemień	Y	01.04.1994	Trutnowy	R 18.02.1993
Województwo białostockie			Oddział Terenowy w Warszawie	
Oddział Terenowy w Suwałkach			Kartuzy	N 01.07.1993
Knyszyn	Y	01.01.1994	Kościerzyna	N 01.07.1993
			Starogard Gdański	N 01.06.1994
			Sztum	N 31.12.1995
Województwo bielskie			Województwo gorzowskie	
Oddział Terenowy w Opolu			Oddział Terenowy w Gorzowie Wlkp.	
Łodygowice	R	01.01.1994	Barnówko	Y 29.12.1995
			Dobiegniew	Y 29.12.1995
Województwo bydgoskie			Międzyrzecz I	Y 29.12.1995
Oddział Terenowy w Bydgoszczy			Przekolno	R 29.12.1995
Bydgoszcz	U	30.07.1996	Strzelce Krajeńskie	R 29.12.1995
Ciechocin	R	30.11.1996	Wysoka	R 01.08.1993
Kamienica	L	01.06.1995		
Lichnowy	R	30.11.1996	Województwo kaliskie	
Lubostroń	L	01.05.1995	Oddział Terenowy w Poznaniu.	
Szlachetna	R	30.11.1996	Lewków	R 11.06.1993
Złotniki	R	01.01.1994	Lubczyna	R 01.04.1995
			Przygodzice	Y 30.06.1993
			Raszewy	R 10.05.1994
Województwo chełmskie			Województwo katowickie	
Oddział Terenowy w Lublinie			Oddział Terenowy w Opolu	
Staw	R	21.01.1994	Poniszowice	R 01.04.1995
			Świerklaniec	R 01.01.1994
Województwo ciechanowskie			Województwo kieleckie	
Oddział Terenowy w Olsztynie			Oddział Terenowy w Rzeszowie	
Nacpolsk	R	25.05.1993	Górki	Y 01.04.1994
Poświętne-Płońsk	R	05.02.1993	Włoszczowa	Y 01.10.1994
Zdunowo	R	22.03.1994	Wójcza	Y 01.10.1994

		Data ustanowienia			Data ustanowienia
Województwo konińskie			Województwo olsztyńskie		
Oddział Terenowy w Poznaniu			Oddział Terenowy w Olsztynie		
Gostawice	Y	30.06.1993	Barciany	R	30.04.1994
			Bartężek	R	01.12.1994
			Garbno	R	30.04.1994
Województwo koszalińskie			Ilawa	Y	02.01.1995
Oddział Terenowy w Koszalinie			Korsze	R	31.03.1994
Bobolice	R	01.11.1994	Lubomino	R	13.01.1994
Drzonowo	R	12.01.1995	Łankiejmy	R	07.05.1994
Smardzko	F	01.07.1995	Rasząg	R	01.12.1994
Oddział Terenowy w Warszawie			Sępopół	R	01.07.1995
Biały Bór	N	01.06.1994	Stankowo	R	21.03.1994
			Zabrodzie	R	22.03.1994
Województwo krakowskie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Oddział Terenowy w Opolu			Kętrzyn PN	N	01.07.1993
Wieliczka z/s Bilczyce	R	01.04.1995	Kętrzyn	N	01.06.1994
			Lidzbark Warmiński	N	01.07.1993
			Morąg	N	01.07.1993
Województwo krośnieńskie			Województwo opolskie		
Oddział Terenowy w Rzeszowie			Oddział Terenowy w Opolu		
Iwonicz	R	28.06.1996	Biechów	R	01.04.1995
Województwo legnickie			Błazejowice	R	01.07.1994
Oddział Terenowy we Wrocławiu			Brzezina	R	01.07.1994
Rokitki	R	26.04.1996	Byczyna	R	01.03.1996
Oddział Terenowy w Warszawie			Chróścina Nyska	S	01.02.1996
Chojnów	L	01.10.1994	Czarnolas	R	01.07.1994
Województwo leszczyńskie			Frączków	R	01.04.1995
Oddział Terenowy w Poznaniu			Głubczyce	R	01.07.1994
Gołaszyn	R	14.10.1993	Goświnowice	R	01.04.1995
Karolew	R	30.06.1993	Jankowice Wielkie	R	01.07.1994
Kietlów	R	16.03.1995	Jasienica Dolna	R	01.04.1995
Naratów	R	01.05.1995	Kałków	R	01.01.1994
Osieczna	Y	30.06.1993	Kępnica	R	01.01.1994
Województwo lubelskie			Kijów	R	01.01.1994
Oddział Terenowy w Lublinie			Naradowice	R	01.07.1994
Leonów	S	25.01.1995	Nowa Wieś Mała	R	01.07.1994
Lublin	Y	01.04.1994	Opole-Zakrzów	R	01.07.1994
Szczekarków	R	01.04.1994	Polanowice	R	01.07.1994
Województwo łódzkie			Ptakowice	R	01.07.1994
ZZdsZM w Łodzi			Stary Grodków	R	01.07.1994
Łódź	P	25.08.1995	Stebłów	R	01.01.1994
			Ujazd	R	01.01.1994
			Urbanowice	R	01.01.1994
			Więcnierzyce	R	01.01.1994
			Wolczyn	R	01.01.1994
			Wronów	R	01.01.1994
			Żłobizna	R	01.07.1994
			Województwo pilskie		
			Oddział Terenowy w Pile		
			Brzeźno	R	01.07.1995
			Niezychowo	R	01.07.1993
			Różewo	R	03.01.1995

		Data ustanowienia			Data ustanowienia
Województwo poznańskie			Województwo śląskie		
Oddział Terenowy w Poznaniu			Oddział Terenowy w Koszalinie		
Bogucin	Y	30.06.1993	Bytów	R	14.07.1995
Chocicza	R	11.06.1993	Człuchów	R	01.11.1994
Działąń	R	31.12.1993	Łeba	Y	02.01.1995
Karłowice	R	31.12.1993	Rędzikowo	R	01.07.1994
Kobylniki	U	01.06.1993	Śląsk z/s w Siemianicach	Y	01.01.1995
Lutom	Y	30.06.1993	Suchorze	R	14.07.1995
Łabiszynek	R	15.03.1995			
Michorzewo	R	01.07.1994	Województwo suwalskie		
Miłosław	Y	30.06.1993	Oddział Terenowy w Suwałkach		
Owińska	R	01.03.1995	Chełchy „Lega Inn”	U	30.04.1993
Pniewy	R	30.06.1993	Ławki	R	01.07.1994
Popowo Kościelne	R	21.11.1994	Woźnice	R	01.07.1993
Ptaszkowo	R	30.06.1993			
Skoki	Y	30.06.1993	Województwo szczecińskie		
Szreniawa	R	30.06.1993	Oddział Terenowy w Szczecinie		
Uzarszewo	R	11.06.1993	Płoty	R	01.01.1994
Wolica Nowa	R	11.06.1993	Stargard Łobeski	R	30.12.1993
Oddział Terenowy w Warszawie			Szczecin Gospodarstwo Turystyczne	U	30.12.1994
Gniezno	N	01.06.1994	Oddział Terenowy w Warszawie		
Sieraków	N	01.06.1994	Łobez	N	01.10.1994
Województwo przemyskie			Województwo tarnobrzeskie		
Oddział Terenowy w Rzeszowie			Oddział Terenowy w Rzeszowie		
Izabelin	R	01.08.1995	Buda Stalowska	Y	01.07.1996
Korytniki	R	01.08.1991			
Medyka	R	01.04.1994	Województwo tarnowskie		
Mielnów z/s w Olszanach	R	01.03.1995	Oddział Terenowy w Warszawie		
Ruda Różaniecka	Y	01.08.1994	Klikowa	N	01.06.1994
Starzawa	Y	01.04.1994			
Surochów	R	01.03.1995			
			Województwo toruńskie		
Województwo radomskie			Oddział Terenowy w Bydgoszczy		
Oddział Terenowy w Lublinie			Ciełta	L	01.08.1995
Boguszówka	R	20.01.1994	Dźwierzno	R	01.07.1993
Piastów	Y	31.03.1996	Linowiec	R	01.07.1996
Rykały	R	25.01.1995	Linowo	R	01.10.1994
			Łobdowo	R	01.07.1993
Województwo rzeszowskie			Mileszewy	R	01.08.1994
Oddział Terenowy w Rzeszowie			Montowo	R	01.12.1994
Boguchwała	R	01.07.1995	Piątkowo	R	19.04.1995
Góra Ropczycka	R	01.03.1993	Salno	R	01.07.1993
Trzebownisko	S	01.03.1993	Sokołowo	L	01.03.1994
			Wrocki	R	19.04.1995
Województwo siedleckie			Zegartowice	R	01.01.1994
Oddział Terenowy w Lublinie					
Gołębiówka	Y	20.01.1994			
Leśniczówka	R	20.01.1994			
Oddział Terenowy w Warszawie					
Jeleniec	R	01.07.1993			

		Data ustanowienia			Data ustanowienia
Województwo wałbrzyskie			Województwo zamojskie		
Oddział Terenowy w Poznaniu			Oddział Terenowy w Lublinie		
Łądek Zdrój OWP	U	01.10.1993	Dołhobyczów	R	28.01.1993
Oddział Terenowy we Wrocławiu			Dzieskanów	R	01.07.1994
Bobolice	R	01.07.1994	Majdan	R	21.01.1994
Przeworno	R	01.07.1994	Przewodów	R	25.01.1995
Ziębice	R	01.07.1994	Tarnogród	R	19.01.1993
Oddział Terenowy w Warszawie			Żurawce	R	01.04.1994
Książ	N	01.10.1994	Oddział Terenowy w Warszawie		
Województwo wrocławskie			Dyniska Nowe	R	01.07.1993
Oddział Terenowy we Wrocławiu			Hrubieszów	N	01.07.1993
Dobrzeń	R	01.07.1994	Tomaszów Lub.	N	01.07.1993
Gniechówice	R	01.01.1995	Zamość	N	01.04.1993
Leśnica	R	01.01.1995	Województwo zielonogórskie		
Wrocław	R	01.07.1994	Oddział Terenowy w Zielonej Górze		
Nadolice Wielkie	R	01.04.1995	Drzeniów	R	15.11.1993
			Osiecznica	Y	01.01.1996
			Siecieboryce	R	01.01.1994
			Sława	Y	01.01.1996
			Sława I	R	01.06.1994
			Zbąszyń	Y	01.01.1996

Objaśnienie skrótów:

R - ogólnorolnicze

S - szklarniowe

F - ferma

Y - rybne

N - usługi rolnictwa

L - łowieckie

U - usługowe

P - pozostałe

Wykaz jednoosobowych spółek z o.o. AWRSP

stan na 31 grudnia 1996 r.

		Data rejestracji			Data rejestracji
Województwo warszawskie			Województwo gdańskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Bronisze	HR	24.03.1994	Gdańsk	HR	01.10.1994
Warszawa	TWK	24.05.1994	Gdańsk-Wieniec	HR	15.07.1994
Zielonki	HR	04.12.1992	Prusiewo	HZ	20.07.1994
			Sopot	OTK	28.10.1994
Województwo białkopodlaskie			Województwo gorzowskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Janów Podlaski	HZ	29.12.1994	Lubiana	HZ	01.08.1994
Województwo białostockie			Województwo kaliskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Poznaniu		
Knyszyn	HZ	01.09.1994	Taczanów	K	01.08.1995
Województwo bielskie			Rusko	K	01.07.1996
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Osiek	HZ	04.05.1995	Sobótka	HR	03.01.1994
Ochaby (Pruchna)	HZ	31.12.1994	Województwo katowickie		
Zaborze	HR	03.06.1993	Oddział Terenowy w Opolu		
Województwo bydgoskie			Księży Las	K	11.04.1995
Oddział Terenowy w Bydgoszczy			Oddział Terenowy w Warszawie		
Wierzbiczany	K	29.08.1996	Modzurów	HR	20.07.1994
Oddział Terenowy w Warszawie			Udórz	HZ	06.09.1995
Łagiewniki	HR	01.06.1993	Województwo kieleckie		
Połanowice	HZ	21.06.1993	Oddział Terenowy w Warszawie		
Sobiejuhy	HR	02.08.1993	Michałów	HZ	30.06.1994
Województwo chełmskie			Województwo konińskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Białka	HZ	31.01.1995	Mieczownica	HZ	25.10.1993
Województwo ciechanowskie			Województwo koszalińskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Koszalinie		
Krasne	HZ	30.12.1994	Mielno	K	02.10.1995
Województwo częstochowskie			Tymień	K	30.06.1994
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Nieznanice	HR	13.07.1994	Kłanino	HZ	01.09.1993
Skrzydłów	HZ	12.01.1995	Mścice	HZ	15.07.1994
Województwo elbląskie			Ostrowiec	HZ	14.06.1995
Oddział Terenowy w Warszawie			Strzekęcín	HR	25.07.1994
Gajewo	HZ	09.06.1995	Województwo krakowskie		
Nowa Wioska	HZ	28.01.1995	Oddział Terenowy w Opolu		
Rzeczna	HZ	01.06.1993	Kraków	K	23.09.1994
Stare Pole	HZ	04.05.1995	Oddział Terenowy w Warszawie		
Susz	HZ	29.12.1994	Kraków „Polan”	HR	13.07.1994
Waplewo	HZ	20.10.1995	Kraków	HR	13.07.1994
			Krzyszowice	HR	31.12.1993

		Data rejestracji			Data rejestracji
Województwo krośnieńskie			Województwo opolskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Pakoszkówka	HZ	30.09.1996	Bąków	HR	30.06.1994
			Głogówek	HZ	13.01.1995
Województwo legnickie			Moszna	HZ	03.01.1995
Oddział Terenowy w Warszawie			Prudnik	HZ	19.01.1994
Jaroszkówka	HZ	16.08.1993			
Krzywa	HZ	16.08.1993	Województwo pilskie		
Lubiatów	HZ	30.08.1993	Oddział Terenowy w Pile		
Snowidza	HR	13.09.1994	Piła	K	27.04.1990
			Złotów	k	13.03.1992
Województwo leszczyńskie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Oddział Terenowy w Poznaniu			Dobrzyniewo	HZ	30.04.1993
Długie Stare	K	01.08.1995	Scholastykowo	HR	23.02.1994
Oddział Terenowy w Warszawie					
Choryń Danko	HR	01.07.1993	Województwo piotrkowskie		
Garzyn	HZ	21.09.1993	Oddział Terenowy w Łodzi		
Golejewko	HZ	01.07.1993	Dziewięć	K	28.09.1994
Osowa Sień	HZ	06.07.1995	Moszczenica	K	01.09.1994
Pępowo	HZ	28.09.1994	Niechcice	K	08.09.1994
Racot	HZ	08.08.1995	Oddział Terenowy w Warszawie		
Szelejewo	HR	16.03.1993	Bogusławice	HZ	28.02.1994
Żołędnica	HZ	01.07.1993			
Województwo łódzkie			Województwo płockie		
Oddział Terenowy w Łodzi			Oddział Terenowy w Łodzi		
Rszew	K	06.01.1994	Głogowa	K	11.07.1994
			Oddział Terenowy w Warszawie		
Województwo lubelskie			Gołębiew	HR	27.11.1992
Oddział Terenowy w Warszawie			Kutno	HR	22.04.1993
Lublin	HR	26.06.1993	Łąck	HZ	06.12.1994
			Województwo poznańskie		
Województwo łomżyńskie			Oddział Terenowy w Poznaniu		
Oddział Terenowy w Warszawie			Czempiń	K	26.11.1993
Grabowo	HZ	01.09.1993	Czarniejewo	K	28.09.1993
			Gałowo	K	01.08.1995
Województwo nowosądeckie			Kaźmierz	K	07.12.1993
Oddział Terenowy w Warszawie			Kórnik	K	01.08.1995
Gładyszów	HZ	17.11.1993	Ptaszkowo	K	03.07.1996
			Sokołowo	K	07.12.1993
Województwo olsztyńskie			Żydowo	K	28.09.1993
Oddział Terenowy w Olsztynie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Łęgajny	K	31.12.1993	Iwno	HZ	26.05.1995
Olsztyn	K	25.10.1989	Nochowo	HR	22.08.1994
Skandawa	K	24.05.1994	Posadowo	HZ	03.08.1995
Oddział Terenowy w Warszawie			Poznań	CWJ	22.06.1994
Liski	HZ	08.08.1995	Tulce k/Poznanian	HR	31.08.1994
Olsztyn	HR	11.08.1993			
Płękity	HZ	01.10.1996	Województwo przemyskie		
Szyłdak	HR	05.10.1993	Oddział Terenowy w Warszawie		
			Kalników	HZ	10.01.1995
Województwo opolskie			Stubno	HZ	29.04.1995
Oddział Terenowy w Opolu					
Głubczyce	K	31.12.1993	Województwo radomskie		
Kietrz	K	30.08.1993	Oddział Terenowy w Warszawie		
Zalesie	K	28.12.1994	Kozienice	HZ	10.05.1993

		Data rejestracji			Data rejestracji
Województwo siedleckie			Województwo tarnowskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Mienia	HZ	28.05.1993	Przyborów	HR	01.10.1993
Podzamcze	HZ	15.09.1993			
Województwo sieradzkie			Województwo toruńskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Dębołęka	HZ	22.06.1993	Kowróż	HR	15.06.1993
Kalinowa	HR	01.07.1993	Nowe Jankowice	HZ	27.01.1995
Województwo skierniewickie			Województwo wałbrzyskie		
Oddział Terenowy w Łodzi			Oddział Terenowy we Wrocławiu		
Łyszkowice	K	01.10.1995	Ratno Dolne	K	30.12.1994
Oddział Terenowy w Warszawie			Stary Jaworów	K	01.10.1994
Borów	HR	01.03.1993	Świdnica	K	31.08.1994
Szymanów	HR	20.07.1993	Oddział Terenowy w Warszawie		
Walewice	HZ	01.09.1993	Kamieniec Ząbkowicki	HZ	28.02.1994
			Przerzeczyn Zdrój	HZ	30.12.1994
			Strzegom	HZ	15.05.1995
Województwo słupskie			Województwo wrocławskie		
Oddział Terenowy w Koszalinie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Miastko	K	30.09.1994	Chodeczek	HZ	29.09.1995
Oddział Terenowy w Warszawie			Izbica Kujawska	HZ	27.09.1995
Bobrowniki	HZ	25.07.1994	Osięciny	HZ	08.10.1993
Jezierzycze	HR	21.06.1995	Świętosław	HR	30.06.1993
			Waganiec	HR	17.11.1993
Województwo suwalskie			Województwo wrocławskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy we Wrocławiu		
Wiartel	HZ	30.06.1994	Karszów	K	01.10.1994
Województwo szczecińskie			Kondratowice	K	01.10.1994
Oddział Terenowy w Szczecinie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Ińsko	K	09.01.1996	Kobierzyce	HR	19.10.1993
Oddział Terenowy w Warszawie					
Bielin	HZ	24.10.1995	Województwo zamojskie		
Cerkwica	HZ	22.06.1995	Oddział Terenowy w Warszawie		
Nowielice	HZ	11.03.1994	Tarnawatka	HZ	01.09.1995
Szczecin	HR	18.05.1995			
Województwo tarnobrzeskie			Województwo zielonogórskie		
Oddział Terenowy w Warszawie			Oddział Terenowy w Warszawie		
Kurozwęki	HZ	07.11.1995	Kosieczyn	HR	10.01.1995
			Pasterzowice	HR	26.01.1995

Oznaczenie skrótów:

HR - hodowla roślin

HZ - hodowla zwierząt

K - komercyjne

TWK - Tory Wyścigów Konnych

OTK - Ośrodek Treningowy Koni

CWJ - Centrum Wyszkożenia

Jeździeckiego

Aneks tabelaryczny

Spis tabel

- A.1 Powierzchnia gruntów przejętych do Zasobu WRSP ze zlikwidowanych ppgr
- A.2 Grunty przejęte do Zasobu WRSP z Państwowego Funduszu Ziemi oraz z innych tytułów
- A.3 Grunty przejęte do Zasobu WRSP z Państwowego Funduszu Ziemi wg województw
- A.4 Grunty przejęte do Zasobu WRSP wg województw
- A.5 Niektóre dane o przetargach organizowanych przez oddziały terenowe Agencji
- A.6 Sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP
- A.7 Grunty sprzedane z Zasobu WRSP wg grup obszarowych i województw
- A.8 Ceny sprzedaży gruntów Zasobu WRSP wg grup obszarowych i województw
- A.9 Grunty wydierżawione z Zasobu WRSP
- A.10 Grunty Zasobu WRSP w dzierżawie wg grup obszarowych
- A.11 Grunty wydierżawionych z Zasobu WRSP wg grup obszarowych i województw
- A.12 Czynsz za grunty wydierżawione z Zasobu WRSP wg grup obszarowych i województw
- A.13 Liczba mieszkań przejętych do Zasobu WRSP i ich zagospodarowanie
- A.14 Zagospodarowanie gruntów Zasobu WRSP
- A.15 Przewidywane kierunki rozdysponowania gruntów Zasobu WRSP
- A.16 Rozdysponowanie gruntów Zasobu WRSP znajdujących się w granicach parków narodowych, rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych
- A.17 Zagospodarowanie jezior i stawów przejętych do Zasobu WRSP
- A.18 Zagospodarowanie obiektów rolno-przemysłowych, usługowych i zabytków Zasobu WRSP
- A.19 Obiekty ujemnie oddziałujące na środowisko, znajdujące się w Zasobie WRSP
- A.20 Zatrudnienie w gospodarstwach zorganizowanych na gruntach Zasobu WRSP
- A.21 Wpływy z działalności statutowej Agencji WRSP w 1996 r.
- A.22 Realizacja należności z tytułu czynszu dzierżawnego i rat za wykupiony majątek Zasobu WRSP w 1996 r.
- A.23 Wydatki statutowe i koszty funkcjonowania Agencji WRSP w 1996 r.
- A.24 Kredyty zaciągnięte przez gospodarstwa Skarbu Państwa
- A.25 Zmiana stanu zobowiązań Agencji WRSP w 1996 r.
- A.26 Wyniki finansowe gospodarstw Skarbu Państwa za 1996 r.

Tabela A.1

Powierzchnia gruntów przejętych do Zasobu WRSP ze zlikwidowanych ppgr
(w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Do 31.12.1996	W tym					
			1995	1996	z tego			
					I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.
1.	Warszawa	218 101	2 093	1 277	517	117	282	361
2.	Bydgoszcz	235 603	7	289	-	2	1	286
3.	Elbląg	276 370	416	-	-	-	-	-
4.	Gorzów	186 037	731	-	-	-	-	-
5.	Koszalin	443 716	5 284	1 398	941	281	92	84
6.	Lublin	99 564	1 011	33	29	-	-	4
7.	Łódź	40 925	23	76	-	-	35	41
8.	Olsztyn	388 847	-	4 548	-	-	4 439	109
9.	Opole	205 518	-	-	-	-	-	-
10.	Piła	156 451	20	6	6	-	-	-
11.	Poznań	301 193	85	2	1	-	1	-
12.	Rzeszów	115 822	107	40	17	1	21	1
13.	Suwałki	255 640	365	376	151	-	-	225
14.	Szczecin	316 340	4 058	-	-	-	-	-
15.	Wrocław	353 298	482	-	-	-	-	-
16.	Zielona Góra	156 717	-	2 247	-	853	-	1 394
RAZEM		3 750 142	14 682	10 292	1 662	1 254	4 871	2 505

Tabela A.2

Grunty przejęte do Zasobu WRSP z Państwowego Funduszu Ziemi oraz z innych tytułów

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Grunty PFZ stan na 31.12.1991 *	Grunty PFZ przejęte do Zasobu WRSP		Udział gruntów przejętych do 31.12.1996 w gruntach PFZ wg stanu na 31.12.1991	Grunty pochodzące z innych tytułów** przejęte do Zasobu WRSP		W tym z mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników	
			do 31.12.1996	w 1996		do 31.12.1996	w 1996	do 31.12.1996	w 1996
1.	Warszawa	3 270	1 572	469	48,1	3 327	1 195	-	-
2.	Bydgoszcz	21 887	15 299	1 642	69,9	26 639	7 490	173	11
3.	Elbląg***	28 270	24 103	177	85,3	6 269	1 533	85	85
4.	Gorzów	23 828	21 355	6	89,6	14 605	1 574	775	83
5.	Koszalin	40 296	33 743	264	83,7	17 415	4 348	1 156	234
6.	Lublin	123 054	89 043	6 853	72,4	558	116	492	116
7.	Łódź	46 047	31 609	7 962	68,6	4 399	1 676	214	19
8.	Olsztyn	59 213	47 274	739	79,8	12 277	1 435	1 681	433
9.	Opole***	64 913	33 514	7 606	51,6	6 593	1 110	322	212
10.	Piła	11 502	7 835	1 028	68,1	7 558	2 173	781	131
11.	Poznań***	48 084	20 479	3 174	42,6	6 291	787	33	-
12.	Rzeszów	81 219	54 818	3 431	67,5	19 301	3 613	303	37
13.	Suwałki	79 651	63 535	7 129	79,8	23 249	4 910	1 729	271
14.	Szczecin	38 160	32 475	1 281	85,1	14 367	3 191	1 339	248
15.	Wrocław	93 879	55 091	1 340	58,7	13 713	3 513	2 445	218
16.	Zielona Góra	47 134	38 115	659	80,9	9 647	2 119	1 719	356
RAZEM		810 407	569 860	43 760	70,3	186 208	40 783	13 247	2 454

* Po weryfikacji przez wojewodów w marcu 1997 r.

** Grunty przejęte od państwowych jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, państwowych osób prawnych, z mocy ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w wieczystym użytkowaniu

*** W 1996 r. dokonano korekty gruntów przejętych z PFZ; do gruntów przejętych z innych tytułów przesunięto w OT w Elblągu - 2 627 ha, w OT w Opolu - 4 177 ha i w OT w Poznaniu - 3 197 ha)

Tabela A.3

Grunty przejęte do Zasobu WRSP z Państwowego Funduszu Ziemi
wg województw
(w ha)

Lp.	Województwo	Grunty PFZ stan na 31.12.1991*	Przejęte do 31.12.1996	Udział gruntów przejętych do 31.12.1996 w gruntach PFZ wg stanu na 31.12.1991
1.	Warszawskie	3 270	1 572	48,1
2.	Białkopodlaskie	18 065	13 092	72,5
3.	Białostockie	44 267	33 094	74,8
4.	Bielskie	2 368	1 393	58,8
5.	Bydgoskie	11 274	8 817	78,2
6.	Chełmskie	40 046	34 685	86,6
7.	Ciechanowskie	9 654	6 472	67,0
8.	Częstochowskie	25 126	13 128	52,2
9.	Elbląskie	21 473	18 381	85,6
10.	Gdańskie	6 797	5 722	84,2
11.	Gorzowskie	23 828	21 355	89,6
12.	Jeleniogórskie	32 571	28 507	87,5
13.	Kaliskie	9 534	2 546	26,7
14.	Katowickie	15 275	5 656	37,0
15.	Kieleckie	20 468	15 671	76,6
16.	Konińskie	10 007	6 581	65,8
17.	Koszalińskie	24 420	20 243	82,9
18.	Krakowskie	4 710	2 155	45,8
19.	Krośnieńskie	12 238	7 762	63,4
20.	Legnickie	14 296	10 394	72,7
21.	Leszczyńskie	14 143	5 025	35,5
22.	Lubelskie	10 977	9 390	85,5
23.	Łomżyńskie	2 377	1 333	56,1
24.	Łódzkie	1 870	1 306	69,8
25.	Nowosądeckie	2 840	1 381	48,6
26.	Olsztyńskie	46 006	38 642	84,0
27.	Opolskie	17 434	11 182	64,1
28.	Ostrołęckie	3 553	2 160	60,8
29.	Pilskie	11 502	7 835	68,1
30.	Piotrkowskie	23 699	16 558	69,9
31.	Płockie	6 052	3 081	50,9
32.	Poznańskie	14 400	6 327	43,9
33.	Przemyskie	17 425	11 149	64,0
34.	Radomskie	15 490	11 549	74,6
35.	Rzeszowskie	12 793	9 249	72,3
36.	Siedleckie	16 691	8 360	50,1
37.	Sieradzkie	6 427	4 860	75,6
38.	Skierniewickie	7 999	5 804	72,6
39.	Słupskie	15 876	13 500	85,0
40.	Suwalskie	33 007	29 108	88,2
41.	Szczecińskie	38 160	32 475	85,1
42.	Tamobrzeskie	9 502	6 253	65,8
43.	Tamowskie	5 953	3 353	56,3
44.	Toruńskie	5 997	3 717	62,0
45.	Wałbrzyskie	25 891	348	1,3
46.	Włocławskie	4 616	2 765	59,9
47.	Wrocławskie	21 121	15 842	75,0
48.	Zamojskie	21 785	11 967	54,9
49.	Zielonogórskie	47 134	38 115	80,9
RAZEM		810 407	569 860	70,3

* Po weryfikacji przez wojewodów w marcu 1997 r.

Tabela A.4

Grunty przejęte do Zasobu WRSP wg województw
(w ha)

stan na 31.12.1996

Lp.	Województwo	Ogółem	Z tego z		
			ppgr	PFZ	innych tytułów
1.	Warszawskie	16 207	11 308	1 572	3 327
2.	Białkopodlaskie	35 140	21 980	13 092	68
3.	Białostockie	77 573	28 612	33 094	15 867
4.	Bielskie	6 495	4 915	1 393	187
5.	Bydgoskie	185 525	157 725	8 817	18 983
6.	Chełmskie	62 724	28 010	34 685	29
7.	Ciechanowskie	48 628	40 331	6 472	1 825
8.	Częstochowskie	30 942	15 797	13 128	2 017
9.	Elbląskie	219 235	194 591	18 381	6 263
10.	Gdańskie	110 152	104 424	5 722	6
11.	Gorzowskie	225 651	189 691	21 355	14 605
12.	Jeleniogórskie	85 869	53 082	28 507	4 280
13.	Kaliskie	50 685	47 050	2 546	1 089
14.	Katowickie	48 166	41 356	5 656	1 154
15.	Kieleckie	34 493	15 170	15 671	3 652
16.	Konińskie	36 719	28 965	6 581	1 173
17.	Koszalińskie	287 625	256 299	20 243	11 083
18.	Krakowskie	15 475	13 311	2 155	9
19.	Krośniewskie	49 265	35 783	7 762	5 720
20.	Legnickie	115 398	99 980	10 394	5 024
21.	Leszczyńskie	95 550	89 102	5 025	1 423
22.	Lubelskie	22 967	13 369	9 390	208
23.	Łomżyńskie	11 997	10 019	1 333	645
24.	Łódzkie	7 113	5 129	1 306	678
25.	Nowosądeckie	7 502	5 488	1 381	633
26.	Olsztyńskie	402 137	353 183	38 642	10 312
27.	Opolskie	162 339	147 931	11 182	3 226
28.	Ostrołęckie	7 013	4 713	2 160	140
29.	Piłskie	178 348	162 955	7 835	7 558
30.	Piotrkowskie	25 776	9 130	16 558	88
31.	Płockie	24 990	20 810	3 081	1 099
32.	Poznańskie	184 309	175 376	6 327	2 606
33.	Przemyskie	59 788	44 878	11 149	3 761
34.	Radomskie	19 911	8 345	11 549	17
35.	Rzeszowskie	20 631	8 503	9 249	2 879
36.	Siedleckie	17 687	9 215	8 360	112
37.	Sieradzkie	12 999	6 315	4 860	1 824
38.	Skierniewickie	15 315	8 801	5 804	710
39.	Słupskie	220 033	200 201	13 500	6 332
40.	Suwalskie	257 624	221 779	29 108	6 737
41.	Szczecińskie	381 918	335 076	32 475	14 367
42.	Tarnobrzeskie	17 535	8 924	6 253	2 358
43.	Tarnowskie	9 698	6 047	3 353	298
44.	Toruńskie	76 003	69 631	3 717	2 655
45.	Wałbrzyskie	72 457	71 818	348	291
46.	Włocławskie	30 832	23 066	2 765	5 001
47.	Wrocławskie	167 501	147 541	15 842	4 118
48.	Zamojskie	47 831	35 740	11 967	124
49.	Zielonogórskie	206 439	158 677	38 115	9 647
RAZEM		4 506 210	3 750 142	569 860	186 208

Tabela A.6

Sprzedaż gruntów z Zasobu WRSP
(w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Do 31.12.1996			1995			1996		
		ogółem	w tym z		razem	w tym z		razem	w tym z	
			ppgr	PFZ		ppgr	PFZ		ppgr	PFZ
1.	Warszawa	8 691	8 290	341	5 439	5 322	114	7 013	6 886	98
2.	Bydgoszcz	21 475	17 944	1 877	4 670	3 950	420	8 603	7 213	565
3.	Elbląg	57 802	53 864	3 920	22 444	21 870	574	16 689	16 306	365
4.	Gorzów	11 646	8 623	2 965	2 344	1 704	640	5 586	4 811	717
5.	Koszalin	40 386	37 983	1 571	9 664	8 905	462	20 921	20 161	371
6.	Lublin	26 046	13 865	12 135	7 134	3 007	4 122	6 418	1 768	4 650
7.	Łódź	17 129	9 250	7 712	6 427	4 094	2 286	6 288	3 104	3 090
8.	Olsztyn	36 834	31 058	4 867	12 174	10 593	1 292	19 298	16 575	2 314
9.	Opole	18 027	13 742	3 651	4 033	2 532	867	5 842	4 136	1 706
10.	Piła	36 959	35 800	214	10 834	10 306	102	19 900	19 334	58
11.	Poznań	29 782	26 944	2 838	4 777	4 271	506	6 511	5 290	1 221
12.	Rzeszów	22 020	14 572	5 829	7 941	5 603	1 691	10 783	7 564	2 429
13.	Suwałki	32 974	26 519	5 273	4 486	3 236	747	22 106	20 670	969
14.	Szczecin	29 740	26 980	2 164	3 330	2 915	309	15 476	14 691	374
15.	Wrocław	31 352	25 055	5 010	7 467	5 697	1 423	16 756	14 519	1 578
16.	Zielona Góra	11 080	9 100	1 623	2 201	1 964	236	4 447	3 769	499
RAZEM		431 943	359 589	61 990	115 365	95 969	15 791	192 637	166 797	21 004

Tabela A.7

Grunty sprzedane* z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych i województw
(do 31.12.1996)

Lp.	Województwo	Powierzchnia gruntów w ha					Liczba umów				
		razem	w tym w grupie obszarowej				razem	w tym w grupie obszarowej			
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej		do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej
1.	Warszawskie	2 728	77	533	1 158	960	425	209	155	56	5
2.	Białkopodlaskie	2 771	263	1 512	995	-	1 233	647	539	47	-
3.	Białostockie	6 319	310	1 957	1 459	2 591	1 411	691	659	52	9
4.	Bielskie	332	76	202	54	-	290	216	70	4	-
5.	Bydgoskie	11 627	246	2 522	5 652	3 205	1 324	495	566	248	15
6.	Chełmskie	9 183	374	1 992	1 903	4 914	1 674	847	745	75	7
7.	Ciechanowskie	4 322	151	1 305	1 988	879	866	368	409	86	3
8.	Częstochowskie	1 607	271	841	494	-	799	455	321	23	-
9.	Elbląskie	35 754	49	2 339	9 560	23 807	1 050	177	442	399	32
10.	Gdańskie	19 007	122	2 514	8 148	8 223	1 252	293	587	349	23
11.	Gorzowskie	10 963	500	2 302	5 011	3 150	2 229	1 322	682	218	7
12.	Jeleniogórskie	5 532	492	1 372	2 799	869	1 713	1 122	480	105	6
13.	Kaliskie	3 659	74	907	2 169	509	508	187	229	89	3
14.	Katowickie	1 578	105	326	1 147	-	343	191	108	44	-
15.	Kieleckie	3 496	516	1 304	1 325	350	1 738	1 138	547	51	2
16.	Konińskie	4 378	70	1 218	2 044	1 046	445	108	245	86	6
17.	Koszalińskie	25 588	199	1 554	5 646	18 187	1 129	461	440	196	32
18.	Krakowskie	346	26	90	114	116	93	61	27	4	1
19.	Krośnieńskie	7 552	298	897	2 823	3 534	1 193	801	281	103	8
20.	Legnickie	4 351	195	583	2 070	1 502	741	474	185	77	5
21.	Leszczyńskie	4 360	40	847	2 495	977	380	103	166	107	4
22.	Lubelskie	2 483	423	915	659	486	1 475	1 043	400	29	3
23.	Łomżyńskie	1 614	37	509	890	179	220	80	107	32	1
24.	Łódzkie	1 623	38	600	362	625	274	106	149	16	3
25.	Nowosądeckie	1 816	78	624	749	365	397	149	217	30	1
26.	Olsztyńskie	31 322	405	2 593	6 729	21 594	2 174	1 112	766	256	40
27.	Opolskie	12 524	409	2 953	7 552	1 609	2 077	995	747	332	3
28.	Ostrołęckie	654	21	334	298	-	154	64	78	12	-
29.	Piłskie	35 082	129	3 005	13 976	17 972	1 452	292	588	536	36
30.	Piotrkowskie	4 347	489	1 612	1 086	1 162	1 651	955	649	41	6
31.	Płockie	4 637	161	1 000	2 229	1 248	737	375	259	96	7
32.	Poznańskie	17 868	155	3 374	9 288	5 050	1 718	547	745	401	25
33.	Przemyskie	4 330	283	762	1 944	1 340	1 233	844	306	79	4
34.	Radomskie	3 921	365	1 370	1 059	1 127	1 445	827	563	49	6
35.	Rzeszowskie	1 372	445	564	363	-	1 339	1 092	230	17	-
36.	Siedleckie	3 560	320	1 123	935	1 183	1 238	755	444	34	5
37.	Sieradzkie	2 443	136	960	1 051	297	668	312	308	46	2
38.	Skierniewickie	4 442	209	1 302	1 108	1 823	924	458	422	37	7
39.	Słupskie	11 538	135	1 178	4 804	5 422	852	320	353	165	14
40.	Suwalskie	24 906	174	2 153	7 457	15 121	1 258	433	489	301	35
41.	Szczecińskie	25 428	541	1 539	7 614	15 734	3 614	2 808	491	265	50
42.	Tarnobrzесьkie	1 611	172	520	567	353	602	392	184	24	2
43.	Tarnowskie	1 051	160	446	444	-	519	335	168	16	-
44.	Toruńskie	8 817	128	1 663	3 981	3 047	914	335	366	201	12
45.	Wałbrzyskie	5 686	31	699	2 996	1 961	364	85	147	124	8
46.	Włocławskie	2 643	31	1 021	1 078	514	329	63	217	47	2
47.	Wrocławskie	14 182	378	1 342	5 134	7 328	1 641	972	441	204	24
48.	Zamojskie	5 030	535	1 690	877	1 929	2 171	1 460	669	38	4
49.	Zielonogórskie	10 902	391	1 484	4 501	4 526	1 591	949	451	179	12
RAZEM		411 285	11 234	64 451	148 788	186 813	53 867	28 524	18 837	6 026	480

* Bez gruntów pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

Tabela A.8

Ceny sprzedaży gruntów* Zasobu WRSP
wg grup obszarowych i województw
(w zł/ha)

Lp.	Województwo	W 1995					W 1996				
		średnio	w tym w grupie obszarowej				średnio	w tym w grupie obszarowej			
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej		do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej
1.	Warszawskie	6 295	18 993	8 928	5 169	4 150	17 020	16 225	14 163	18 960	-
2.	Białkopodlaskie	894	1 015	832	946	-	935	1 334	826	1 007	-
3.	Białostockie	930	845	975	1 239	216	1 015	1 276	1 219	906	985
4.	Bielskie	2 515	4 868	2 069	1 472	-	6 392	9 459	5 718	3 684	-
5.	Bydgoskie	1 244	1 607	1 508	888	1 526	1 885	1 772	1 328	1 695	2 266
6.	Chełmskie	832	1 077	734	905	783	901	1 176	988	809	719
7.	Ciechanowskie	767	862	706	951	677	1 914	1 177	1 478	2 465	682
8.	Częstochowskie	1 418	1 272	1 698	734	-	1 209	1 679	1 225	926	-
9.	Elbląskie	2 104	6 231	2 089	1 953	2 153	2 045	1 636	2 443	1 885	2 088
10.	Gdańskie	2 455	2 729	1 690	1 814	2 991	1 925	5 481	2 465	1 809	1 872
11.	Gorzowskie	939	2 072	918	926	560	1 547	2 311	1 285	1 492	1 600
12.	Jeleniogórskie	1 223	1 197	1 271	984	1 620	1 234	1 569	1 257	1 072	1 580
13.	Kaliskie	987	1 900	1 060	920	-	2 004	2 678	1 893	1 931	2 245
14.	Katowickie	2 785	2 822	2 341	2 881	-	4 126	7 253	3 622	4 053	-
15.	Kieleckie	996	1 191	1 069	830	-	1 148	1 621	1 144	960	1 259
16.	Konińskie	1 086	1 342	1 133	1 039	1 111	1 282	1 578	1 057	789	2 095
17.	Koszalińskie	711	2 441	633	600	718	1 151	1 781	957	997	1 184
18.	Krakowskie	3 342	7 364	2 167	-	-	3 834	8 792	5 754	4 112	2 151
19.	Krośnieńskie	800	1 334	950	602	829	1 021	2 013	1 131	715	1 323
20.	Legnickie	1 801	958	1 790	1 831	-	1 966	1 421	1 579	1 929	2 106
21.	Leszczyńskie	2 179	2 217	2 187	2 174	-	2 645	5 690	1 213	2 882	-
22.	Lubelskie	995	1 039	923	1 086	-	2 084	1 334	1 239	2 589	3 644
23.	Łomżyńskie	2 081	2 793	1 644	2 523	-	3 440	2 272	5 067	2 598	-
24.	Łódzkie	2 971	4 773	3 879	1 637	-	2 056	5 205	1 683	1 743	2 126
25.	Nowosądeckie	1 112	3 258	792	613	1 655	2 077	5 315	1 948	1 944	-
26.	Olsztyńskie	1 030	1 589	734	1 017	1 052	1 448	2 307	1 385	1 616	1 396
27.	Opolskie	2 040	2 188	1 926	2 100	1 699	3 070	2 577	2 308	2 583	4 921
28.	Ostrołęckie	1 266	1 478	1 044	1 678	-	2 023	2 719	1 345	2 861	-
29.	Piłskie	1 447	3 371	1 076	1 190	1 821	2 100	4 540	2 086	2 436	1 989
30.	Piotrkowskie	1 255	900	891	1 841	1 248	1 139	1 239	1 117	1 258	542
31.	Płockie	1 245	1 342	1 422	1 170	1 300	1 877	2 351	1 711	2 470	1 748
32.	Poznańskie	1 875	1 980	1 266	1 259	2 479	2 801	2 631	2 830	3 218	2 115
33.	Przemyskie	1 579	2 048	1 381	1 623	-	1 466	2 394	1 328	1 241	1 641
34.	Radomskie	823	810	707	837	1 116	1 569	1 082	1 267	1 760	2 151
35.	Rzeszowskie	1 101	1 016	1 215	1 043	-	1 602	1 406	2 312	1 067	-
36.	Siedleckie	1 029	1 032	926	1 266	953	1 413	1 223	937	1 697	1 776
37.	Sieradzkie	1 007	805	724	1 335	-	1 642	1 930	1 429	1 607	1 837
38.	Skierniewickie	1 829	1 358	1 446	2 327	1 786	1 782	1 841	1 966	1 681	1 713
39.	Słupskie	1 022	1 153	925	880	1 106	1 333	1 256	1 016	1 214	1 550
40.	Suwalskie	907	3 498	904	891	832	1 074	5 603	1 433	1 032	1 045
41.	Szczecińskie	1 978	4 871	4 932	2 495	1 252	3 231	3 782	5 700	3 344	3 058
42.	Tarnobrzskie	2 210	2 725	1 700	2 122	2 423	1 699	1 500	1 550	2 000	-
43.	Tarnowskie	1 312	1 401	1 111	1 467	-	1 851	1 414	2 126	1 611	-
44.	Toruńskie	1 310	988	1 361	1 168	1 810	2 173	2 097	1 491	1 956	2 388
45.	Wałbrzyskie	2 073	2 008	1 711	2 229	1 965	2 485	2 618	2 342	2 192	2 858
46.	Włocławskie	1 412	3 464	2 397	1 277	361	1 501	1 722	959	1 141	2 437
47.	Wrocławskie	1 950	1 541	1 710	1 772	2 242	2 830	2 157	2 222	2 409	3 129
48.	Zamojskie	1 295	1 056	1 032	2 708	1 311	3 793	1 345	2 733	6 655	3 228
49.	Zielonogórskie	879	1 543	858	961	560	1 239	1 874	1 301	1 372	1 087
ŚREDNIO		1 491	1 715	1 338	1 438	1 571	1 874	2 236	1 845	1 934	1 834

* Bez gruntów pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

Tabela A.9

Grunty wydzielone z Zasobu WRSP
(w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Do 31.12.1996			1995			1996		
		ogółem	w tym z		razem	w tym z		razem	w tym z	
			ppgr	PFZ		ppgr	PFZ		ppgr	PFZ
1.	Warszawa	202 656	201 609	817	93 379	93 115	180	24 914	24 700	187
2.	Bydgoszcz	245 138	219 656	13 869	50 991	43 812	6 246	24 452	20 038	1 829
3.	Elbląg	201 722	199 211	2 460	54 269	53 719	520	20 414	18 824	1 569
4.	Gorzów	172 738	155 468	14 313	56 748	51 349	3 596	27 935	25 734	1 047
5.	Koszalin	425 868	403 738	16 682	121 876	114 400	4 232	54 120	46 540	5 467
6.	Lublin	100 025	67 321	32 704	23 502	16 906	6 596	11 742	5 485	6 257
7.	Łódź	42 833	38 553	3 942	4 756	3 637	1 119	1 880	138	1 742
8.	Olsztyn	325 387	292 566	29 694	68 234	66 344	1 727	23 554	21 735	1 607
9.	Opole	174 596	162 725	11 871	52 328	48 401	3 927	15 036	12 087	2 949
10.	Piła	171 175	164 733	3 961	41 095	40 001	708	16 299	13 418	908
11.	Poznań	218 555	209 787	8 183	25 349	21 765	3 113	17 670	17 087	521
12.	Rzeszów	105 977	89 665	11 856	42 135	37 182	2 850	19 210	15 551	2 034
13.	Suwałki	281 632	239 933	28 641	35 573	23 520	4 268	30 866	22 831	4 807
14.	Szczecin	315 452	294 854	14 998	52 981	48 829	2 274	45 951	37 506	5 173
15.	Wrocław	317 971	290 196	22 377	154 324	146 090	7 663	46 366	36 313	5 681
16.	Zielona Góra	131 741	109 332	21 470	38 850	33 641	4 267	30 323	28 365	1 951
	RAZEM	3 433 466	3 139 347	237 838	916 390	842 711	53 286	410 732	346 352	43 729

Tabela A.10

Grunty Zasobu WRSP w dzierżawie*
wg grup obszarowych
(stan na 31.12.1996 r.)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	razem	Powierzchnia gruntów w ha												
			w tym w grupie obszarowej												
			do 1,00	1,01 - 1,99	2,00 - 4,99	5,00 - 9,99	10,00 - 19,99	20,00 - 49,99	50,00 - 99,99	100,00 - 499,99	500,00 - 999,99	1 000,00 i więcej			
1.	Warszawa	195 959	76	116	185	334	610	935	1 952	19 171	33 008	139 571			
2.	Bydgoszcz	198 075	1 209	1 201	3 724	4 288	5 961	7 191	3 968	37 890	90 298	42 344			
3.	Elbląg	181 811	174	244	1 305	3 121	4 740	8 499	5 374	62 581	67 937	27 838			
4.	Gorzów	150 968	2 812	2 640	3 361	2 235	2 785	6 219	6 005	27 877	44 013	53 021			
5.	Koszalin	352 977	1 553	2 646	4 663	6 687	9 724	22 645	28 724	114 444	90 978	70 913			
6.	Lublin	82 378	5 328	10 303	6 456	1 813	1 712	3 551	4 817	17 063	21 657	9 679			
7.	Łódź	34 768	431	617	1 301	1 311	1 339	1 992	1 620	20 803	4 096	1 258			
8.	Olsztyn	262 287	1 230	3 081	7 164	7 734	6 794	11 295	11 820	75 473	72 534	65 164			
9.	Opole	165 311	3 307	2 711	2 435	1 803	2 641	3 800	4 747	32 786	56 979	54 103			
10.	Piła	98 319	252	343	655	1 011	2 288	4 449	5 077	29 804	35 697	18 743			
11.	Poznań	193 841	1 178	1 562	1 594	2 042	1 275	3 320	3 182	43 854	40 139	95 696			
12.	Rzeszów	85 617	5 399	3 435	2 757	2 557	3 223	7 202	5 548	42 793	10 274	2 429			
13.	Suwałki	235 491	2 024	2 752	7 524	12 105	12 569	19 419	29 474	42 612	27 674	79 338			
14.	Szczecin	269 171	1 333	1 642	3 798	4 738	6 608	14 047	28 251	54 341	105 817	48 596			
15.	Wrocław	302 466	4 943	3 696	6 695	6 752	11 101	23 268	16 937	95 179	82 100	51 795			
16.	Zielona Góra	118 643	5 562	3 770	5 104	3 185	2 843	6 214	4 831	30 419	33 534	23 181			
	RAZEM	2 928 082	36 811	40 758	58 721	61 716	76 212	144 046	162 327	747 088	816 735	783 669			

* Grunty wydzielone pomniejszone o grunty, które "powróciły" z dzierżawy w wyniku wygaśnięcia lub rozwiązania umowy jak również wyłączenia części gruntów

Tabela A.11

Grunty wydzierżawione* z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych i województw
(do 31.12.1996)

Lp.	Województwo	Powierzchnia gruntów w ha					Liczba umów				
		razem	w tym w grupie obszarowej				razem	w tym w grupie obszarowej			
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej		do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej
1.	Warszawskie	5 697	283	733	1 792	2 889	850	530	260	50	10
2.	Białkopodlaskie	23 798	477	3 051	3 230	17 041	2 243	898	1 210	109	26
3.	Białostockie	39 736	708	4 804	6 330	27 893	3 374	1 342	1 765	191	76
4.	Bielskie	4 233	415	291	176	3 350	702	499	190	7	6
5.	Bydgoskie	146 628	1 329	10 410	22 907	111 982	7 295	3 239	2 895	975	186
6.	Chełmskie	39 378	1 261	10 300	3 710	24 107	7 755	2 158	5 432	122	43
7.	Ciechanowskie	44 069	750	6 035	7 391	29 892	3 421	1 184	1 918	252	67
8.	Częstochowskie	18 616	1 517	3 071	1 583	12 444	4 019	2 387	1 542	54	36
9.	Elbląskie	152 265	162	4 608	18 008	129 487	2 286	353	969	727	237
10.	Gdańskie	57 550	11	313	1 852	55 374	257	18	72	54	113
11.	Gorzowskie	176 037	2 920	9 662	17 551	145 904	10 228	5 955	3 486	569	218
12.	Jeleniogórskie	54 475	1 572	5 985	15 559	31 359	6 544	3 785	2 127	525	107
13.	Kaliskie	35 587	300	851	1 149	33 287	1 281	777	400	40	64
14.	Katowickie	40 061	722	771	4 616	33 952	1 883	1 380	283	130	90
15.	Kieleckie	18 140	1 623	3 879	4 092	8 546	4 388	2 528	1 674	152	34
16.	Konińskie	21 259	182	1 122	1 503	18 453	881	374	411	60	36
17.	Koszalińskie	225 094	2 401	11 516	28 680	182 497	8 792	4 055	3 527	901	309
18.	Krakowskie	6 758	265	356	684	5 454	695	485	171	26	13
19.	Krośnińskie	21 993	645	1 162	3 880	16 305	2 136	1 552	388	136	60
20.	Legnickie	96 923	2 066	4 641	12 931	77 285	6 022	3 887	1 515	465	155
21.	Leszczyńskie	71 593	352	1 414	3 946	65 881	1 732	903	625	125	79
22.	Lubelskie	10 126	1 377	1 507	2 393	4 848	3 049	2 100	865	65	19
23.	Łomżyńskie	12 071	9	5 781	2 953	3 328	925	15	721	181	8
24.	Łódzkie	5 161	37	518	632	3 974	272	74	145	34	19
25.	Nowosądeckie	4 443	166	708	757	2 812	518	258	222	26	12
26.	Olsztyńskie	284 676	771	16 559	39 578	227 767	9 927	2 473	5 433	1 591	430
27.	Opolskie	113 594	1 122	2 875	6 057	103 541	3 931	2 303	1 297	210	121
28.	Ostrołęckie	5 615	127	1 241	308	3 939	644	237	382	11	14
29.	Piłskie	172 834	857	9 181	21 030	141 767	5 061	1 679	2 238	733	411
30.	Piotrkowskie	8 823	106	731	1 104	6 882	519	208	230	49	32
31.	Płockie	22 100	190	1 318	4 106	16 486	823	275	364	133	51
32.	Poznańskie	125 303	152	1 088	3 064	121 000	1 159	463	461	101	134
33.	Przemyskie	36 669	1 684	2 294	7 395	25 295	4 089	2 765	1 011	228	85
34.	Radomskie	11 384	1 215	2 665	1 333	6 171	3 322	1 782	1 482	32	26
35.	Rzeszowskie	11 352	846	1 558	4 159	4 789	2 451	1 696	579	153	23
36.	Siedleckie	8 603	498	1 696	1 030	5 378	1 831	777	1 003	25	26
37.	Sieradzkie	6 380	15	240	1 191	4 934	149	23	92	20	14
38.	Skierniewickie	8 591	83	459	725	7 324	282	104	125	29	24
39.	Słupskie	181 865	824	7 774	32 379	140 888	5 927	1 682	2 825	1 076	344
40.	Suwałskie	146 153	238	8 084	32 758	105 073	3 765	547	1 770	1 240	208
41.	Szczecińskie	295 604	1 839	12 317	38 560	242 887	10 514	4 701	4 015	1 321	477
42.	Tarnobrzeskie	11 934	520	846	1 251	9 317	1 346	891	387	28	40
43.	Tarnowskie	6 175	595	840	663	4 078	1 551	1 121	393	21	16
44.	Toruńskie	48 634	454	2 542	4 616	41 021	2 366	1 331	744	195	96
45.	Wałbrzyskie	49 410	45	1 196	6 780	41 389	682	113	276	224	69
46.	Włocławskie	22 046	301	3 857	3 676	14 211	1 899	727	946	195	31
47.	Wrocławskie	134 464	1 363	5 751	19 695	107 655	5 865	3 047	1 907	667	244
48.	Zamojskie	23 576	1 440	1 881	1 687	18 567	3 281	2 147	1 052	49	33
49.	Zielonogórskie	133 216	4 986	14 775	17 493	95 962	17 367	10 620	5 949	598	200
RAZEM		3 200 691	41 821	195 261	418 944	2 544 666	170 299	82 448	67 774	14 905	5 172

* Bez gruntów pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

Tabela A.12

Czynsz za grunty* wydierżawione z Zasobu WRSP
wg grup obszarowych i województw
(w dt pszenicy/ha)

Lp.	Województwo	1995					1996				
		średnio	w tym w grupie obszarowej				średnio	w tym w grupie obszarowej			
			do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej		do 1,00	1,01 - 9,99	10,00 - 99,99	100,00 i więcej
1.	Warszawskie	6,1	0,8	1,1	5,2	6,8	5,3	0,6	2,9	8,5	-
2.	Białkopodlaskie	1,4	1,0	1,3	2,5	1,2	1,0	0,7	0,6	1,8	1,4
3.	Białostockie	0,7	0,8	1,4	1,2	0,4	0,6	0,7	0,6	0,4	0,6
4.	Bielskie	0,9	1,1	1,1	1,7	0,8	5,2	1,0	1,1	5,0	8,7
5.	Bydgoskie	3,3	1,9	3,2	2,3	3,4	3,0	1,9	1,8	2,5	3,8
6.	Chełmskie	0,8	0,8	0,6	0,6	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7	0,9
7.	Ciechanowskie	1,5	0,7	0,8	0,8	1,7	0,9	0,6	0,5	1,4	1,0
8.	Częstochowskie	2,1	0,7	0,9	1,7	2,4	1,6	0,7	0,9	2,5	2,6
9.	Elbląskie	2,6	2,1	2,7	2,3	2,7	2,1	2,0	1,6	2,1	2,2
10.	Gdańskie	2,5	-	1,1	1,4	2,7	2,5	-	1,0	0,6	2,5
11.	Gorzowskie	1,8	1,4	1,3	1,6	1,8	1,5	1,1	1,7	1,1	1,6
12.	Jeleniogórskie	1,7	0,9	1,2	1,4	1,9	1,6	1,1	1,2	1,3	2,1
13.	Kaliskie	2,0	0,7	2,6	1,3	2,0	2,1	0,6	1,7	1,2	2,1
14.	Katowickie	2,5	1,0	2,4	2,3	2,5	2,6	1,0	2,6	2,1	2,7
15.	Kieleckie	1,8	0,8	0,9	2,0	2,1	0,9	0,6	0,8	0,9	1,1
16.	Konińskie	1,4	1,1	1,2	1,1	1,5	1,0	0,4	0,5	1,6	-
17.	Koszalińskie	1,0	1,0	0,7	0,9	1,0	1,2	0,9	0,8	1,0	1,4
18.	Krakowskie	3,0	2,0	2,3	2,8	2,6	3,9	1,3	1,3	2,3	4,4
19.	Krośnieńskie	1,2	1,4	1,2	0,9	1,3	0,7	0,9	1,3	0,7	0,7
20.	Legnickie	2,4	1,0	2,1	2,3	2,4	2,9	1,3	1,8	2,0	3,2
21.	Leszczyńskie	1,2	0,8	1,7	0,9	1,3	1,7	0,3	0,8	0,8	1,7
22.	Lubelskie	1,4	1,5	1,4	1,4	1,3	1,6	1,4	1,0	1,0	1,8
23.	Łomżyńskie	2,3	1,6	2,4	2,5	1,4	2,1	1,8	2,5	2,6	1,5
24.	Łódzkie	5,6	3,0	2,4	5,8	6,9	2,8	0,8	1,9	3,6	-
25.	Nowosądeckie	1,2	0,9	0,9	0,8	1,4	1,4	0,9	1,6	1,3	1,4
26.	Olsztyńskie	1,5	1,2	1,1	1,2	1,5	1,5	0,9	1,2	1,5	1,5
27.	Opolskie	2,4	0,8	1,5	1,9	2,5	3,1	1,7	1,8	2,6	3,3
28.	Ostrołęckie	1,9	2,0	0,5	0,4	2,0	2,1	0,5	0,4	-	3,1
29.	Piłskie	1,9	0,8	1,3	1,6	2,0	1,4	0,8	0,9	1,3	1,5
30.	Piotrkowskie	3,9	1,4	0,7	1,8	5,0	1,6	0,7	1,3	1,4	2,3
31.	Płockie	1,3	2,1	0,9	1,3	1,4	1,3	1,8	1,3	1,1	-
32.	Poznańskie	1,6	1,3	2,2	1,7	1,6	3,0	3,4	1,5	1,1	3,1
33.	Przemyskie	1,2	2,0	1,9	1,8	1,0	1,5	0,4	1,1	0,9	1,8
34.	Radomskie	2,1	1,0	1,1	2,2	2,5	1,4	0,6	0,6	0,9	1,7
35.	Rzeszowskie	1,8	0,6	2,0	1,5	2,2	1,3	0,9	1,7	1,2	1,5
36.	Siedleckie	1,5	0,8	0,9	2,5	1,4	1,1	0,4	0,4	0,9	1,3
37.	Sieradzkie	1,4	-	0,9	1,7	1,4	1,4	3,0	2,6	1,1	-
38.	Skierniewickie	1,6	0,1	1,4	1,2	1,6	3,0	1,4	0,7	1,1	4,6
39.	Słupskie	2,1	1,9	1,2	1,7	2,2	1,3	0,9	0,9	1,4	1,3
40.	Suwalskie	0,8	1,5	0,9	0,8	0,8	0,8	1,3	1,0	0,8	0,8
41.	Szczecińskie	2,0	1,6	1,7	1,9	2,1	1,9	2,8	1,6	1,5	2,1
42.	Tarnobrzskie	3,0	1,1	3,6	1,9	3,2	1,2	2,1	2,5	3,2	0,9
43.	Tarnowskie	1,8	1,1	1,4	2,4	1,7	0,9	0,9	0,9	0,5	-
44.	Toruńskie	3,8	2,4	1,2	2,9	3,9	2,9	1,9	1,5	2,3	3,7
45.	Wałbrzyskie	2,7	1,8	2,7	2,9	2,6	1,8	3,7	2,8	2,3	1,7
46.	Włocławskie	1,5	5,1	2,4	2,2	1,2	4,4	2,7	2,6	4,1	6,2
47.	Wrocławskie	3,4	1,8	2,5	2,7	3,5	3,1	2,3	1,3	2,1	4,2
48.	Zamojskie	1,9	1,5	1,2	1,5	2,0	2,0	1,4	1,5	4,1	-
49.	Zielonogórskie	1,4	1,0	1,1	1,5	1,5	1,5	1,1	0,9	1,2	1,5
ŚREDNIO		2,0	1,2	1,5	1,7	2,1	1,8	1,2	1,3	1,6	1,9

* Bez gruntów pod budynkami (również mieszkalnymi), wyodrębnionymi obiektami, wodami itp.

Tabela A.13

Liczba mieszkań przejętych do Zasobu WRSP i ich zagospodarowanie

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Przejęte			Sprzedane			Prze- zane nieod- płatnie*	Pozosta- jące w Zasobie**
		do 31.12.1996	w tym		do 31.12.1996	w tym			
			1995	1996		1995	1996		
				% 1996 1995			% 1996 1995		
1.	Warszawa	12 543	88	-	6 228	9 548	48,5	1 302	5 013
2.	Bydgoszcz	26 664	-	x	14 247	4 185	97,1	2	12 415
3.	Elbląg	25 438	98	160,2	16 770	4 774	35,2	63	8 605
4.	Gorzów	14 774	45	-	9 612	1 656	72,3	66	5 096
5.	Koszalin	33 467	74	-	25 867	5 830	53,5	71	7 529
6.	Lublin	10 130	115	52,2	7 489	984	39,6	25	2 616
7.	Łódź	6 700	-	-	4 171	924	65,9	73	2 456
8.	Olsztyn	27 844	589	3,7	18 667	3 645	60,6	194	8 983
9.	Opole	23 347	5	-	11 041	3 251	75,4	9	12 297
10.	Piła	12 926	44	252,3	8 762	3 013	58,7	21	4 143
11.	Poznań	38 591	42	7,1	15 313	3 918	89,8	1	23 277
12.	Rzeszów	9 513	74	283,8	7 677	2 737	33,2	64	1 747
13.	Suwałki	13 815	-	-	9 989	1 048	72,1	-	3 826
14.	Szczecin	25 221	145	-	19 418	2 980	76,7	41	5 762
15.	Wrocław	36 554	-	x	22 565	4 582	70,5	411	13 578
16.	Zielona Góra	12 378	64	-	9 095	2 163	40,4	25	3 258
RAZEM		329 905	1 383	49,5	206 911	55 238	61,0	2 368	120 601

* W tym 1 287 mieszkań wniesiono do spółek jako aport

** Stan na 31.12.1996 r.

Zagospodarowanie gruntów Zasobu WRSP
(w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Grunty przejęte do Zasobu WRSP	Grunty			Grunty Zasobu WRSP według stanu na 31.12.1996								
			sprzedane	przekazane nieodpłatnie	wniesione do spółek jako aport	przekazane w					z tego			
						razem	dzierzawę	admini- strowanie	zarząd i wieczyste użytkowanie	razem	do rozdysponowania			
											w tymczas- owym zarządzie	w innych jednostkach* podległych Agencji	w tym	
													gminom	powierzone do rozdysponowania innym podmiotom
1.	Warszawa	223 000	8 691	1 537	5 415	207 357	195 959	5 805	2 324	3 269	-	636	550	-
2.	Bydgoszcz	277 541	21 475	11 490	128	244 448	198 075	16 821	11 184	18 368	-	8 609	4 967	1 902
3.	Elbląg	306 742	57 802	4 817	57	244 066	181 811	4 543	575	57 137	112	5 796	8 809	5 031
4.	Gorzów	221 997	11 646	2 611	-	207 740	150 968	12 802	3 222	40 748	-	26 974	12 774	-
5.	Koszalin	494 874	40 386	10 625	138	443 725	352 977	19 996	3 040	67 712	-	35 799	-	-
6.	Lublin	189 165	26 046	2 510	-	160 609	82 378	27 300	5 034	45 897	-	3 148	41 132	-
7.	Łódź	76 933	17 129	507	84	59 213	34 768	-	2 532	21 913	-	-	19 221	-
8.	Olsztyn	448 398	36 834	8 793	40	402 731	262 287	42 041	8 068	90 335	-	62 663	22 095	4 991
9.	Opole	245 625	18 027	1 572	81	225 945	165 311	28 571	296	31 767	-	1 605	12 947	17 216
10.	Piła	171 844	36 959	7 554	-	127 331	98 319	3 390	148	25 474	-	20 178	4 919	-
11.	Poznań	327 963	29 782	12 862	2 692	282 627	193 841	57 089	2 387	29 310	-	11 556	9 458	-
12.	Rzeszów	189 941	22 020	6 804	-	161 117	85 617	8 936	11 689	54 875	3	4 116	32 438	753
13.	Suwałki	342 424	32 974	4 209	-	305 241	235 491	7 641	3 310	58 799	5 779	5 725	27 973	-
14.	Szczecin	363 182	29 740	5 378	14	328 050	269 171	6 091	1 247	51 541	-	50 467	-	-
15.	Wrocław	422 102	31 352	2 467	218	388 065	302 466	16 868	10 187	58 544	-	18 557	24 945	8 860
16.	Zielona Góra	204 479	11 080	1 277	-	192 122	118 643	10 248	131	63 100	-	35 480	20 455	-
RAZEM		4 506 210	431 943	85 013	8 867	3 980 387	2 928 082	268 142	65 374	718 789	5 894	291 309	242 683	38 753

* Administracje mieszkań i infrastruktury komunalnej oraz jednostki nadzoru i zagospodarowania nieruchomości Zasobu WRSP

Tabela A.15

Przewidywane kierunki rozdysponowania gruntów Zasobu WRSP
(stan na 31.12.1996, w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Powierzchnia gruntów do rozdysponowania				Kierunki rozdysponowania gruntów marginalnych				Grunty nie nadające się do zagospo- darowania	Grunty odługowane (art. 24, ust. 3)	
		ogółem	w tym			na cele nierolne						
			grunty marginalne	z tego		przy- wrócenie do produkcji rolnej	pod zalesienia i zadrze- wienia	pod budownictwo i działalność usługową	inne cele (rekreacja, ochrona przyrody itp.)			
				nieużytki	odłogi							inne grunty nie nadające się do produkcji rolnej
1.	Warszawa	3 269	130	21	-	109	2	128	-	-	-	
2.	Bydgoszcz	18 368	1 116	49	-	1 067	51	606	119	79	261	
3.	Elbląg	57 137	9 093	1 484	5 070	2 539	4 634	1 180	106	584	2 589	
4.	Gorzów	40 748	35 890	2 821	15 069	18 000	3 765	770	150	205	31 000	
5.	Koszalin	67 712	47 100	3 819	33 583	9 698	9 446	24 000	90	303	13 261	
6.	Lublin	45 897	24 631	1 149	18 138	5 344	676	4 996	451	1 490	8 818	
7.	Łódź	21 913	6 575	740	4 556	1 279	680	584	55	145	5 111	
8.	Olsztyn	90 335	16 920	6 635	6 932	3 353	4 198	2 950	124	214	6 622	
9.	Opole	31 767	10 576	431	8 939	1 206	2 247	5 180	143	730	1 006	
10.	Piła	25 474	2 477	1 041	520	916	450	1 300	50	200	477	
11.	Poznań	29 310	6 800	1 790	-	5 010	10	1 179	200	83	5 328	
12.	Rzeszów	54 875	9 370	500	3 700	5 170	1 920	2 310	190	460	4 490	
13.	Suwałki	58 799	20 338	1 856	13 964	4 518	4 474	1 082	40	884	13 617	
14.	Szczecin	51 541	15 516	2 465	10 844	2 207	3 479	3 378	948	2 145	3 191	
15.	Wrocław	58 544	15 409	1 501	11 320	2 588	4 603	4 861	463	423	4 209	
16.	Zielona Góra	63 100	25 208	659	21 821	2 728	14 762	5 080	566	2 354	2 446	
RAZEM		718 789	247 149	26 961	154 456	65 732	55 397	59 584	3 695	10 299	15 748	102 426

Tabela A.16

Rozdysponowanie gruntów Zasobu WRSP znajdujących się w granicach parków narodowych, rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych
(stan na 31.12.1996, w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Gruntły Zasobu WRSP w parkach narodowych						Gruntły Zasobu WRSP w rezerwatach przyrody						Gruntły Zasobu WRSP - użytki ekologiczne			
		ogółem	w tym przekazane w				gruntły do rozdyspo- nowania	ogółem	dzierzawę	admini- strowanie	zarząd Lasom Państwo- wym	zarząd innym pod- miotom	gruntły do rozdyspo- nowania	ogółem	w tym przekazane w		gruntły do rozdyspo- nowania
			dzierzawę	admini- strowanie	zarząd parkom naro- dowym	zarząd innym pod- miotom									dzierzawę	admini- strowanie	
1.	Warszawa	575	575	-	-	-	104	104	-	-	-	-	-	3 775	3 676	99	-
2.	Bydgoszcz	527	-	527	-	-	2 652	2 652	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Elbląg	-	-	-	-	-	1 990	33	1 957	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	Gorzów	328	-	328	-	-	1 147	855	243	-	-	-	49	-	-	-	-
5.	Koszalin	1 056	-	1 056	-	-	3 452	2 933	-	102	-	417	122	122	-	-	-
6.	Lublin	2 833	-	2 833	-	-	329	54	275	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Olsztyn	-	-	-	-	-	1 265	1 004	188	73	-	-	610	610	-	-	-
9.	Opole	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Piła	-	-	-	-	-	926	887	39	-	-	-	183	183	-	-	-
11.	Poznań	933	68	863	-	-	30	30	-	-	-	-	50	50	-	-	-
12.	Rzeszów	1 902	-	1 902	-	2	384	301	-	83	-	-	24	24	-	24	-
13.	Suwałki	606	2	-	278	326	46	37	-	-	-	9	547	547	-	-	-
14.	Szczecin	173	-	-	-	-	13	-	-	-	-	13	6 715	6 014	-	-	692
15.	Wrocław	-	-	-	-	-	4 335	-	-	-	4 335	-	-	-	-	-	-
16.	Zielona Góra	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
RAZEM		8 933	645	863	6 924	328	16 673	8 890	2 702	258	4 335	488	12 026	11 202	123	692	692

Tabela A.17

Zagospodarowanie jezior i stawów przejętych do Zasobu WRSP**
(stan na 31.12.1996, w ha)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Powierzchnia jezior						Powierzchnia stawów								
		prze- jętych do Zasobu WRSP	sprze- danych	prze- kazy- nych nieod- płatnie	przekazanych w			do rozdyso- nowania	prze- jętych do Zasobu WRSP	sprze- danych	prze- kazy- nych nieod- płatnie	przekazanych w		do rozdyso- nowania		
					dzier- żawę	admini- strowanie	zarząd i wieczyste użytko- wanie					dzier- żawę	admini- strowanie		zarząd i wieczyste użytko- wanie	
1.	Warszawa	-	-	-	-	-	-	-	704	-	-	-	704	-	-	-
2.	Bydgoszcz	32 316	-	28	32 181	-	-	107	858	81	-	-	777	-	-	-
3.	Elbląg	17 251	286	5	12 876	3 669	415	-	120	-	-	-	59	61	-	-
4.	Gorzów	11 381	-	14	4 039	7 328	-	-	1 050	-	-	-	169	881	-	-
5.	Koszalin	34 559	-	-	33 623	813	123	-	377	-	-	-	268	109	-	-
6.	Lublin	1 173	-	-	-	1 173	-	-	7 762	259	18	-	2 315	5 170	-	-
7.	Łódź	-	-	-	-	-	-	-	1 700	348	-	-	1 317	-	-	35
8.	Olsztyn	45 822	-	-	32 753	6 722	5 599	748	987	-	-	-	849	63	37	38
9.	Opole	-	-	-	-	-	-	-	5 213	246	2	-	4 965	-	-	-
10.	Piła	8 614	160	609	7 324	521	-	-	1 105	711	-	-	197	197	-	-
11.	Poznań	14 856	-	49	226	14 581	-	-	2 869	7	-	-	12	2 850	-	-
12.	Rzeszów	-	-	-	-	-	-	-	7 383	36	85	-	4 392	2 860	10	-
13.	Suwałki	60 886	-	-	60 388	449	-	49	809	-	-	-	394	405	-	10
14.	Szczecin	15 284	3	-	14 651	-	173	457	1 080	-	-	-	1 059	-	-	21
15.	Wrocław	-	-	-	-	-	-	-	7 790	-	-	-	1 508	-	6 282	-
16.	Zielona Góra	6 072	-	-	895	4 818	-	359	741	11	-	-	227	466	-	37
RAZEM		248 214	449	705	198 956	40 074	6 310	1 720	40 548	1 699	105	-	19 212	13 062	6 329	141

* Dotyczy jezior i stawów przejętych z b. pgryb.

Tabela A.18

Zagospodarowanie obiektów rolno-przemysłowych, usługowych i zabytków Zasobu WRSP

Wyszczególnienie	Przejęto do Zasobu WRSP	Rozdysponowano			Obiekty w Zasobie WRSP według stanu na 31.12.1996				
		ogółem	w tym		razem	z tego			
			sprzedano	wniesiono do jednoosobowych spółek		dzierżawę	przekazane w administrowanie	zarząd i wieczyste użytkowanie	do rozdysponowania
Gorzelnie, winiarnie, browary	857	178	113	61	679	616	56	-	7
Masarnie i rzeźnie	269	66	52	13	203	159	34	1	9
Mleczarnie	12	7	2	2	5	5	-	-	-
Przetwórnictwo owoców i warzyw	16	9	5	2	7	7	-	-	-
Młyny i kaszarnie	31	13	8	4	18	13	5	-	-
Suszarnie zbóż i zielonek	898	140	100	40	758	601	135	2	20
Mieszalnice pasz	716	145	78	66	571	463	84	2	22
Cegielnie	10	5	3	2	5	4	-	-	1
Tartaki	67	16	13	2	51	38	5	-	8
Chłodnie	74	17	8	6	57	37	16	-	4
Hotele i zajazdy	118	66	38	18	52	29	19	1	3
Restauracje i bary	40	11	9	2	29	21	6	-	2
Sklepy	415	253	207	43	162	131	30	-	1
Obiekty socjalne, kulturalne i sportowe	648	389	69	156	259	159	72	4	24
Zespoły dworskie i pałacowo-parkowe	2 192	404	216	160	1 788	1 333	347	9	99

Tabela A.19

Obiekty ujemnie oddziaływujące na środowisko, znajdujące się w Zasobie WRSP
(stan na 31.12.1996)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Rodzaj obiektu (liczba)										Kary za		Opłaty za gospo- darcze korzysta- nie ze środo- wiska	Nakłady na	
		osiedla mieszkaniowe		zakłady rolno-przemysłowe		przemysłowe fermy hodowli zwierząt		kotłownie wymaga- jące moderni- zacji	inne obiekty wymagające modernizacji lub budowy urządzeń ochrony środowiska	przekraczanie norm ochrony środowiska		urządzenia ochrony środowiska				
		z oczyszczal- niami ścieków wymagającymi modernizacji	wymagające budowy oczyszczalni ścieków	z oczyszczal- niami ścieków wymagającymi modernizacji	wymagające budowy oczyszczalni ścieków	ogółem	w tym nie uregulo- wane			ogółem	w tym środk własne					
1.	Warszawa	8	11	9	12	2	5	96	26	193	84	0*	1 935	178		
2.	Bydgoszcz	69	45	29	16	8	11	100	23	1 191	100	2 089	8 387	7 824		
3.	Elbląg	94	44	3	11	2	3	56	75	143	49	84	1 993	695		
4.	Gorzów	41	27	12	10	10	10	126	6	42	20	475	431	428		
5.	Koszlin	67	10	8	-	1	-	55	-	55	19	198	848	95		
6.	Lublin	22	29	16	15	1	-	56	17	100	43	0*	1 517	70		
7.	Łódź	17	3	3	1	-	-	35	20	40	37	47	952	693		
8.	Olsztyn	10	18	12	-	5	6	29	14	5	0	155	2 101	703		
9.	Opole	28	24	27	7	4	4	27	13	442	252	1 075	618	311		
10.	Piła	3	6	2	2	-	-	15	10	234	191	1 015	1 659	1 146		
11.	Poznań	25	151	10	50	10	22	215	78	31	55	904	345	345		
12.	Rzeszów	13	16	1	7	-	-	8	7	458	458	1 668	1 701	310		
13.	Suwałki	29	59	10	1	16	5	39	6	198	25	108	1 129	854		
14.	Szczecin	24	32	8	-	2	-	17	28	360	338	45	1 591	619		
15.	Wrocław	33	23	5	9	5	4	57	25	929	81	3	1 131	1 120		
16.	Zielona Góra	11	6	-	-	2	2	29	-	11	8	18	382	31		
RAZEM		494	504	155	141	68	72	960	348	4 432	1 761	7 884	26 721	15 421		

* OT Warszawa i OT Lublin nie posiadają informacji w tym zakresie

Tabela A.20

Zatrudnienie w gospodarstwach zorganizowanych na gruntach Zasobu WRSP
(stan na 31.12.1996)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Pracujący ogółem	Z tego					jednoosobowe spółki Agencji	dzierzawcy
			gospodarstwa Skarbu Państwa			w innych jednostkach* administrowanych podległych Agencji			
			w tymczasowym zarządzie	w administrowaniu					
1.	Warszawa	16 060	-	965	171	14 010	914		
2.	Bydgoszcz	10 518	-	1 102	236	41	9 139		
3.	Elbląg	4 737	0	77	329	-	4 331		
4.	Gorzów	5 930	-	282	268	-	5 380		
5.	Koszalin	12 148	-	801	430	271	10 646		
6.	Lublin	4 477	-	1 552	130	-	2 795		
7.	Łódź	1 950	-	3	92	359	1 496		
8.	Olsztyn	10 482	-	1 480	667	382	7 953		
9.	Opole	8 836	-	1 726	71	2 142	4 897		
10.	Piła	3 777	-	207	190	-	3 380		
11.	Poznań	14 919	-	2 422	149	2 913	9 435		
12.	Rzeszów	3 575	933	568	236	-	1 838		
13.	Suwałki	5 750	211	221	154	-	5 164		
14.	Szczecin	6 931	-	189	142	50	6 550		
15.	Wrocław	12 568	-	922	281	1 042	10 323		
16.	Zielona Góra	3 786	-	242	259	-	3 285		
RAZEM		126 444	1 144	12 759	3 805	21 210	87 523		

* Administracja mieszkań i infrastruktury komunalnej oraz jednostki nadzoru i zagospodarowania nieruchomości Zasobu WRSP

Tabela A.21

Wpływy z działalności statutowej Agencji WRSP w 1996 r.
(w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Wpływy ogółem	Wpływy ze sprzedaży mienia Zasobu WRSP					Wpływy z tytułu odpłatnego korzystania z mienia Zasobu WRSP			Pozostałe wpływy
			w tym					razem**	w tym z		
			razem	gruntów	pozostałych nieruchomości*	ruchomych środków trwałych	majątku obrotowego		umów dzierżawy i najmu	przekazania mienia w zarząd, użytkowanie wieczyste	
1.	Warszawa	61 076	37 984	11 208	12 382	2 893	5 888	19 215	19 198	17	3 877
2.	Bydgoszcz	67 243	35 674	12 476	-	6 931	13 862	24 848	24 823	1	6 721
3.	Elbląg	66 043	45 845	23 767	1 597	1 090	15 616	18 267	18 165	82	1 931
4.	Gorzów	39 226	27 839	10 068	2 220	5 201	8 102	10 360	10 350	10	1 027
5.	Koszalin	79 552	57 311	20 224	10 846	8 869	11 474	19 122	19 109	13	3 119
6.	Lublin	25 100	16 948	6 970	2 149	2 050	2 685	5 745	5 731	3	2 407
7.	Łódź	22 730	15 236	6 831	4 785	1 629	870	6 143	6 118	15	1 351
8.	Olsztyn	71 613	47 459	23 589	3 198	14 718	2 371	20 044	20 027	16	4 110
9.	Opole	65 699	43 830	13 796	-	-	26 737	17 961	17 945	15	3 908
10.	Piła	56 181	43 557	5 900	28 597	2 181	4 635	11 287	11 287	-	1 337
11.	Poznań	73 151	47 021	19 405	-	6 985	16 298	22 266	22 193	73	3 864
12.	Rzeszów	34 352	27 412	11 377	9 108	3 128	1 445	5 733	5 529	205	1 207
13.	Suwałki	32 232	20 370	8 387	4 333	2 910	3 022	10 257	10 251	6	1 605
14.	Szczecin	83 221	60 844	43 463	-	8 141	6 558	21 649	21 649	-	728
15.	Wrocław	124 142	79 026	32 050	4 980	11 580	23 075	31 943	31 566	378	13 173
16.	Zielona Góra	24 542	18 566	4 350	-	4 086	7 589	5 479	5 427	25	497
Biuro Prezesa		13 199	-	-	-	-	-	-	-	-	13 199
RAZEM		939 302	624 922	253 861	84 195	82 392	150 227	250 319	249 368	859	64 061
W 1995 r.		721 191	543 404	177 698	61 152	104 061	145 208	136 102	135 689	413	41 685

* Bez mieszkań (wpływy ze sprzedaży mieszkań - 52 604 tys. zł).

** Bez wpływów z leasingu mienia, które wynoszą 206 tys. zł.

Tabela A.22

Realizacja należności z tytułu czynszu dzierżawnego i rat za wykupiony majątek Zasobu WRSP w 1996 r.
(tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Czynsz				Raty			
		wymagalny w okresie sprawo- zdawczym	uregulo- wany	prolongo- wany	umo- rzony	wymagalne w okresie sprawo- zdawczym	uregulo- wane	prolongo- wane	umo- rzone
1.	Warszawa	34 205	19 075	98	1 029	37 608	32 371	116	-
2.	Bydgoszcz	28 172	23 490	1 141	2 311	39 567	36 217	1 557	-
3.	Elbląg	21 504	17 975	2 077	1 874	51 827	50 365	6 849	-
4.	Gorzów	14 096	10 141	1 520	833	25 495	21 678	811	-
5.	Koszalin	28 667	19 081	8 654	489	58 291	57 311	3 417	-
6.	Lublin	6 290	4 524	1 088	408	12 979	10 342	1 655	-
7.	Łódź	7 051	5 924	221	102	11 273	10 955	442	1
8.	Olsztyn	28 463	19 198	1 827	1 059	47 418	41 918	677	-
9.	Opole	21 692	17 845	333	1 403	46 321	40 533	900	-
10.	Piła	14 270	11 203	300	59	44 212	41 140	782	-
11.	Poznań	34 408	22 247	3 762	-	51 906	37 783	2 276	-
12.	Rzeszów	8 050	5 151	150	111	22 624	20 416	165	-
13.	Suwałki	11 323	9 449	435	1 170	20 479	18 220	1 013	-
14.	Szczecin	22 634	21 649	2 000	-	62 406	60 844	-	-
15.	Wrocław	41 622	30 851	1 167	2 828	84 090	71 373	3 004	-
16.	Zielona Góra	9 105	5 426	41	256	19 675	16 024	165	-
RAZEM		331 552	243 229	24 814	13 932	636 171	567 490	23 829	1

Tabela A.23

Wydatki statutowe i koszty funkcjonowania Agencji WRSP w 1996 r.
(w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Wydatki statutowe Agencji							Koszty funkcjonowania Agencji	
		razem	w tym						razem	w tym wynagrodzenia pracowników
			z tytułu rozliczeń zobowiązań przejętych po zlikwidowanych ppgr	prace geodezyjne oraz czynności notarialne i prawne	wycena majątku oraz programy restrukturyzacyjne	obsługa zasobów mieszkal- niowych	remont mienia oraz ochrona zabytków	zasilanie gospo- darstw SP		
1.	Warszawa	44 090	21 233	845	796	8 558	235	1 588	5 198	2 574
2.	Bydgoszcz	55 142	29 015	625	1 456	13 774	1 349	1 786	3 653	1 827
3.	Elbląg	57 770	34 373	883	836	5 220	2 500	6 130	3 788	1 859
4.	Gorzów	36 362	21 244	458	254	4 180	1 296	4 781	2 314	1 257
5.	Koszalin	67 216	42 734	942	1 145	2 197	150	6 754	3 876	1 797
6.	Lublin	18 174	9 021	403	209	1 608	96	974	2 830	1 583
7.	Łódź	9 962	4 194	108	459	1 709	162	47	1 777	950
8.	Olsztyn	68 261	46 623	461	676	3 945	57	8 211	3 845	2 054
9.	Opole	47 077	28 152	1 080	888	2 421	625	2 899	3 795	1 821
10.	Piła	56 746	44 454	387	427	681	309	3 703	2 120	942
11.	Poznań	52 958	28 068	671	518	7 590	386	6 654	4 635	2 465
12.	Rzeszów	28 976	15 753	453	844	1 369	634	5 374	3 684	2 001
13.	Suwałki	27 923	16 996	297	285	4 533	258	1 888	2 620	1 493
14.	Szczecin	78 643	51 502	1 396	845	1 112	1 226	7 362	2 870	1 377
15.	Wrocław	84 810	54 121	1 430	2 330	3 788	3 626	4 549	4 164	1 857
16.	Zielona Góra	37 672	24 713	446	443	2 132	69	8 234	1 725	905
	Biuro Prezesa	25 769	21 921	14	22	-	12	73	11 945	5 261
	RAZEM	797 551	494 117	10 899	12 433	64 817	12 990	71 007	64 839	32 023
	W 1995 r.	605 587	382 993	9 947	10 558	33 674	7 651	86 533	43 849	21 010

Tabela A.24

Kredyty zaciągnięte przez gospodarstwa Skarbu Państwa
(stan na 31.12.1996, w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Kredyty zaciągnięte			Kredyty spłacone			Zadłużenie				
		razem	z tego w		razem	z tego w		razem	z tego w		w tym	
			BGŻ	innych bankach		BGŻ	innych bankach		BGŻ	innych bankach		prolon- gowane
1.	Warszawa	56 346	32 672	23 674	52 058	30 659	21 399	4 288	2 013	2 275	20	-
2.	Bydgoszcz	11 885	5 955	5 930	9 342	4 229	5 113	2 542	1 726	816	-	-
3.	Elbląg	8 340	6 524	1 816	7 619	6 524	1 095	722	-	722	-	-
4.	Gorzów	5 838	4 582	1 256	5 152	4 059	1 093	686	523	163	-	-
5.	Koszalin	10 622	10 239	383	9 206	8 823	383	1 416	1 416	-	-	-
6.	Lublin	15 078	12 552	2 526	13 861	11 782	2 079	1 217	770	447	-	-
7.	Łódź	703	668	35	703	668	35	-	-	-	-	-
8.	Olsztyn	27 603	17 866	9 737	21 413	14 976	6 437	6 189	2 890	3 299	-	-
9.	Opole	27 342	16 327	11 015	19 039	10 557	8 482	8 302	5 770	2 532	-	-
10.	Piła	715	210	505	635	210	425	80	-	80	-	-
11.	Poznań	33 839	20 672	13 167	29 248	17 459	11 789	4 592	3 213	1 379	-	-
12.	Rzeszów	17 216	5 730	11 486	11 758	5 461	6 297	5 458	269	5 189	-	-
13.	Suwałki	3 856	3 856	-	3 316	3 316	-	540	540	-	-	-
14.	Szczecin	11 600	9 892	1 708	9 670	7 992	1 678	1 930	1 900	30	-	-
15.	Wrocław	21 136	10 610	10 526	18 938	9 558	9 380	2 198	1 052	1 146	-	-
16.	Zielona Góra	4 423	1 754	2 669	3 914	1 754	2 160	509	-	509	-	-
RAZEM		256 541	160 108	96 433	215 872	138 026	77 846	40 669	22 082	18 587	20	-

Tabela A.25

Zmiana stanu zobowiązań Agencji WRSP w 1996 r.
(w tys. zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Zobowiązania		Zobowiązania z tytułu kre- dytów zaciąg- niętych przez gospodarstwa SP	Spłata długów i zobowiązań przejętych z b. ppgr przez Agencję i gospodarstwa SP	Zobowiązania	
		stan na 31.12.1995				stan na 31.12.1996*	
		ogółem	w tym kredyty			ogółem	w tym kredyty
1.	Warszawa	189 089	42 661	4 288	35 335	148 566	31 369
2.	Bydgoszcz	73 548	40 979	2 542	19 205	56 223	2 497
3.	Elbląg	149 868	16 899	722	147 745	80 912	40 519
4.	Gorzów	107 790	38 252	686	40	97 859	61 628
5.	Koszalin	320 152	54 519	1 416	42 824	173 937	23 993
6.	Lublin	53 151	28 607	1 217	9 021	45 145	-
7.	Łódź	8 374	3 285	-	4 194	2 680	24 790
8.	Olsztyn	111 333	37 866	6 189	47 610	79 630	55 099
9.	Opole	131 099	52 803	8 302	10 561	124 501	20 784
10.	Piła	104 764	62 993	80	58 282	62 519	81 483
11.	Poznań	172 797	84 599	4 592	28 750	155 009	118 469
12.	Rzeszów	228 203	104 786	5 458	3 829	220 654	30 813
13.	Suwałki	65 096	25 709	540	17 029	57 862	11 477
14.	Szczecin	125 695	36 025	1 930	-	65 178	51 868
15.	Wrocław	202 860	86 574	2 198	56 409	138 713	90 686
16.	Zielona Góra	165 192	94 861	509	16 107	153 107	101 352
Biuro Prezesa		759	-	-	-	380	-
RAZEM		2 209 770	811 418	40 669	496 941	1 662 875	746 827

* Zobowiązania na 31.12.1996 r. i 31.12.1995 nie dotyczą tej samej zbiorowości jednostek
Zobowiązania na 31.12.1995 r. dla oddziałów i jednostek gospodarczych sporządzających
bilans na 31.12.1996 r. wynoszą 2 154 820 tys. zł.

Tabela A.26

Wyniki finansowe gospodarstw Skarbu Państwa za 1996 r.
(w mln zł)

Lp.	Oddział Terenowy Agencji	Przychody ogółem i zyski nadzwyczajne	Koszty ogółem i straty nadzwyczajne	Koszty rodzajowe ogółem	W tym				Odsetki od kredytów i pożyczek	Wynik finansowy netto	W tym		Majątek obrotowy	Zobowiązania	
					amortyzacja	zużycie materiałów, energii i usługi obce	wynagrodzenia	składki na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy			zysk netto	strata netto		ogółem	w tym kredyty bankowe
1.	Warszawa	81	88	51	4	20	15	5	4	-7	1	8	20	23	7
2.	Bydgoszcz	66	62	59	4	35	12	4	0	4	7	3	25	12	3
3.	Elbląg	26	38	34	4	14	8	2	1	-12	1	13	24	35	2
4.	Gorzów	25	37	28	5	11	7	2	6	-12	1	13	14	92	34
5.	Koszalin	71	89	71	9	39	14	5	3	-18	2	20	30	52	14
6.	Lublin	90	82	74	6	41	16	6	0	9	11	2	42	8	2
7.	Łódź	6	6	6	0	4	1	0	0	0	0	0	1	1	0
8.	Olsztyn	118	133	113	17	54	25	8	9	-14	5	19	44	71	25
9.	Opole	108	111	99	12	52	21	7	5	-4	7	11	42	93	40
10.	Piła	26	29	25	2	13	4	2	0	-3	1	4	7	6	1
11.	Poznań	129	126	118	9	63	27	9	2	2	6	4	52	35	10
12.	Rzeszów	91	125	92	11	47	20	7	21	-34	2	36	39	210	112
13.	Suwałki	27	33	32	6	15	6	2	0	-6	1	7	10	5	1
14.	Szczecin	29	29	20	2	9	5	2	2	0	1	1	14	66	11
15.	Wrocław	71	85	73	9	37	17	5	2	-14	6	20	22	11	2
16.	Zielona Góra	38	65	44	13	16	9	3	14	-27	0	27	16	159	101
RAZEM AWRSP		1 002	1 138	939	113	470	207	69	69	-136	52	188	402	879	365
w tym: gsp w tym zarządzie		58	67	61	8	31	12	4	2	-9	0	9	27	60	24
gsp w administrowaniu		666	635	570	44	312	123	43	3	31	43	12	288	148	47
Jednoosobowe spółki Agencji		1 070	1 019	895	4	49	53	4	477	266	128